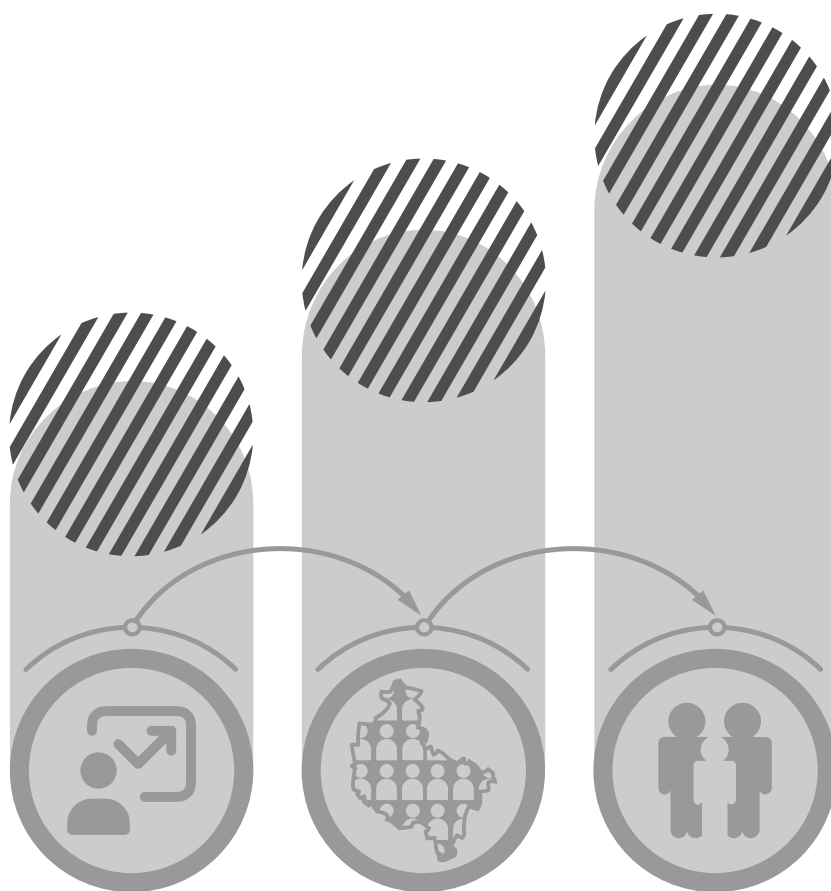

Sytuacja demograficzna województwa wielkopolskiego w 2023 r.

Demographic situation of Wielkopolskie Voivodship in 2023

Sytuacja demograficzna województwa wielkopolskiego w 2023 r.

Demographic situation of Wielkopolskie Voivodship
in 2023

Opracowanie merytoryczne, graficzne i prace wydawnicze

Content-related works, graphics and editorial works

Urząd Statystyczny w Poznaniu, Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych – Dział Opracowań Zbiorczych

Statistics Office in Poznań, Wielkopolski Regional Research Centre – Division of Aggregate Studies

Zespół autorski

Editorial team

Agnieszka Bieniek, Natalia Borowicz, Marta Kowalczyk, Ewa Kowalka, Katarzyna Piętak, Maciej Pilarski, Leszek Siwka

pod kierunkiem

supervised by

Ewy Kowalki

ISSN 2719-4108

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

<https://poznan.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Poznaniu przekazuje Państwu kolejne wydanie publikacji „Sytuacja demograficzna województwa wielkopolskiego w 2023 r.” ukazującej się w cyklu rocznym w ramach serii wydawniczej Analizy statystyczne.

W zakresie konstrukcji oraz formy prezentacji tegoroczne wydanie nawiązuje do poprzedniej edycji. Zasadniczą część opracowania stanowi komentarz analityczny, który obejmuje różnorodne zagadnienia populacyjne, takie jak stan ludności i jej rozmieszczenie na terytorium województwa, podstawowe struktury demograficzne, proces starzenia, ruch naturalny i migracje oraz aktywność demograficzną. Całość wzbogacono graficzną ilustracją w postaci map i wykresów prezentujących wybrane zjawiska i tendencje. Zestawienie najważniejszych danych demograficznych zamieszczono w części tabelarycznej w formacie Excel.

Pod względem tematyki niniejsza publikacja została wzbogacona o wyniki nowej wersji prognozy ludności, zawierającej analizę trendów zmian w przebiegu procesów ludnościowych do roku 2060. Nowością w prezentowanej prognozie jest szersze zaprezentowanie alternatywnych scenariuszy, które mogą obrazować inne możliwe ścieżki rozwoju demograficznego.

Bardziej szczegółowe informacje o stanie i strukturze ludności oraz o ruchu naturalnym i migracjach dostępne są na stronie internetowej GUS: w Bazie Demografia i Banku Danych Lokalnych oraz w zakładce tematycznej „Ludność”, gdzie znajdują się liczne opracowania dotyczące tych obszarów.

Przekazując Państwu niniejszą publikację, mam nadzieję, że okaże się ona cennym źródłem informacji o sytuacji demograficznej mieszkańców województwa wielkopolskiego dla wszystkich odbiorców zainteresowanych tą problematyką. Będziemy zobowiązani za wszelkie opinie i uwagi dotyczące tematyki i struktury opracowania, co pozwoli na lepsze dostosowanie kolejnych edycji do oczekiwań odbiorców.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Poznaniu

Jacek Kowalewski

Poznań, lipiec 2024 r.

Preface

The Statistical Office in Poznan presents the another edition of the annual “Demographic situation of Wielkopolskie Voivodship in 2023” in the series Statistical analyses.

In terms of its scope, structure and form of presentation, the publication continues the format of the previous edition. The major part of the review consists of the analytical commentary which covers a variety of demographic issues such as the current population and its distribution in the voivodship, basic population structures, the aging process, vital statistics, migration and demographic dynamics. The study was enriched by maps and charts illustrating of the various phenomena and trends. A summary of the most important demographic data is provided in the tabular part of the study in Excel format.

In terms of subject matter while this publication has been enriched with the results of the new version of the population projection, including an analysis of trends in changes in demographic processes until 2060. A novelty in the presented forecast is a broader presentation of alternative scenarios that may illustrate other possible paths of demographic development.

More detailed information on the size and structure of the population as well as vital statistics and migrations is available on the website of Statistics Poland: in the Demography Database and the Local Data Bank, and in the topic – Population – there are numerous studies concerning the population, demographic phenomenon and migration.

I sincerely hope that that the publication will be a valuable source information about the demographic situation of residents of Wielkopolskie Voivodship for all interested in the subject matter. Any comments and suggestions concerning the thematic scope and structure of the review will be greatly appreciated and will help us improve future editions to meet the needs of our readers.

Director
of the Statistical Office
in Poznań

Jacek Kowalewski

Poznań, July 2024

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych	12
Symbols	12
Skróty	12
Abbreviations	12
Synteza	13
Executive summary	15
Rozdział 1. Stan i struktura ludności	17
Chapter 1. Size and population structure	
1.1. Powierzchnia i podział terytorialny	17
1.1. Area and territorial division	
1.2. Stan ludności	18
1.2. Size of population	
1.3. Rozmieszczenie ludności	20
1.3. Population distribution	
1.4. Ludność według płci	24
1.4. Population by sex	
1.5. Ludność według ekonomicznych grup wieku	27
1.5. Population by economic age group	
1.6. Trwanie życia	31
1.6. Life expectancy	
1.7. Starzenie się ludności	32
1.7. Population ageing	
1.8. Typologia trójkąta Osanna	40
1.8. Typology Osanna's triangle	
Rozdział 2. Ruch naturalny ludności	43
Chapter 2. Vital statistics of population	
2.1. Małżeństwa	45
2.1. Marriages	
2.2. Separacje	50
2.2. Separations	
2.3. Rozwody	51
2.3. Divorces	
2.4. Urodzenia żywe	53
2.4. Live births	
2.5. Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności	56
2.5. Female fertility rate and reproduction rates	
2.6. Umieralność	59
2.6. Mortality	
2.7. Zgony według przyczyn	61
2.7. Deaths by causes	
2.8. Przyrost naturalny	63
2.8. Natural increase	

	Str. Page
Rozdział 3. Migracje ludności	65
Chapter 3. Migration of population	
3.1. Migracje wewnętrzne na pobyt stały	68
3.1. Internal migration for permanent residence	
3.2. Migracje zagraniczne na pobyt stały	70
3.2. International migration for permanent residence	
3.3. Migracje na pobyt czasowy	71
3.3. Migration for temporary stay	
Rozdział 4. Aktywność demograficzna	73
Chapter 4. Demographic activity	
Rozdział 5. Prognoza ludności	77
Chapter 5. Population projection	
5.1. Prognoza ludności według scenariusza głównego	77
5.1. Population projection according to the main scenario	
5.2. Prognoza ludności według trzech scenariuszy	81
5.2. Population projection according to three scenarios	
Uwagi metodologiczne	83
Methodological notes	87

Tablice dostępne w formacie plików MS Excel

Tables available in MS Excel file format

TABL. 1.	Podstawowe dane demograficzne dla województwa wielkopolskiego Basic demographic data for Wielkopolskie Voivodship
TABL. 2.	Stan, ruch naturalny i saldo migracji według podregionów, powiatów i gmin w 2023 r. Population, vital statistics and net migration by subregions, powiats and gminas in 2023
TABL. 3.	Ruch naturalny i saldo migracji według województw w 2023 r. Vital statistics and net migration by voivodships in 2023
TABL. 4.	Mediana wieku (wiek środkowy) ludności według płci, miejsca zamieszkania oraz podregionów i powiatów w 2023 r. Median age of population by sex, place of residence as well as subregions and powiats in 2023
TABL. 5.	Uzeregowanie gmin województwa wielkopolskiego według wybranych cech w 2023 r. Arrangement of gminas of Wielkopolskie Voivodship by selected characteristics in 2023
TABL. 6.	Uzeregowanie powiatów i miast na prawach powiatu województwa wielkopolskiego według wybranych cech w 2023 r. Arrangement of powiats and cities with powiat status of Wielkopolskie Voivodship by selected characteristics in 2023
TABL. 7.	Uzeregowanie województw według wybranych cech w 2023 r. Arrangement of voivodships by selected characteristics in 2023

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Powierzchnia i ludność w 2023 r.	17
Table 1. Area and population in 2023	
Tablica 2. Miasta i ludność w miastach w 2023 r.	22
Table 2. Towns and urban population in 2023	
Tablica 3. Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską w 2023 r.	24
Table 3. Gminas and rural population in 2023	
Tablica 4. Ludność według ekonomicznych grup wieku w 2023 r.	27
Table 4. Population by economic age groups in 2023	
Tablica 5. Ludność według biologicznych grup wieku i mediana wieku w 2023 r.	32
Table 5. Population by biological age groups and median age in 2023	
Tablica 6. Podstawowe dane o ruchu naturalnym ludności w 2023 r.	43
Table 6. Major data on vital statistics of population in 2023	
Tablica 7. Nowożeńcy według płci, poprzedniego stanu cywilnego i wieku w 2023 r.	46
Table 7. Grooms and brides by sex, previous marital status and age in 2023	
Tablica 8. Separacje orzeczone w 2023 r.	50
Table 8. Separations in 2023	
Tablica 9. Rozwody w 2023 r.	51
Table 9. Divorces in 2023	
Tablica 10. Urodzenia żywe w 2023 r. według wieku i poziomu wykształcenia matki	55
Table 10. Live births by age and educational level of mother in 2023	
Tablica 11. Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności w 2023 r.	57
Table 11. Female fertility and reproduction rates of population in 2023	
Tablica 12. Przyrost naturalny w 2023 r.	63
Table 12. Natural increase in 2023	
Tablica 13. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2023 r.	66
Table 13. Internal and international migration of population for permanent residence in 2023	

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Ludność w miastach i na wsi	18
Chart 1. Population in urban areas and rural areas	
Wykres 2. Różnica między liczbą kobiet a liczbą mężczyzn według wieku w 2023 r.	26
Chart 2. Difference between the number of females and the number of males by age in 2023	
Wykres 3. Ludność według płci i wieku w latach 2000, 2023 oraz prognoza na 2050	28
Chart 3. Population by sex and age in 2000, 2023 and 2050 projection	
Wykres 4. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	29
Chart 4. Non-working age population per 100 persons of working age	
Wykres 5. Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat	32
Chart 5. Life expectancy at 0 age	
Wykres 6. Mediana wieku ludności według płci	33
Chart 6. Median age of population by sex	
Wykres 7. Indeks starości	37
Chart 7. The old age index	
Wykres 8. Zróżnicowanie gmin pod względem udziału liczby dzieci w wieku 0–14 lat oraz osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności w 2023 r.	38
Chart 8. The diversity of gminas in terms of the share of numer of children aged 0–14 years and persons aged 65 years and more in total population in 2023	
Wykres 9. Ruch naturalny na 1000 ludności	44
Chart 9. Vital statistics per 1000 population	
Wykres 10. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności	45
Chart 10. Marriages contracted per 1000 population	
Wykres 11. Mediana wieku nowożeńców	47
Chart 11. Median age of bridegrooms and brides	
Wykres 12. Małżeństwa cywilne i wyznaniowe	48
Chart 12. Civil marriages and religious marriages	
Wykres 13. Małżeństwa zawarte w latach 2000 i 2023	48
Chart 13. Marriages contracted in 2000 and 2023	
Wykres 14. Separacje na 100 tys. ludności	50
Chart 14. Separations per 100 thousand population	
Wykres 15. Rozwody na 100 ludności	52
Chart 15. Divorces per 1000 population	
Wykres 16. Urodzenia żywe pozamałżeńskie	53
Chart 16. Illegitimate live births	
Wykres 17. Płodność kobiet – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku 15–49 lat	57
Chart 17. Female fertility – live births per 1000 women aged 15–49 years	
Wykres 18. Współczynniki reprodukcji ludności	58
Chart 18. Reproduction rates of population	
Wykres 19. Zgony według tygodni	59
Chart 19. Deaths by weeks	
Wykres 20. Zgony według wybranych przyczyn	62
Chart 20. Deaths by selected causes	
Wykres 21. Saldo migracji ludności	65
Chart 21. Net migration of population	

Spis wykresów (dok.)

List of charts (cont.)

	Str. Page
Wykres 22. Migracje zagraniczne na pobyt stały	71
Chart 22. International migration for permanent residence	
Wykres 23. Typologia demograficzna powiatów według metody Webba w latach 2020–2023	75
Chart 23. Demographic typology of powiats by Webb's method in 2020–2023	
Wykres 24. Liczba ludności województwa wielkopolskiego według trzech scenariuszy w latach 2000–2060	81
Chart 24. Population of Wielkopolskie Voivodship according to three scenarios 2000–2060	

Spis map

List of map

	Str. Page
Mapa 1. Ludność w 2023 r.	19
Map 1. Population in 2023	
Mapa 2. Gęstość zaludnienia w 2023 r.	21
Map 2. Population density in 2023	
Mapa 3. Wskaźnik urbanizacji w 2023 r.	23
Map 3. Urbanization rate in 2023	
Mapa 4. Współczynnik feminizacji w 2023 r.	25
Map 4. Femininity ratio in 2023	
Mapa 5. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.	30
Map 5. Non-working age population per 100 persons of working age in 2023	
Mapa 6. Mediana wieku ludności według płci w 2023 r.	34
Map 6. Median age of population by sex in 2023	
Mapa 7. Mediana wieku ludności według miejsca zamieszkania w 2023 r.	35
Map 7. Median age of population by place of residence in 2023	
Mapa 8. Współczynnik starości demograficznej w 2023 r.	36
Map 8. The rate of demographic ageing in 2023	
Mapa 9. Wskaźnik wsparcia osób najstarszych w 2023 r.	39
Map 9. Elderly support ratio in 2023	
Mapa 10. Klasyfikacja powiatów według ekonomicznych grup wieku w 2023 r.	41
Map 10. Classification of powiats by economic groups of age in 2023	
Mapa 11. Klasyfikacja gmin według ekonomicznych grup wieku w 2023 r.	42
Map 11. Classification of gminas by economic groups of age in 2023	
Mapa 12. Małżeństwa (cywilne i wyznaniowe) zawarte w 2023 r.	49
Map 12. Civil marriages and religious marriages in 2023	
Mapa 13. Urodzenia żywe na 1000 ludności w 2023 r.	54
Map 13. Live births per 1000 population in 2023	
Mapa 14. Zgony na 1000 ludności w 2023 r.	60
Map 14. Deaths per 1000 population in 2023	
Mapa 15. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.	64
Map 15. Natural increase per 1000 population in 2023	
Mapa 16. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r.	67
Map 16. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2023	
Mapa 17. Napływ migrantów z innych województw do województwa wielkopolskiego na pobyt stały według płci w 2023 r.	69
Map 17. Inflow of migrants from other voivodships to Wielkopolskie Voivodship for permanent residence by sex in 2023	
Mapa 18. Odpływ migrantów z województwa wielkopolskiego do innych województw na pobyt stały według płci w 2023 r.	70
Map 18. Outflow of migrants from Wielkopolskie Voivodship to other voivodships for permanent residence by sex in 2023	
Mapa 19. Typologia demograficzna gmin i powiatów według metody Webba w latach 2020–2023	76
Map 19. Demographic typology of gminas and powiats by Webb's method in 2020–2023	

Spis map (dok.)

List of map (cont.)

	Str. Page
Mapa 20. Prognozowana zmiana liczby ludności w powiatach do 2040 r. i 2060 r. w odniesieniu do 2023 r., według głównego scenariusza	78
Map 20. Projected population change in powiats in 2040 and 2060 in relation to 2023, according to the main scenario	
Mapa 21. Prognozowana zmiana liczby ludności w gminach do 2040 r. w odniesieniu do 2023 r., według głównego scenariusza	80
Map 21. Projected population change in powiats in 2040 in relation to 2023, according to the main scenario	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures to represent the decimal point

Skróty

Abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
p.proc. pp	punkt procentowy percentage point
dok. cont.	dokończenie continued
r.	rok
np. e.g.	na przykład for example
poz.	pozycja
nr (Nr) No.	numer number
ust.	ustęp
Dz. U.	Dziennik Ustaw
z późn. zm.	z późniejszymi zmianami
PESEL	Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności Universal Electronic System for Registration of the Population
GUS	Główny Urząd Statystyczny

Synteza

W końcu 2023 r. w województwie wielkopolskim mieszkało 3488,0 tys. osób, co stanowiło 9,3% ludności Polski. Pod względem liczebności populacji wielkopolskie zajmowało 3. miejsce w kraju, po mazowieckim i śląskim. Na 1 km² powierzchni województwa przypadało przeciętnie 117 osób (wobec 120 osób w Polsce).

W porównaniu z 2022 r. liczba ludności obniżyła się o 5,6 tys. osób. Stopa ubytku rzeczywistego wyniosła -0,16%. Oznacza to, że na każde 10 tys. ludności ubyło 16 osób, przy czym ludność miejska zmniejszyła się o 66 osób, a na wsi wzrosła o 41 osób. Spadek liczby ludności dotyczył 154 spośród 226 gmin regionu.

Nie uległa zmianie struktura ludności według płci, kobiety nadal stanowią większą część mieszkańców województwa (51,4%), a współczynnik feminizacji pozostaje na niezmiennym poziomie (106). W miastach liczba kobiet na 100 mężczyzn wyniosła 111, natomiast na wsi – 100, co wskazuje na równowagę płci na obszarach wiejskich.

W województwie wielkopolskim, podobnie jak w całej Polsce, postępuje proces starzenia się ludności. W ciągu ostatniej dekady współczynnik starości demograficznej zwiększył się o 4,6 p.proc., w tym w ostatnim roku o 0,5 p.proc., osiągając w 2023 r. 18,7% (w kraju wzrost o 4,8 p.proc. do 20,1%). Mediana wieku w tym czasie przesunęła się o ponad 3 lata do 41,6 roku (z tego w 2023 r. o prawie pół roku), ale była niższa niż średnio w kraju (42,8). Indeks starości, czyli relacja liczebności pokoleń dziadków i wnuczków zwiększyła się w ciągu 10 lat o 29 do 117 osób, a od 2019 r. liczba osób starszych przewyższa liczbę dzieci. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego wyniósł 10, co oznacza, że na 100 osób w wieku 50–64 lata przypadało 10 osób w wieku 85 lat i więcej (wzrost o 3 w ciągu dekady).

W wyniku zmian w strukturze wieku ludności, wzrasta wartość współczynnika obciążenia demograficznego. W 2023 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 70,1 osób w wieku nieprodukcyjnym wobec 69,4 przed rokiem (w kraju 71,2 wobec 70,4).

Analizując proces starzenia się mieszkańców województwa wielkopolskiego na niższym poziomie podziału terytorialnego przy użyciu typologii trójkąta Osanna uwzględniającej strukturę ekonomicznych grup wieku, można stwierdzić, że nadal duży obszar regionu cechuje młodość demograficzna. W 2023 r. blisko 50% powiatów (17, podobnie jak w 2022 r.) oraz ponad 63% gmin (143, w 2022 r. 150) zaliczało się do obszarów młodości demograficznej.

W 2023 r. zarejestrowano 14,0 tys. nowych małżeństw, tj. o 4,9% mniej niż rok wcześniej. W przeliczeniu na 1000 ludności liczba zawartych małżeństw wyniosła 4,01 (wobec 4,20 przed rokiem). Każdego roku maleje udział związków wyznaniowych. W 2023 r. stanowiły one mniej niż połowę ogółu zawieranych małżeństw (46,0%). Ponadto orzeczono 5,0 tys. rozwodów (o 6,1% więcej) i 49 separacji (o 53,1% więcej).

Rok 2023 był kolejnym, w którym notowano ubytek naturalny, wynikający przede wszystkim z bardzo niskiej liczby urodzeń, a także z nadal niekorzystnej, choć poprawiającej się, sytuacji w zakresie umieralności. Liczba zgonów była o 7,6 tys. większa od liczby urodzeń. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł -2,18 (-2,16 przed rokiem) i był nieco wyższy niż w kraju (-3,62 wobec -3,79). Zarówno w miastach, jak i na wsi wskaźnik przyjmował wartości ujemne (odpowiednio -3,58 i -0,59).

Współczynnik płodności kobiet (liczba urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku 15–49 lat) w 2023 r. wyniósł 33,71 (wobec 37,10 rok wcześniej), co plasowało województwo wielkopolskie na 4. miejscu w kraju (średnio 31,54). Najwyższy poziom wskaźnika płodności kobiet odnotowano w grupie wieku 25–29 lat (88,42).

Wielkopolskie jest województwem o stosunkowo dużym natężeniu migracji wewnętrznej, a liczba osób przemieszczających się (przybywających i wyjeżdżających łącznie) należy do największych w kraju, po województwie mazowieckim i śląskim. Utrzymuje się przewaga napływu migracyjnego nad odpływem. W 2023 r. ogólne saldo migracji stałej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosło +0,58 (wobec +0,40

w 2022 r.). W miastach odnotowano ubytek migracyjny na poziomie -3,58, natomiast na wsi przyrost +5,31 (przed rokiem odpowiednio -4,24 i +5,73).

Zgodnie z klasyfikacją Webba, biorącą pod uwagę relację przyrostu naturalnego i salda migracji stałej, wielkopolskie od 2020 r. należało do grupy województw nieaktywnych demograficznie, czyli wyludniających się. Spadek liczby ludności był tu konsekwencją ujemnego przyrostu naturalnego przewyższającego przyrost migracyjny.

Wyniki prognozy ludności wskazują na wyraźny ubytek ludności w województwie wielkopolskim do 2060 r. W scenariuszu głównym przewiduje się spadek do 2997,9 tys. osób, natomiast w scenariuszach alternatywnych odpowiednio do 2620,7 tys. w niskim oraz do 3349,0 tys. w wysokim. Wszystkie scenariusze przewidują systematyczny spadek liczby ludności, lecz w różnym tempie. Do 2060 r. liczba ludności województwa w scenariuszu wysokim zmniejszy się o 4,0%, zaś w niskim aż o 24,9%.

Executive summary

At the end of 2023 the number of people living in Wielkopolskie Voivodship was 3488.0 thousand, accounting for 9.3% of the population of Poland, which makes it the third most populous voivodship in the country, behind Mazowieckie and Śląskie. The average population density per 1 km² was 117 persons (compared to 120 persons for Poland).

The negative population change amounted to 5.6 thousand persons compared to 2022. The rate of actual decrease was -0,16%, i.e. for every 10 thousand of inhabitants 16 persons declined, while the urban population decreased by 66 persons and the rural population increased by 41 persons. Population decline was recorded in 154 out of 226 communes in the region.

There was no change in the population structure in terms of sex, with women still slightly outnumbering men (51.4%). While the feminization coefficient (the number of women per 100 men) has remained at the same level (106) for a number of years, in 2023 it was 111 in towns and 100 in rural areas, which indicates a balanced sex ratio.

Like the rest of Poland, Wielkopolskie Voivodship is experiencing population aging. Over the last decade, the share of population aged 65 and over has increased by 4.6 percentage points, by 0.5 pp in 2023 alone, reaching 18.7% (for Poland the increase was 4.8 pp to 20.1%). Over the last decade, the median age has increased by more than 3 years to 41.6 years, by nearly six months in 2023, but still over a year lower than the national average (42.8 years). The old age index, i.e. the generational relation between grandparents and grandchildren, increased by 29 to 117 people over 10 years. Since 2019 the number of elderly people outnumbers children. The intergenerational support ratio was 10, which means that for 100 people aged 50–64 there were 10 people aged 85 and more (an increase by 3 compared to 2014).

Changes in the population structure have caused a rise in the total dependency ratio, which is the ratio of now-working age dependents to 100 people of working age. In 2023 this ratio was equal to 70.1, compared to 69.4 one year earlier (71.2 compared to 70.4 for Poland).

Analysing the aging process of the population in the Wielkopolskie Voivodship at the lower level of the territorial division using the Osann's triangle typology which takes into account the structure of economic age groups, it can be concluded that a significant area of the region is characterized as the type of demographic youth. In 2023, almost half of the powiats (17) and over 63% of gminas (143) were of this type (in 2022 17powiats and 150 gminas).

14.0 thousand new marriages were registered in Wielkopolskie in 2023, which is 4.9% less than in 2022. The crude marriage rate (per 1000 population) was 4.01 (compared to 4.20 a year earlier). The share of religious associations is decreasing every year. In 2023, they accounted for less than half of all marriages (46.0%). Furthermore courts granted 5.0 thousand decrees of divorce (increase by 6.1%) and 49 decrees of separation (increase by 53,1%).

The year 2023 was another year in which a natural decline was recorded, resulting mainly from a very low number of births and still unfavourable, although improving, situation in terms of mortality. The number of deaths outnumbered births by 7.6 thous. The indicator per 1000 population amounted to -2.18 against -2.16 a year earlier (in Poland -3.62 against -3.79). Both in urban and rural areas, an improvement in the indicator was noted, but it still had negative values (-3.58 to -0.59).

The fertility rate (the number of live birth per 1000 women aged 15–49) in 2023 was 33.71 (compared to 37.10 a year earlier), the fourth highest in Poland (31.54 on average). The highest age specific fertility rate was observed in the group of women aged 25–29 (88.42).

Wielkopolskie is a voivodship with a relatively high rate of internal migration, where the number of migrants (incoming and outgoing combined) is one of the highest in Poland, following Mazowieckie and Śląskie Voivodship. Incoming migration flows continued to exceed outgoing flows. In 2023 the permanent net migration per 1000 population was +0.58 in 2023 (compared to +0.40 in 2022). There was dec-

line in migration in urban areas at the level -3.58 while in urban areas +5.31 (compared to respectively -4.24 and +5.73 one year earlier).

According to the classification of Webb, taking into account the ratio of natural increase and permanent net migration, Wielkopolskie Voivodship since 2020 has belonged to the group of voivodships that are demographically inactive, i.e. depopulating. The decrease in the population here was a consequence of the negative natural increase exceeding the migration increase.

The results of the population projection indicate a sharp population decline by 2060. In the main scenario, a decrease to 2997.9 thousand people is expected whereas in alternative scenarios, to 2620.7 thousand in low and 3349.0 thousand in high respectively. All scenarios predict a systematic population decline, but at different rates. By 2060, the population of the voivodship will decrease by 4.0% in the high scenario while in the low scenario by 24.9%.

Rozdział 1

Chapter 1

Stan i struktura ludności

Size and population structure

1.1. Powierzchnia i podział terytorialny

1.1. Area and territorial division

Województwo wielkopolskie, położone w środkowo-zachodniej części Polski, zajmuje obszar 29827 km², stanowiący 9,5% powierzchni kraju. Zgodnie z Klasyfikacją Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), wielkopolskie wraz z województwami lubuskim i zachodniopomorskim tworzy makroregion północno-zachodni. W 2023 r. struktura administracyjna województwa wielkopolskiego obejmowała 31 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu oraz 226 gmin, z tego 19 miejskich, 98 miejsko-wiejskich i 109 wiejskich. Sieć osadniczą województwa tworzyło 117 miast i 5470 miejscowości wiejskich. W porównaniu z poprzednim rokiem o 1 zwiększyła się liczba miast. Zmiana ta była wynikiem nadania z dniem 1 stycznia 2023 r. statusu miasta miejscowości Miasteczko Krajeńskie w powiecie pilskim.

**Tablica 1. Powierzchnia i ludność w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 1. Area and population in 2023
As of 31 December

Województwa Voivodships	Powierzchnia w km ² Area in km ²	Ludność Population		Lokata według Ranking position by	
		ogółem total	na 1 km ² per 1 km ²	powierzchni w km ² area in km ²	ludności population
Dolnośląskie	19947	2879271	144	7	5
Kujawsko-pomorskie	17971	1996003	111	10	10
Lubelskie	25122	2011047	80	3	9
Lubuskie	13988	975023	70	13	15
Łódzkie	18219	2362519	130	9	6
Małopolskie	15184	3429632	226	12	4
Mazowieckie	35559	5510527	155	1	1
Opolskie	9411	936725	100	16	16
Podkarpackie	17845	2071676	116	11	8
Podlaskie	20187	1138216	56	6	14
Pomorskie	19547	2359573	121	8	7
Śląskie	12334	4320130	350	14	2
Świętokrzyskie	11709	1168499	100	15	13
Warmińsko-mazurskie	24174	1357910	56	4	12
Wielkopolskie	29827	3487973	117	2	3
Zachodniopomorskie	22907	1631784	71	5	11

Pod względem powierzchni wielkopolskie zajmuje 2. miejsce w kraju za mazowieckim, a biorąc pod uwagę gęstość zaludnienia (117 osób na 1 km², przy średniej w kraju 120 osób), pozycjonowane jest w środkowej części listy województw (7. lokata). Województwem o największym zagęszczeniu ludności było śląskie (350 osoby na 1 km²), a najmniej zaludnione pozostają podlaskie oraz warmińsko-mazurskie (po 56 osób na 1 km²).

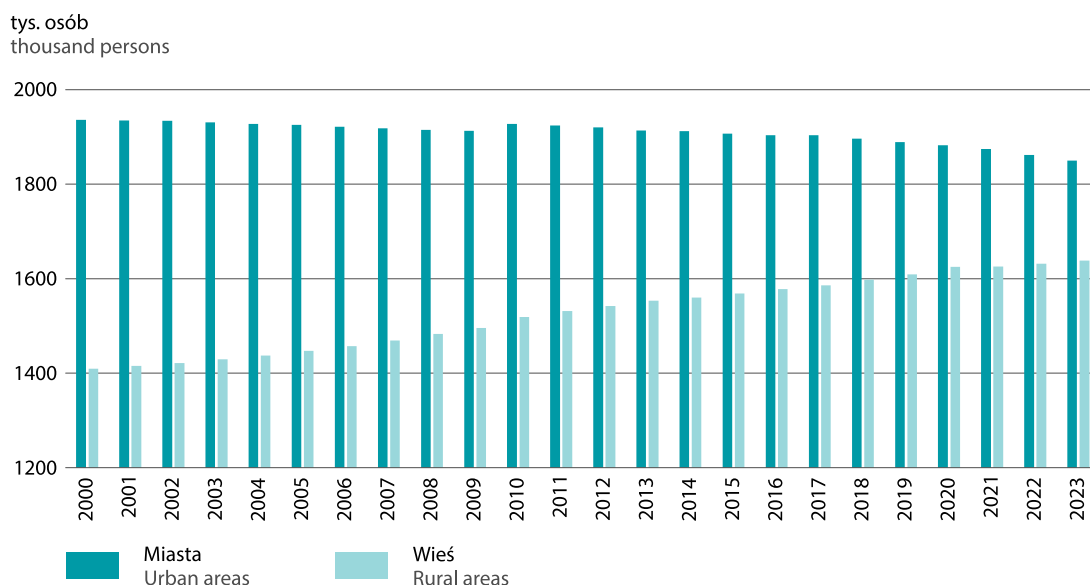
1.2. Stan ludności

1.2. Size of population

Według stanu w końcu 2023 r., w województwie wielkopolskim mieszkało 3488,0 tys. osób, co stanowiło 9,3% ludności Polski i lokowało wielkopolskie na 3. miejscu w kraju po mazowieckim (14,6%) i śląskim (11,5%). Do największych pod względem liczby mieszkańców powiatów w wielkopolskim należały Poznań (538,4 tys. osób) i powiat poznański (448,7 tys. osób). Najmniejszą liczbę ludności odnotowano w powiatach międzychodzkiem (35,6 tys. osób) oraz chodzieskim (45,2 tys. osób).

Wykres 1. Ludność w miastach i na wsi Stan w dniu 31 grudnia

Chart 1. Population in urban areas and rural areas
As of 31 December

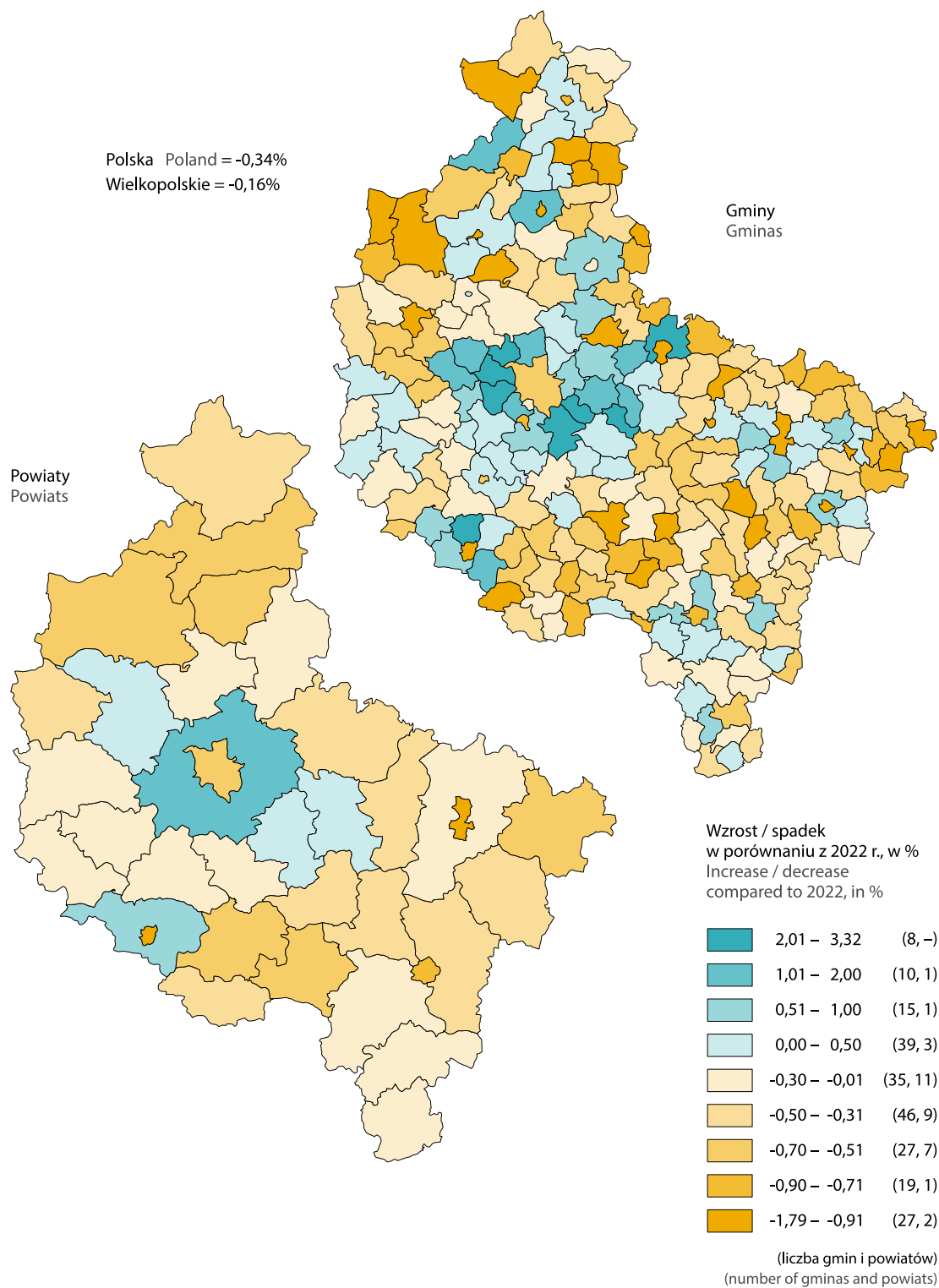

W 2023 r. liczba mieszkańców regionu obniżyła o 5,6 tys. osób (w 2022 r. spadek wyniósł 6,5 tys. osób). Stopa ubytku rzeczywistego osiągnęła poziom -0,16% wobec -0,34% w kraju. Oznacza to, że na każde 10 tys. ludności ubyło 16 osób wobec 34 w Polsce. Od 2021 r. wielkopolskie należy do grupy województw depopulacyjnych. W 2023 r. 14 województw charakteryzowało się ubytkiem liczby mieszkańców, a niewielki przyrost zaobserwowano w pomorskim (o 1,3 tys. osób) i małopolskim (o 0,6 tys.). Dla porównania w 2022 r. we wszystkich województwach odnotowano zmniejszenie się liczby mieszkańców.

W miastach liczba mieszkańców zmniejszyła się o 12,3 tys., podczas gdy na wsi liczba ludności zwiększyła się w tym czasie o 6,7 tys. osób. W 2023 r. stopa ubytku rocznego w miastach wyniosła -0,66%, natomiast na wsi przyrost sięgnął 0,41%. Na wsi liczba kobiet wzrosła nieco bardziej niż mężczyzn w stosunku do roku poprzedniego (0,44% wobec 0,38%), a w miastach spadek był mniejszy wśród kobiet (0,63% wobec 0,69% w populacji mężczyzn).

**Mapa 1. Ludność w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 1. Population in 2023
As of 31 December

Spośród większości depopulacyjnych powiatów w województwie wielkopolskim największy ubytek liczby ludności w porównaniu z 2022 r. obserwowano w miastach na prawach powiatu: Koninie (o 1,54%), Lesznie (o 0,97%) i Kaliszu (o 0,89%). Natomiast zaludniających się powiatów było jedynie 5 (wobec 6 w 2022 r.). Liczba mieszkańców poznańskiego zwiększyła się o 1,35%, a leszczyńskiego – o 0,82%, mniejszy przyrost ludności odnotowano w średzkim (o 0,18%), wrzesińskim (o 0,06%), oraz szamotulskim (o 0,01%).

Populacja w dużych ośrodkach miejskich maleje również z powodu migracji ludności do okolicznych gmin. Najbardziej ten proces jest widoczny w podpoznańskich gminach, w których liczba mieszkańców wzrosła m.in.: o 1,0 tys. osób (o 3,7%) w Kórniku, po 0,9 tys. osób w Tarnowie Podgórnym (o 2,9%) i Dopiewie (o 2,6%), o 0,7 tys. osób (o 2,9%) w Rokietnicy oraz o 0,5 tys. osób (o 0,8%) w Swarzędzu, przy ubytku w Poznaniu o 2,9 tys. osób (o 0,5%).

1.3. Rozmieszczenie ludności

1.3. Population distribution

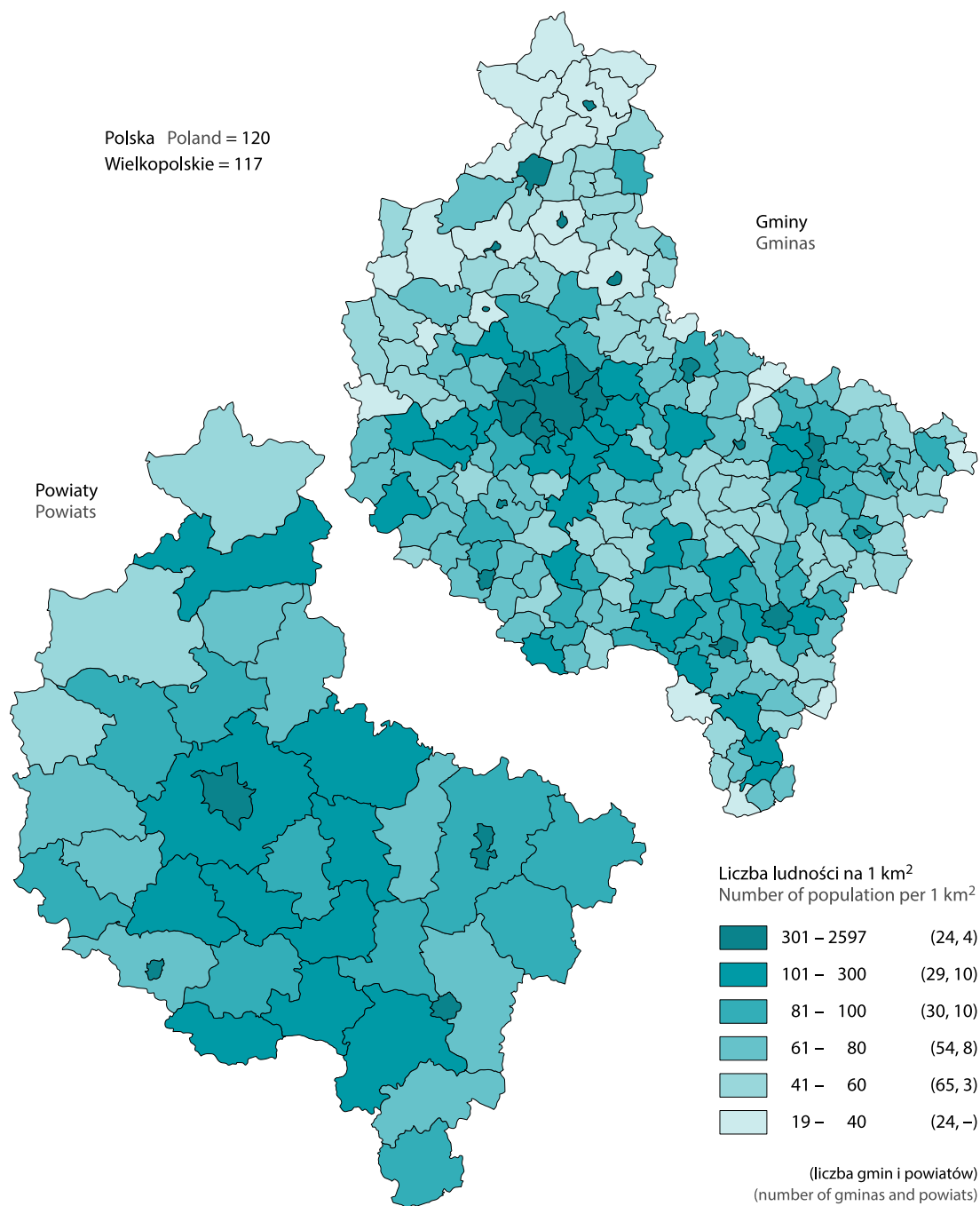
Najmniej zaludnione są powiaty północno-zachodniej części województwa, charakteryzujące się niskim stopniem zurbanizowania, a tym samym znaczną dekoncentracją ludności, co wynika z występowania w tej części regionu rozległych terenów leśnych. W 2023 r. najniższą gęstość zaludnienia odnotowano w powiatach: złotowskim (41 osób na 1 km²), czarnkowsko-trzcianeckim (46) i międzychodzkiem (48). Najślabiej zaludnionymi gminami były: Miedzichowo w powiecie nowotomyskim (19 osób na 1 km²), Tarnówka, Okonek i Lipka w powiecie złotowskim (odpowiednio: 22, 24 i 28), a także gmina miejsko-wiejska Wieleń w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim (27) oraz wiejskie: Powidz w słupeckim (28) i Chodzież w chodzieskim (29).

W ujęciu powiatowym największą gęstością zaludnienia charakteryzują się miasta na prawach powiatu. W 2023 r. w Poznaniu na 1 km² powierzchni przypadało przeciętnie 2056 osób, w Lesznie wskaźnik zaludnienia wyniósł 1885 osób na 1 km², w Kaliszu – 1342, a w Koninie – 815. Wśród pozostałych powiatów najbardziej zaludnione były: poznański (236 osób na 1 km²), ostrowski (137), jarociński (119) i gnieźnieński (113).

Wśród gmin (pomijając miejskie) były to przede wszystkim jednostki administracyjne z powiatu poznańskiego: Swarzędz (557 osób na 1 km²), Komorniki (553), Czerwonak (340), Dopiewo (331) i Tarnowo Podgórne (330). W wielkopolskich miastach gęstość zaludnienia wynosiła przeciętnie 1142 osoby na 1 km². Większą gęstością zaludnienia wyróżniało się 47 miast spośród 117, a w 4 z nich wskaźnik przekraczał 2500 osób na 1 km². Do takich najgęściej zaludnionych miast należały: Swarzędz (3433 osoby na 1 km²), Nowe Skalmierzyce (2897), a także Nowy Tomyśl (2614) oraz Kościan (2597).

**Mapa 2. Gęstość zaludnienia w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 2. Population density in 2023
As of 31 December

W ciągu roku największe zmiany gęstości zaludnienia w ujęciu powiatowym zaobserwowano w Lesznie, gdzie liczba osób na 1 km² obniżyła się o 19, a także w Koninie (o 13 mniej), Kaliszu (o 12 mniej) oraz Poznaniu (o 11 mniej). Obserwowany wzrost zaludnienia w przeliczeniu na 1 km² był mniejszy niż spadek. Wskaźnik najbardziej zwiększył się w powiecie poznańskim (o 3 osoby). Również w przekroju gminnym największy przyrost zaludnienia odnotowano w gminach tego powiatu, tj. Tarnowie Podgórnym (o 9 osób na 1 km² więcej niż w 2022 r.), a także w Rokietnicy i Dopiewie (po 8 więcej). Natomiast największy spadek zarejestrowano w gminach miejskich: Chodzież (o 21 osób na 1 km² mniej niż przed rokiem), Turek (o 20 mniej), Koło i Leszno (po 19 mniej), Kościan i Czarnków (o 18 mniej) oraz Gniezno (o 17 mniej).

Współczynnik urbanizacji

Udział liczby ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności wyrażony w %.

W województwie wielkopolskim nadal większa część ludności mieszka w miastach, pomimo systematycznego spadku współczynnika urbanizacji od 2001 r. W końcu 2023 r. liczba ludności miejskiej wyniosła 1849,6 tys. osób, tj. o 12,3 tys. mniej niż przed rokiem. Odsetek ludności miejskiej wyniósł 53,0% i był niższy niż przeciętnie w kraju (59,5%).

Nieco ponad 40% ludności miejskiej województwa koncentrowało się w 4 miastach na prawach powiatu, a stosunkowo duży udział miały również miasta w powiatach: poznańskim (7,3% ogółu ludności miejskiej), pilskim (4,7%), gnieźnieńskim (4,5%) i ostrowskim (4,4%).

Poza miastami na prawach powiatu, ludność miejska przeważała także w powiatach: pilskim (67,1%), chodzieskim (63,8%), krotoszyńskim (59,4%), gnieźnieńskim (59,0%), a także wrzesińskim (53,6%), śremskim (52,3%) i ostrowskim (51,0%). Najbardziej „wiejski” charakter miały natomiast powiaty kaliski i leszczyński, gdzie współczynnik urbanizacji wyniósł odpowiednio 8,1% i 8,9%.

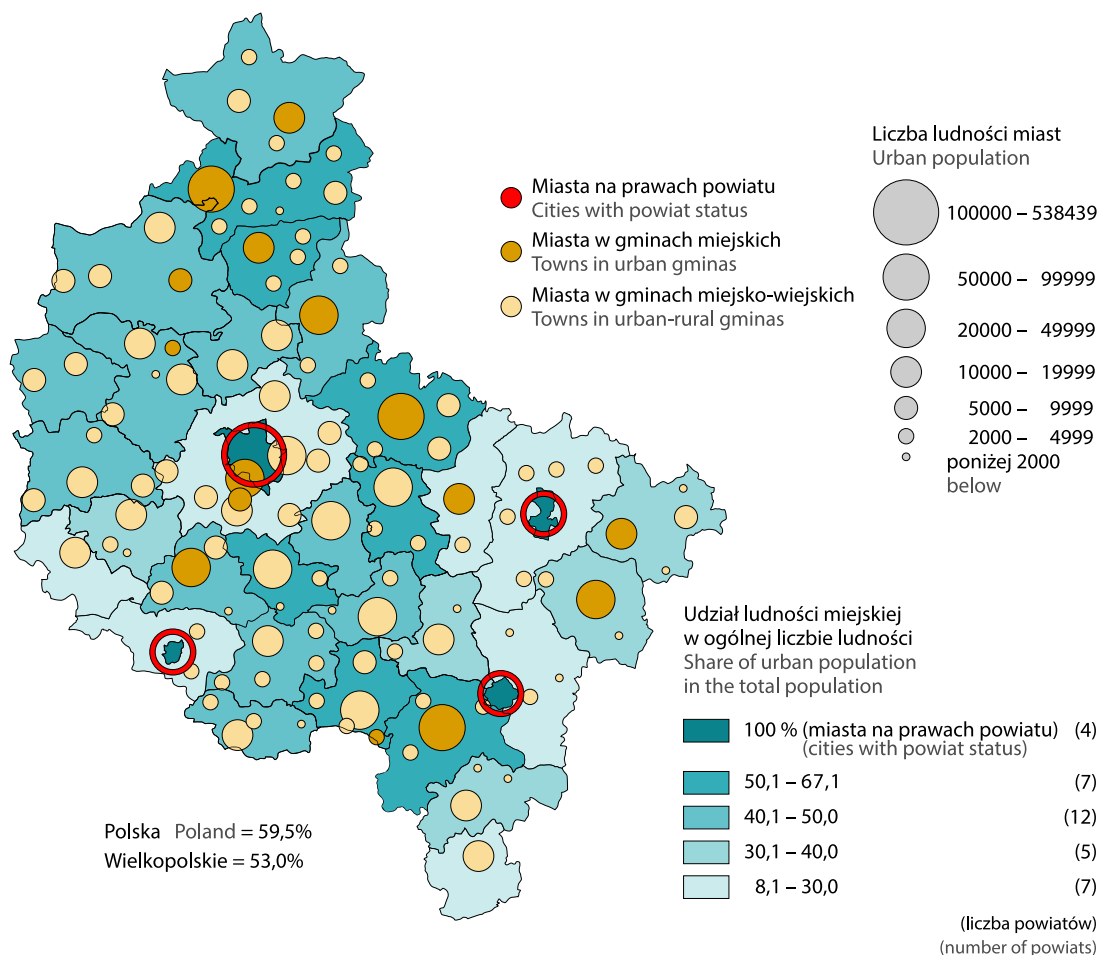
**Tablica 2. Miasta i ludność w miastach w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 2. Towns and urban population in 2023
As of 31 December

Grupy miast według liczby ludności Groups of towns by number of population	Miasta Towns	Ludność w miastach Urban population	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % ogółu ludności in % of total population
Ogółem Total	117	1849631	53,0
Poniżej 2000 Below	15	23979	0,7
2000– 4999	44	140875	4,0
5000– 9999	22	160938	4,6
10000– 19999	19	289623	8,3
20000– 49999	10	272660	7,8
50000– 99999	6	423117	12,1
100000 i więcej and more	1	538439	15,4

**Mapa 3. Wskaźnik urbanizacji w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 3. Urbanization rate in 2023
As of 31 December

Współczynnik urbanizacji w powiatach wykazuje w zdecydowanej większości tendencję spadkową. W porównaniu z 2022 r. odsetek ludności miejskiej obniżył się w 25 spośród 31 powiatów ziemskich, przy czym najgłębszy spadek notowano w powiatach: śremskim (o 0,7 p.proc.), poznańskim (o 0,5 p.proc.) oraz gnieźnieńskim i rawickim (po 0,4 p.proc.). Udział ludności miejskiej zwiększył się jedynie w powiecie pilskim (o 0,6 p.proc.), co powodowane było przede wszystkim zmianami administracyjnymi i uzyskaniem przez Miasteczko Krajeńskie znajdujące się na terenie tego powiatu praw miejskich. W powiatach: gostyńskim, jarocińskim, konińskim, krotoszyńskim i pleszewskim wskaźnik urbanizacji pozostał na poziomie sprzed roku.

Miasta liczące poniżej 10 tys. mieszkańców stanowiły 69,2% całości obszarów miejskich województwa wielkopolskiego i skupiały 17,6% ogółu ludności miejskiej. Ponad jedna trzecia ogółu ludności miejskiej zamieszkuje dwa największe miasta regionu, czyli Poznań i Kalisz. Sam Poznań koncentrował 29,1% mieszkańców miast i 15,4% ogółu ludności województwa.

**Tablica 3. Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 3. Gminas and rural population in 2023
As of 31 December

Grupy gmin według liczby ludności Groups of gminas by number of population	Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi Rural population	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % ogółu ludności in % of total population
Ogółem Total	207	1638342	47,0
Poniżej 5000 Below	62	241021	6,9
5000–6999	61	361630	10,4
7000–9999	42	355003	10,2
10000 i więcej and more	42	680688	19,5

^a Wiejskie i miejsko-wiejskie.
^a Rural and urban-rural areas.

Obszary wiejskie w wielkopolskim (109 gmin wiejskich i wiejskie części 98 gmin miejsko-wiejskich) w 2023 r. zamieszkiwało 47,0% ludności regionu. W ciągu roku udział ludności wiejskiej zwiększył się o 0,3 p.proc., przy średnim wzroście liczby mieszkańców wsi o 0,4%. W 42 największych gminach, tj. z liczbą ludności 10 tys. i więcej, mieszkało ponad 40% ludności wiejskiej (41,5%, czyli o 0,3 p.proc. więcej niż w 2022 r.). Z 61 do 62 zwiększyła się liczba gmin najmniejszych (do 5 tys. mieszkańców), których populacja wzrosła o 1,4% (z udziałem ludności wiejskiej 14,7%, tj. o 0,1 p.proc. więcej). Udział ludności gmin liczących od 5,0 do 7,0 tys. wynosił 22,1%, natomiast gmin liczących od 7,0 do 10,0 tys. mieszkańców – 21,7% ogółu populacji na wsi (wobec 22,1% dla obu grup w 2022 r.), przy spadku liczby gmin od 7,0 do 10,0 tys. mieszkańców o 1.

W 2023 r. pierwsze 3 gminy, w których obserwowano największy wzrost liczby ludności wiejskiej, były położone wokół Poznania, tj. część wiejska gmin Kórnik (o 3,7%), Kostrzyn (o 3,5%) oraz gmina wiejska Kleszczewo (o 3,3%). Na miejscach od 5 do 7 pod względem wzrostu liczby ludności wiejskiej znalazły się gminy wiejskie: Rokietnica i Tarnowo Podgórne (po 2,9%) oraz obszar wiejski gminy Swarzędz (o 2,8%). Jest to proces tzw. „rozlewania się miasta” (eksuburbanizacji), co oznacza, że tereny wiejskie otaczające miasto stają się zurbanizowanymi obszarami, chociaż nadal, w sensie administracyjnym, pozostają wsiami. Czwartą gminą pod względem największego przyrostu ludności wiejskiej jest gmina Rydzyna w powiecie leszczyńskim ze wzrostem o 2,9% względem roku poprzedniego. Największy spadek liczby ludności odnotowano na obszarze wiejskim gmin Jastrowie (o 2,2%) oraz Wyrzysk (o 1,7%).

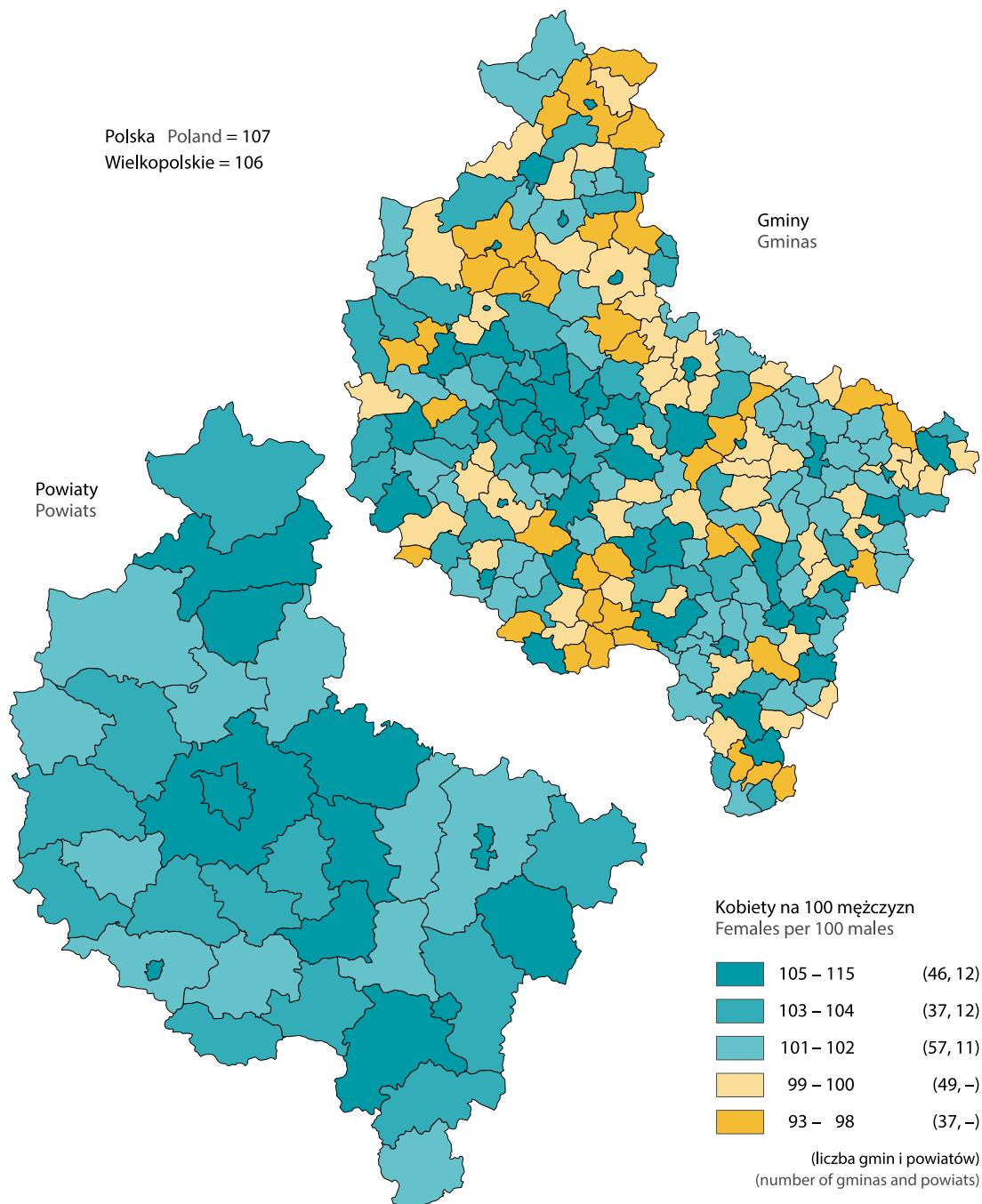
1.4. Ludność według płci

1.4. Population by sex

W końcu 2023 r. populacja kobiet liczyła 1793,7 tys. osób i była o 99,5 tys. większa od populacji mężczyzn. Podobnie jak przed rokiem kobiety stanowiły 51,4% ogółu ludności województwa wielkopolskiego. W porównaniu z 2022 r. liczba kobiet zmniejszyła się w mniejszym stopniu niż mężczyzn (odpowiednio o 2,6 tys. i o 3,0 tys. osób). W miastach obserwowano ubytek populacji kobiet o 6,2 tys. osób (wobec spadku o 6,1 tys. w grupie mężczyzn). Podczas gdy na terenach wiejskich odnotowano wzrost liczby ludności, który w przypadku kobiet wyniósł 3,6 tys. osób, a wśród mężczyzn – 3,1 tys. osób.

**Mapa 4. Współczynnik feminizacji w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 4. Femininity ratio in 2023
As of 31 December

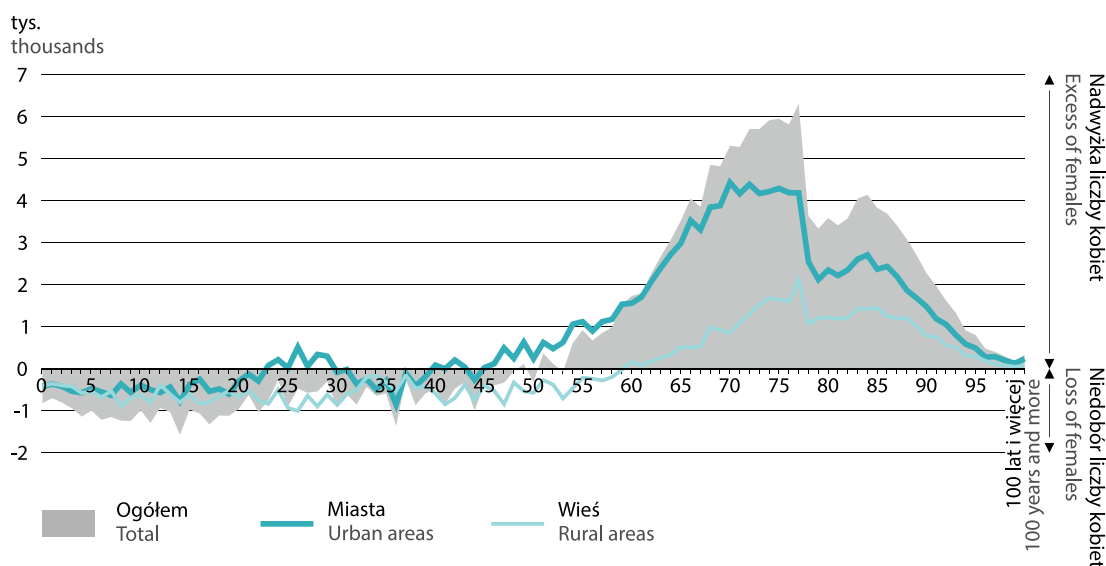

W 2023 r. poziom współczynnika feminizacji wyniósł 106 (podobnie jak przed rokiem). W miastach przewaga liczebna kobiet była większa – na 100 mężczyzn przypadało przeciętnie 111 kobiet, podczas gdy na wsi utrzymywał się stan zbliżony do równowagi płci. Największe wartości współczynnik osiąga w miastach na prawach powiatu. W 2023 r. w Kaliszu na 100 mężczyzn przypadało 115 kobiet, w Poznaniu i Koninie – po 114, a w Lesznie – 112.

W przekroju gmin największą przewagą liczebną kobiet obserwowano w gminach miejskich. Wyłączając z tej grupy miasta na prawach powiatu współczynnik feminizacji wyniósł tam przeciętnie 110, a największą wartość przyjął w gminach: Koło (115), Turek (114), Chodzież (112) i Kościan (111). W gminach miejsko-wiejskich na 100 mężczyzn przypadały przeciętnie 103 kobiety, w tym najwięcej w gminach Rawicz i Szamotuły (po 108). Mężczyźni większość stanowili tylko w 20 gminach miejsko-wiejskich (na 98), w największym stopniu widoczne to było w gminie Gołańcz w wągrowieckim, gdzie na 100 mężczyzn przypadało 96 kobiet. W gminach Czarniejewo w powiecie gnieźnieńskim i Golina w konińskim współczynnik feminizacji wyniósł 100, ukazując stan najbliższy równowadze płci. Gminy wiejskie są regionami najmniej sfeminizowanymi, współczynnik wyniósł tu średnio 101 kobiet na 100 mężczyzn. Największą przewagą liczebną miały mieszkanki gmin Lisków (108) i Brzeziny (107) w powiecie kaliskim, podczas gdy w gminach Chrzypsko Wielkie w powiecie międzychodzkiem i Pakosław w rawickim na 100 mężczyzn przypadały po 94 kobiety, a Tarnówka w złotowskim – 93.

Wykres 2. Różnica między liczbą kobiet a liczbą mężczyzn według wieku w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 2. Difference between the number of females and the number of males by age in 2023 As of 31 December

Współczynnik feminizacji jest zróżnicowany ze względu na wiek. W 2023 r. wśród ludności do 48. roku życia notowano liczebną przewagę mężczyzn, co wynika m.in. z większej liczby urodzeń chłopców niż dziewczynek. Na 100 mężczyzn w tej grupie wieku przypadało 96 kobiet. Następnie, z powodu nadumieralności mężczyzn, relacja ta ulega odwróceniu (za wyjątkiem 50. i 53. rokiem życia). Dla populacji osób w wieku 49 i więcej lat współczynnik feminizacji wynosił 123, przy czym w najstarszych rocznikach wieku (75 lat i więcej) na 100 mężczyzn przypadały średnio 182 kobiety. Wśród mieszkańców wsi stała przewaga liczebna kobiet następuje począwszy od 60. roku życia, w miastach już od 45. roku życia.

1.5. Ludności według ekonomicznych grup wieku

1.5. Population by economic age group

W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku widoczny jest postępujący powolny proces starzenia się populacji województwa wielkopolskiego. Podobnie jak w kraju obserwowany jest tu systematyczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. W 2023 r. liczebność tej grupy wieku zwiększyła się o 13,8 tys. osób, tj. o 1,9%. Mimo że odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ciągu roku wzrósł o 0,4 p.proc. do 21,8%, nadal był jednym z najniższych udziałów w kraju (za województwami małopolskim – 21,4% i pomorskim – 21,6%). Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 7,4 tys. osób, tj. o 1,1%. Udział tej zbiorowości zmniejszył się o 0,2 p.proc. do 19,4% względem roku poprzedniego, jednak nadal był to jeden z wyższych wyników w kraju ustępując w tym aspekcie jedynie województwu pomorskiemu (19,6%). Bardziej obniżyła się liczba ludności w wieku produkcyjnym (o 12,0 tys. osób, tj. o 0,6%), a jej odsetek obniżył się o 0,2 p.proc. do 58,8%, co dawało 4. lokatę wśród województw.

Tablica 4. Ludność według ekonomicznych grup wieku w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

Table 4. Population by economic age groups in 2023
As of 31 December

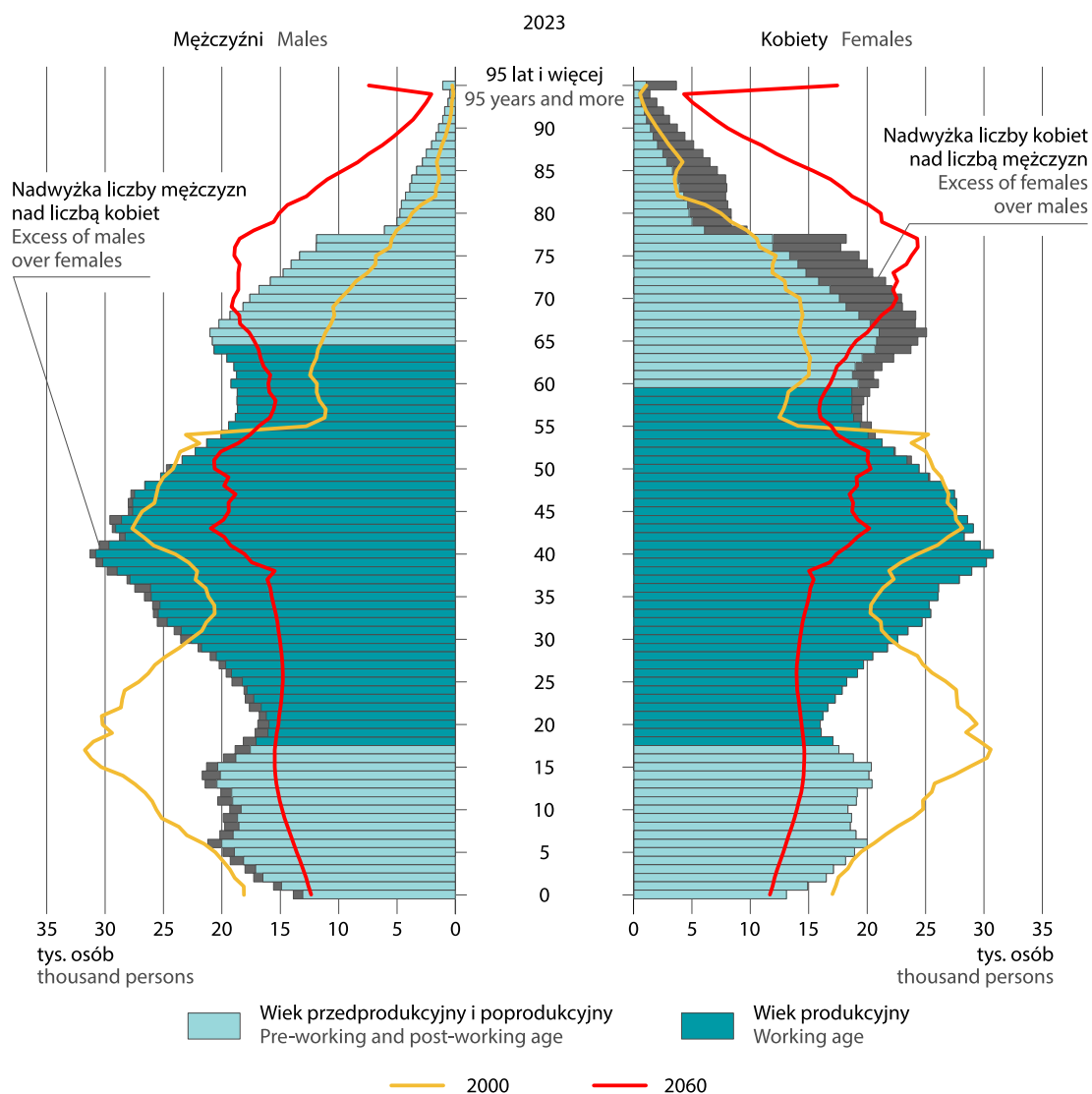
Wiek Age	Ogółem Grand total			Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females		
Ogółem Total	3487973	1694237	1793736	1849631	1638342
w wieku: of age:					
Przedprodukcyjnym Pre-working	676356	347770	328586	319194	357162
Produkcyjnym Working	2050702	1080752	969950	1071534	979168
mobilnym mobility	1265309	641921	623388	660829	604480
niemobilnym non-mobility	785393	438831	346562	410705	374688
Poprodukcyjnym Post-working	760915	265715	495200	458903	302012

Dla ludności w wieku produkcyjnym można dodatkowo zastosować podział na osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata) oraz niemobilnym (45–64 lata dla mężczyzn i 45–59 lat dla kobiet). W porównaniu z 2022 r. populacja w wieku mobilnym zmniejszyła się o 1,6%, natomiast liczba ludności w wieku niemobilnym wzrosła o 1,1%. W rezultacie udział osób w wieku mobilnym w ludności ogółem obniżył się o 0,5 p.proc. do 36,3%, a odsetek ludności w wieku niemobilnym zwiększył się o 0,3 p.proc. do 22,5%. Biorąc pod uwagę udział ludności w wieku produkcyjnym mobilnym, wielkopolskie zajęło 3. lokatę w kraju wraz z województwem mazowieckim (36,3%), za małopolskim (37,0%) i pomorskim (36,7%).

W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku widoczne są różnice w zależności od miejsca zamieszkania. Występuje wyraźne zróżnicowanie między miastem i wsią sięgające 4,5 p.proc. w przypadku odsetka populacji w wieku przedprodukcyjnym – wśród ludności mieszkającej na wsi wynosi on 21,8%, a w miastach 17,3%. Udział osób w wieku produkcyjnym na wsi był również większy niż w miastach (odpowiednio 59,8% i 57,9%). Odmierna sytuacja dotyczyła ludności w wieku poprodukcyjnym – udział tej grupy osób w miastach wyniósł 24,8% wobec 18,4% na wsi.

Wykres 3. Ludność według płci i wieku w latach 2000, 2023 oraz prognoza na 2060 Stan w dniu 31 grudnia

Chart 3. Population by sex and age in 2000, 2023 and 2060 projection
As of 31 December

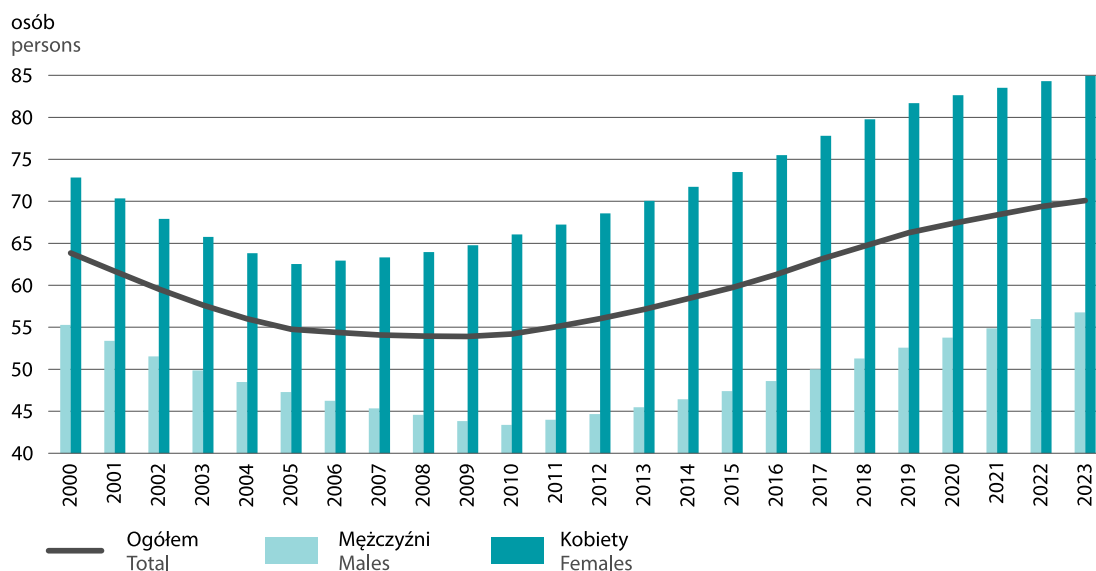
W przypadku ekonomicznych grup wieku istotne różnice występują także między powiatami. Najmłodszymi powiatami, czyli o najwyższym udziale ludności w wieku przedprodukcyjnym, były poznański (w 2023 r. 23,2%) i leszczyński (22,6%). Natomiast najniższy wskaźnik obserwowano w miastach na prawach powiatu: Koninie (15,1%), Poznaniu (15,6%), Kaliszu (16,2%) i Lesznie (17,2%). Największy udział ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w konińskim (60,6%), Poznaniu (60,2%), poznańskim i kępińskim (po 59,7%), a najmniejszy, podobnie jak w przypadku odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym, w Koninie (55,4%), Kaliszu (55,8%) i Lesznie (56,8%). Biorąc pod uwagę odsetek populacji w wieku poprodukcyjnym należy stwierdzić, że najstarszymi byli mieszkańcy Konina (29,5% osób w wieku poprodukcyjnym), a najmniejszy odsetek ludności w tym wieku odnotowano w powiecie poznańskim (17,1%). Nieco większe zróżnicowanie obserwowane jest na poziomie gminnym. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosił od 14,8% w gminie Chodów w powiecie kolskim do 27,4% w Dopiewie w poznańskim. Pod względem odsetka potencjalnych zasobów pracy różnica sięgała blisko 8 p.proc. (od 54,4% w gminie miejskiej Koło do 62,2% w gminie Malanów w tureckim). Natomiast w przypadku

udziału osób w wieku poprodukcyjnym rozpiętość wyniosła 18,5 p.proc. (od 11,3% w gminie Kleszczewo w poznańskim do 29,8% w gminie miejskiej Koło).

Efektom zmian w strukturze ekonomicznych grup wieku jest obserwowany wzrost współczynnika obciążenia demograficznego. W 2023 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 70,1 osób w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym), tj. o 0,7 więcej niż w 2022 r. (w kraju 71,2 wobec 70,4). Szybsze tempo wzrostu dotyczyło przede wszystkim wieku poprodukcyjnego, ponieważ cząstkowy współczynnik obciążenia liczony tylko dla tej grupy wieku zwiększył się o 0,9 do 37,1 osób, podczas gdy wskaźnik obciążenia osobami w wieku przedprodukcyjnym spadł o 0,2 do 33,0.

Wykres 4. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym Stan w dniu 31 grudnia

Chart 4. Non-working age population per 100 persons of working age
As of 31 December

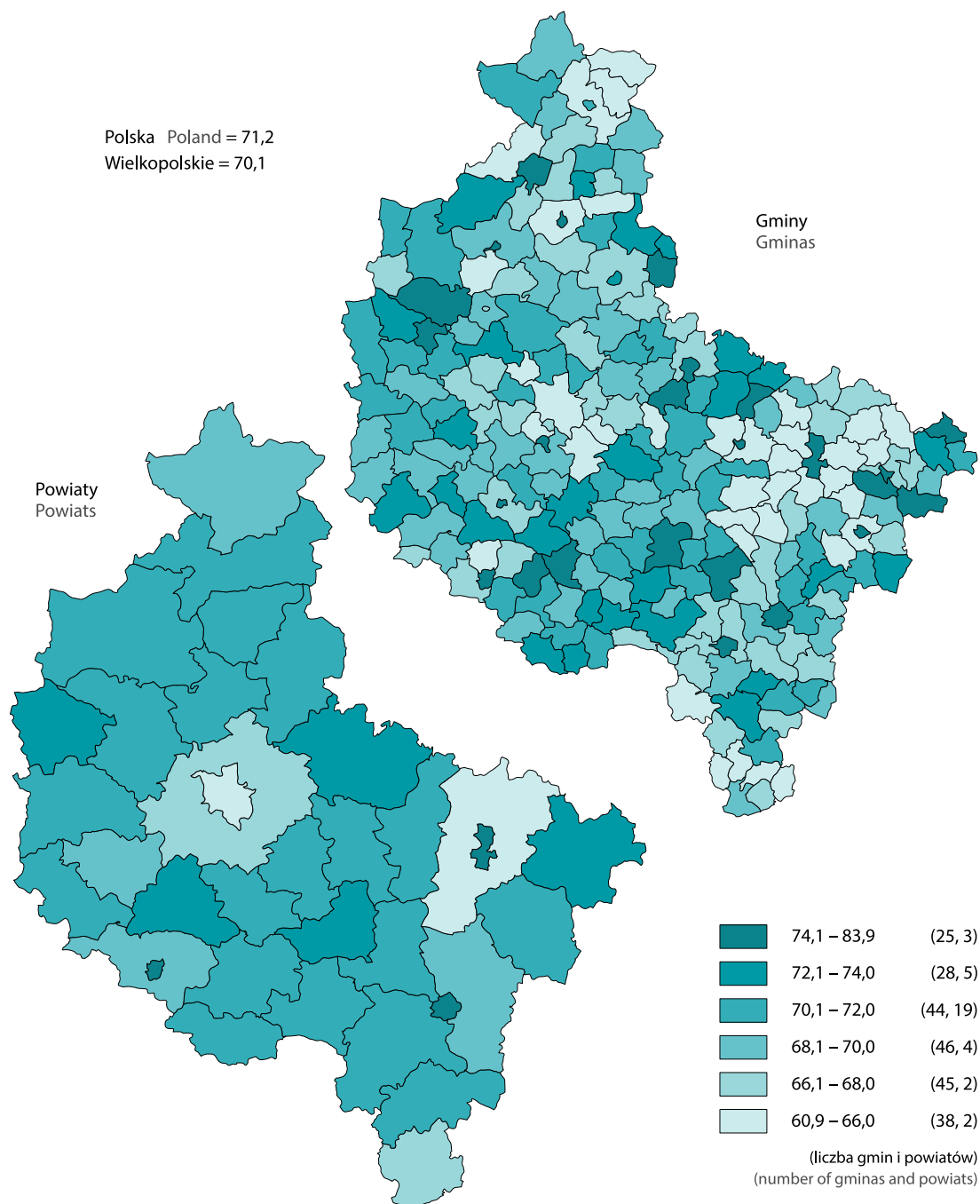

W relacji liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym rozpatrywanej według płci obserwuje się istotne różnice. Dla kobiet współczynnik obciążenia demograficznego wyniósł 84,9, podczas gdy dla mężczyzn ukształtował się on na wyraźnie niższym poziomie (56,8). Tempo wzrostu miernika było nieco szybsze wśród mężczyzn niż w grupie kobiet (odpowiednio o 0,8 i o 0,6). Zróżnicowanie współczynnika, choć w mniejszym stopniu niż w przypadku płci, odnotowano także pod względem miejsca zamieszkania. W 2023 r. w miastach na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 72,6 osób w wieku nieprodukcyjnym, natomiast na wsi – 67,3. W porównaniu z 2022 r. wskaźnik zwiększył się bardziej na terenach miejskich (o 1,0 wobec o 0,5 na wsi).

Współczynnik obciążenia demograficznego najmniejszą wartość przyjął w powiecie konińskim, gdzie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały nieco ponad 65 osób w wieku nieprodukcyjnym. Niższy poziom miernika odnotowano również w Poznaniu (66,0) oraz w powiatach: poznańskim (67,4), kępińskim (67,5), złotowskim (68,2) i leszczyńskim (68,5). Najwyższe wartości wskaźnik osiągnął natomiast w miastach: Koninie (80,3), Kaliszu (79,2) i Lesznie (76,1). W miastach na prawach powiatu na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało prawie 69,5 osób w wieku nieprodukcyjnym, przy czym były to przede wszystkim osoby w wieku poprodukcyjnym (ponad 42,7 osoby na 100 w wieku produkcyjnym). Nie licząc miast na prawach powiatu obciążenie głównie osobami starszymi przeważało w 25 powiatach (o 5 więcej niż w 2022 r.), w tym w największym stopniu w kolskim, pilskim i międzychodzkiem. W 6 powiatach cząstkowe współczynniki dla wieku poprodukcyjnego były niższe od liczonych dla wieku przedprodukcyjnego, co nadal oznacza liczebną przewagę osób, które dopiero będą wchodzić na rynek pracy, nad tymi, którzy rynek ten już opuścili. W najkorzystniejszej sytuacji były powiaty poznański i leszczyński, w których obciążenie osobami młodymi wyniosło odpowiednio 38,8 i 38,1, podczas gdy osobami w wieku poprodukcyjnym – 28,6 i 30,4.

**Mapa 5. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 5. Non-working age population per 100 persons of working age in 2023
As of 31 December

Wskaźnik potencjalnego wsparcia

Liczba osób w wieku 15–64 lata przypadająca na 100 osób w wieku 65 lat i więcej.

Innym miernikiem obciążenia ekonomicznego jest wskaźnik potencjalnego wsparcia, który w 2023 r. wyniósł 349 (o 12 mniej niż przed rokiem). Jego wartość oznacza, że hipotetycznie na 100 osób będących już poza rynkiem pracy przypadało 349 osób pozostających na nim. W kraju wskaźnik był na niższym poziomie (323, tj. o 11 mniej niż w 2022 r.). Wielkopolskie plasowało się na 3. miejscu w kraju za województwami małopolskim (358) i pomorskim (351), a najniższy wskaźnik potencjalnego wsparcia odnotowano w łódzkim i świętokrzyskim (po 284).

Uwzględniając podział terytorialny można zaobserwować, że najmniej korzystna sytuacja w zakresie potencjalnego wsparcia występowała w miastach na prawach powiatu. Jednocześnie, najwyższy poziom tego miernika notowano w 3 z 4 okalających je powiatów. Wskaźnik potencjalnego wsparcia najwyższe wartości osiągnął w powiecie poznańskim – 456 (o 14 mniej niż w 2022 r.), leszczyńskim – 435 (o 17 mniej), grodziskim – 411 (o 18 mniej) oraz konińskim – 401 (o 17 mniej), a najniższe w Koninie, gdzie wyniósł 241 (o 10 mniej niż przed rokiem), Kaliszu – 254 (o 7 mniej), Lesznie – 281 (o 9 mniej) i Poznaniu – 307 (o 6 mniej).

1.6. Trwanie życia

1.6. Life expectancy

Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

Od 2022 r. tablice trwania życia są opracowywane przy wykorzystywaniu bilansów stanu struktury ludności wyprowadzonych na bazie wyników spisu ludności i mieszkań z 2021 r.

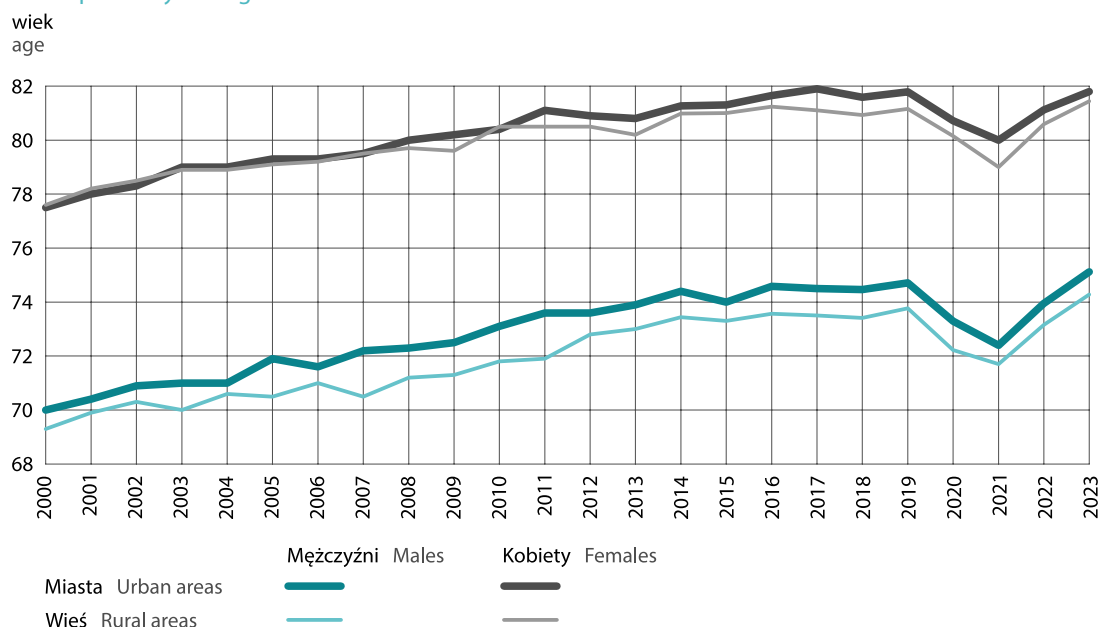
Od 2000 do 2019 r. trwanie życia w województwie wielkopolskim wydłużyło się o około 5 lat wśród mężczyzn (do 74,3 roku) i o 4 lata wśród kobiet (do 81,5 roku). Jednak w wyniku epidemii COVID-19 nastąpił znaczący przyrost natężenia zgonów, a tym samym trwanie życia w latach 2020–2021 uległo skróceniu (o 2,2 roku w przypadku mężczyzn oraz o 1,9 wśród kobiet w porównaniu z 2019 r.). Ta niekorzystna tendencja uległa odwróceniu w 2022 r. i trwanie życia ponownie wzrosło (w porównaniu z 2021 r. o 1,5 roku dla mężczyzn i 1,4 dla kobiet), jednak wciąż było niższe niż w 2019 r. W 2023 r. odnotowano kolejny wzrost trwania życia (o 1,2 roku do 74,8 roku dla mężczyzn i 0,7 do 81,7 roku dla kobiet). Jego wartość była zatem wyższa niż przed pandemią COVID-19, jak również jest najwyższą odnotowaną w historii pomiarów zjawiska.

Urodzony w 2023 r. chłopiec miał przed sobą 74,8 roku przeciętnego trwania życia (w warunkach umieralności z tego roku), a dziewczynka – 81,7. Krótsze trwanie życia mężczyzn jest efektem zjawiska nadumieralności mężczyzn, które obserwowane jest we wszystkich grupach wieku, choć różnica ta zmniejsza się wraz z wiekiem. Mężczyźni w wielkopolskim żyli nieco dłużej niż przeciętnie w kraju (o 0,1 roku), natomiast kobiety – krócej (o 0,3 roku). Podobnie jak średnio w kraju w województwie wielkopolskim w miastach żyje się dłużej niż na obszarach wiejskich. Przeciętne trwanie życia mężczyzn w miastach było o 0,8 roku dłuższe niż na wsi (75,1 wobec 74,3 roku), a kobiet średnio o 0,4 roku dłuższe (81,8 wobec 81,4 roku).

Długość trwania życia wykazuje zróżnicowanie również w przekroju regionalnym. W 2023 r. podregionem o najdłuższym przeciętnym trwaniu życia był Poznań, zarówno w przypadku mężczyzn (76,4 roku), jak i kobiet (82,4 roku). Z kolei najkrótsze trwanie życia notowano wśród mieszkańców podregionu pilskiego (odpowiednio 73,6 i 81,0 lat). Rozpiętość między najwyższym i najniższym wskaźnikiem wśród podregionów była dwukrotnie większa dla mężczyzn i wyniosła 2,8 roku wobec 1,4 w przypadku kobiet.

Wykres 5. Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat
Chart 5. Life expectancy at 0 age

1.7. Starzenie się ludności

1.7. Population ageing

Starzenie się ludności jest procesem złożonym, na który wpływ ma szereg czynników m.in. zamożność społeczeństwa, poziom opieki społecznej i ochrony zdrowia czy polityka społeczna państwa. Zjawisko starzenia się należy rozpatrywać nie tylko w wymiarze demograficznym, ale ma ono także silny wpływ na procesy ekonomiczne oraz społeczne. W ciągu ostatnich dekad zwiększyła się intensywność tego zjawiska, co znalazło potwierdzenie m.in. we wzroście mediany wieku, współczynnika starości demograficznej, a także indeksu starości.

Tablica 5. Ludność według biologicznych grup wieku i mediana wieku w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Table 5. Population by biological age groups and median age in 2023
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total			Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females		
Ludność ogółem Total population	3487973	1694237	1793736	1849631	1638342
0–14 lat years	559627	287746	271881	263126	296501
15–64	2276202	1140776	1135426	1188974	1087228
65 lat i więcej years and more	652144	265715	386429	397531	254613
w tym 85 lat i więcej in which 85 years and more	63136	17781	45355	40108	23028
Mediana wieku Median age	41,7	40,2	43,1	43,2	39,9

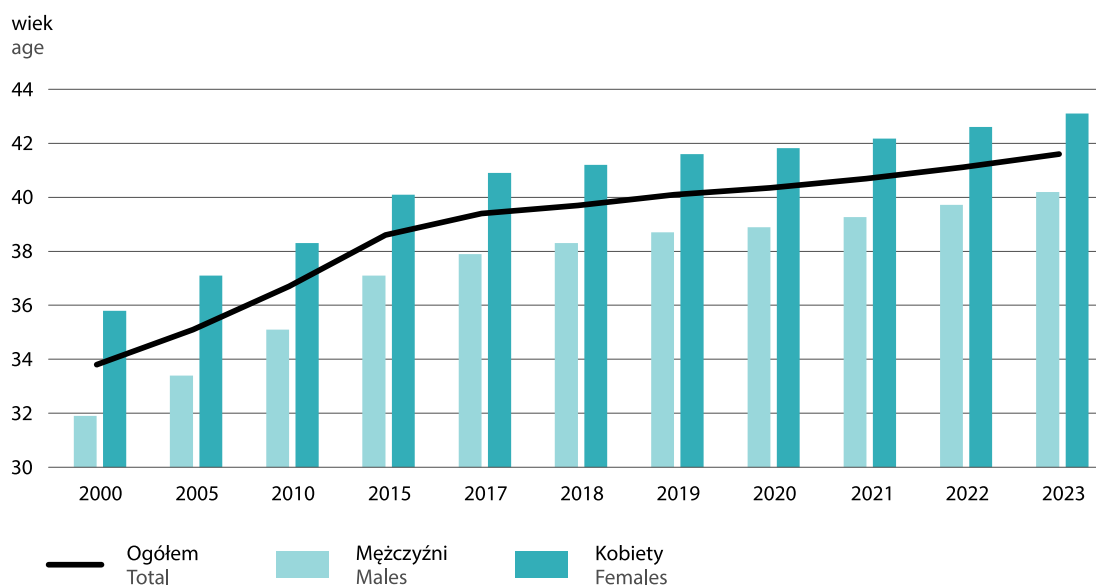
Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, której połowa ludności jeszcze nie przekroczyła, a druga połowa już osiągnęła.

O postępie procesu starzenia informuje systematyczny wzrost mediany wieku. W ciągu roku w województwie wielkopolskim wiek środkowy przesunął się z 41,1 w 2022 r. do 41,6 roku w 2023 r. (w kraju z 42,3 do 42,8). Młodszy niż w wielkopolskim byli tylko mieszkańcy małopolskiego i pomorskiego – wiek środkowy w obu województwach przyjął wartość 41,2 roku. Natomiast przeciętnie najstarszą populacją charakteryzowało się świętokrzyskie, gdzie mediana wieku wyniosła 44,8, a także łódzkie oraz opolskie (po 44,6 roku).

Kobiety są starsze od mężczyzn – mediana wieku kobiet wzrosła w ciągu roku z 42,6 do 43,1, podczas gdy wiek środkowy mężczyzn przesunął się z 39,7 do 40,2. Wyższa mediana wieku charakteryzuje również ludność miejską; w 2023 r. wskaźnik wyniósł tam 43,2 roku wobec 39,9 na wsi (rok wcześniej 42,7 wobec 39,4).

Wykres 6. Mediana wieku ludności według płci
Stan w dniu 31 grudnia

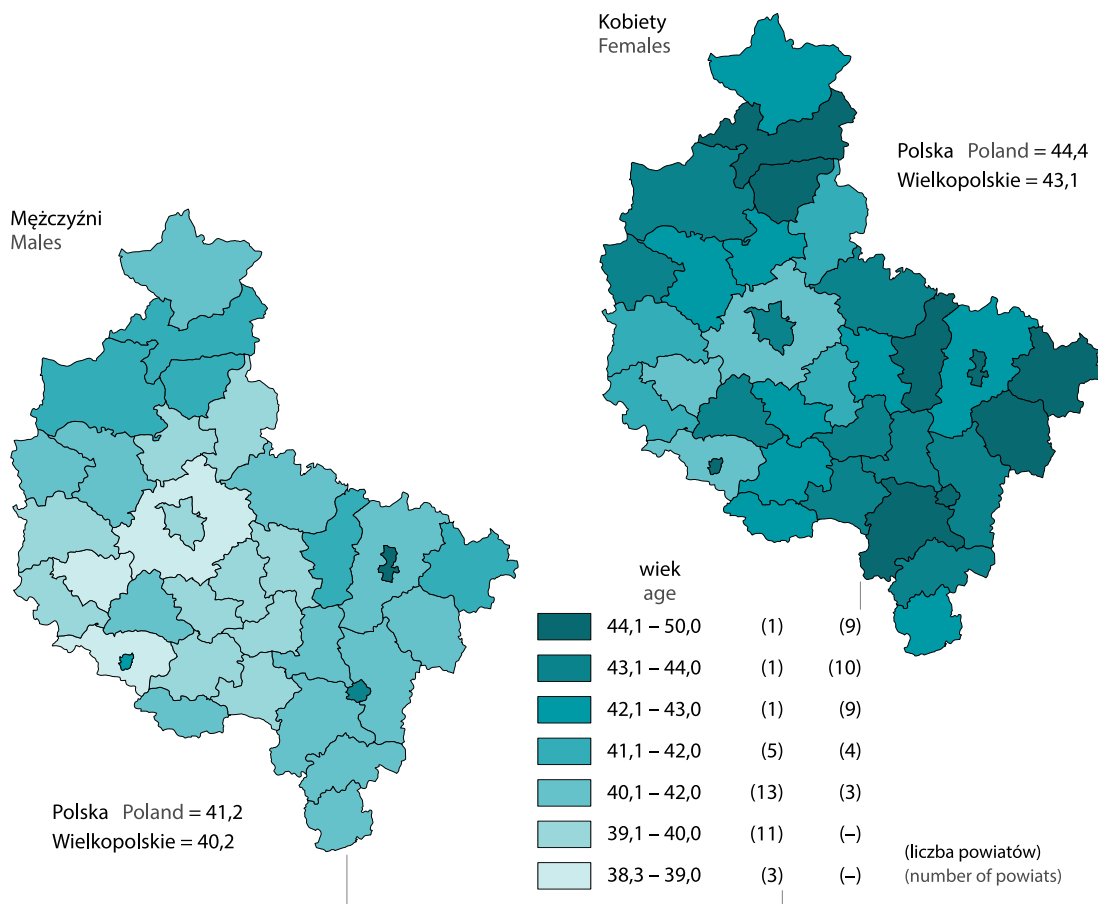
Chart 6. Median age of population by sex
As of 31 December

Najwyższą wartość mediany w 2023 r. odnotowano wśród mieszkańców Konina (47,4 wobec 46,8 przed rokiem), Kalisza (46,3 wobec 45,8) i Leszna (44,5 wobec 43,9). Najniższy wiek środkowy zaobserwowano natomiast w powiatach: leszczyńskim (39,3 wobec 38,8 roku), grodziskim (39,4 wobec 38,9) i poznańskim (39,7 wobec 39,2).

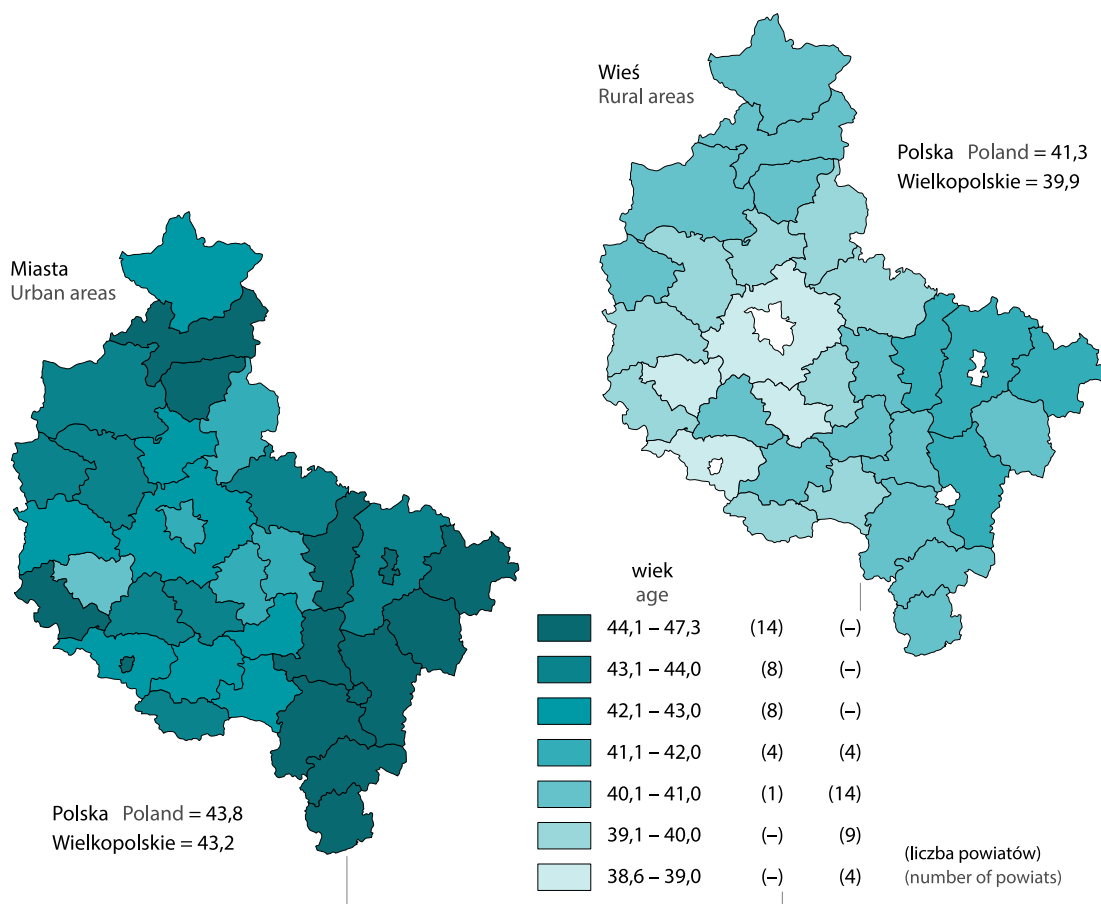
**Mapa 6. Mediana wieku ludności według płci w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 6. Median age of population by sex in 2023
As of 31 December

Mapa 7. Mediana wieku ludności według miejsca zamieszkania w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 7. Median age of population by place of residence in 2023
As of 31 December

Współczynnik starości demograficznej

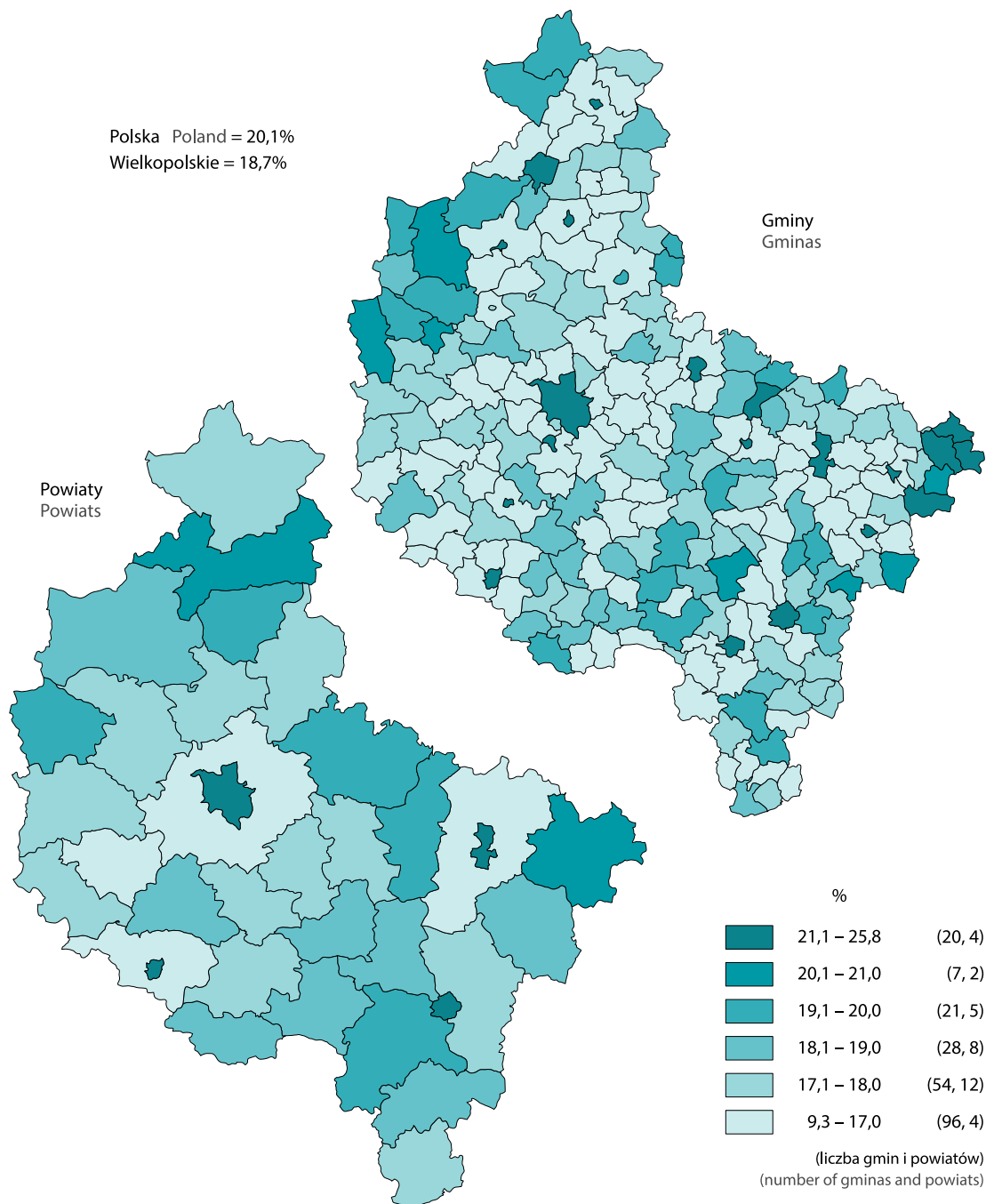
Relacja liczby osób w starszym wieku (65 lat i więcej) do ogólnej liczby ludności.

W województwie wielkopolskim populacja osób w wieku 65 lat i więcej zwiększyła się w ciągu roku o 2,8% i w 2023 r. objęła 652,1 tys. (wśród mężczyzn wzrost wyniósł 3,2%, a w grupie kobiet – 2,6%). W zbiorowości osób starszych obserwuje się przewagę liczebną kobiet – ich udział wyniósł 59,3%, tj. o 0,1 p.proc. mniej niż w 2022 r. Liczniejsza grupa ludności w wieku 65 lat i więcej mieszkała w miastach (61,0% wobec 39,0% na wsi).

Symptodem wskazującym na starzenie się społeczeństwa jest wzrost współczynnika starości demograficznej. W 2023 r. udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności wyniósł 18,7%, tj. o 0,5 p.proc. więcej niż przed rokiem. Niższy poziom wskaźnika obserwowano jedynie w małopolskim (18,3%) i pomorskim (18,6%). Najwyższą jego wartość zanotowano natomiast w świętokrzyskim (22,5%) i łódzkim (22,4%). Wyżej niż przeciętnie w województwie wielkopolskim współczynnik kształtował się w grupie kobiet (21,5%, tj. o 0,5 p.proc. więcej niż 2022 r.) oraz wśród mieszkańców miast (21,5%; tj. o 0,6 p.proc. więcej). W zbiorowości mężczyzn wskaźnik ten wyniósł 15,7% (o 0,5 p.proc. więcej niż wcześniej), a wśród mieszkańców wsi – 15,5% (o 0,4 p.proc. więcej).

**Mapa 8. Współczynnik starości demograficznej w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 8. The rate of demographic ageing in 2023
As of 31 December

Najniższe wartości współczynnik starości demograficznej przyjął w powiatach: poznańskim, w którym ukształtował się na poziomie 14,5% (o 0,5 p.proc. wyżej niż w 2022 r.), leszczyńskim – 15,2% (o 0,6 p.proc. wyżej), grodziskim – 16,0% (o 0,6 p.proc. wyżej) oraz konińskim – 16,7% (o 0,6 p.proc. wyżej). Najwyższe wartości tego miernika odnotowano natomiast w miastach na prawach powiatu: Koninie – 25,8% (wzrost w ciągu roku o 0,8 p.proc.), Kaliszu – 24,6% (wzrost o 0,6 p.proc.), Lesznie – 22,6% (wzrost o 0,7 p.proc.) i Poznaniu – 21,3% (wzrost o 0,3 p.proc.). Dodatkowo w Koninie oprócz najwyższych wartości współczynnika starości demograficznej odnotowano również największe jego roczne przyrosty.

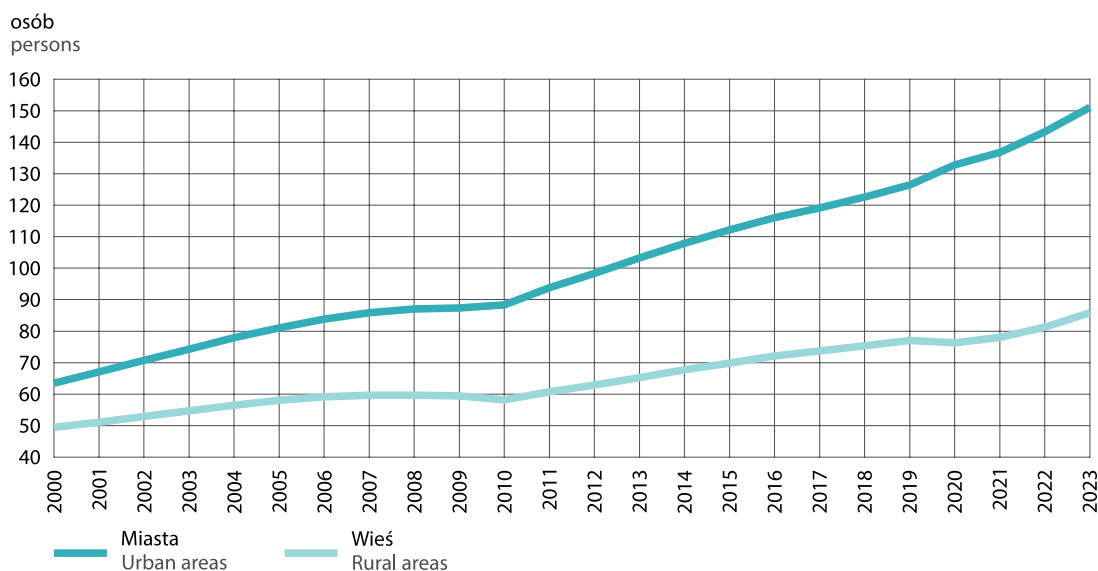
Wskaźnik/indeks starości

Relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat.

Jednym ze wskaźników pozwalających na ocenę skali starzenia się społeczeństwa jest indeks starości. W 2023 r. miernik ten wyniósł 117 (o 6 więcej niż przed rokiem), przy przeciętnej w kraju wynoszącej 133 (o 7 więcej). Oznacza to, że województwie wielkopolskim przeciętnie na 100 potencjalnych wnuczków przypadają 117 dziadków. Wskaźnik niższy odnotowano w pomorskim (114) i małopolskim (115), a najwyższą wartość miernik osiągnął w świętokrzyskim (165) i łódzkim (159).

Wykres 7. Indeks starości Stan w dniu 31 grudnia

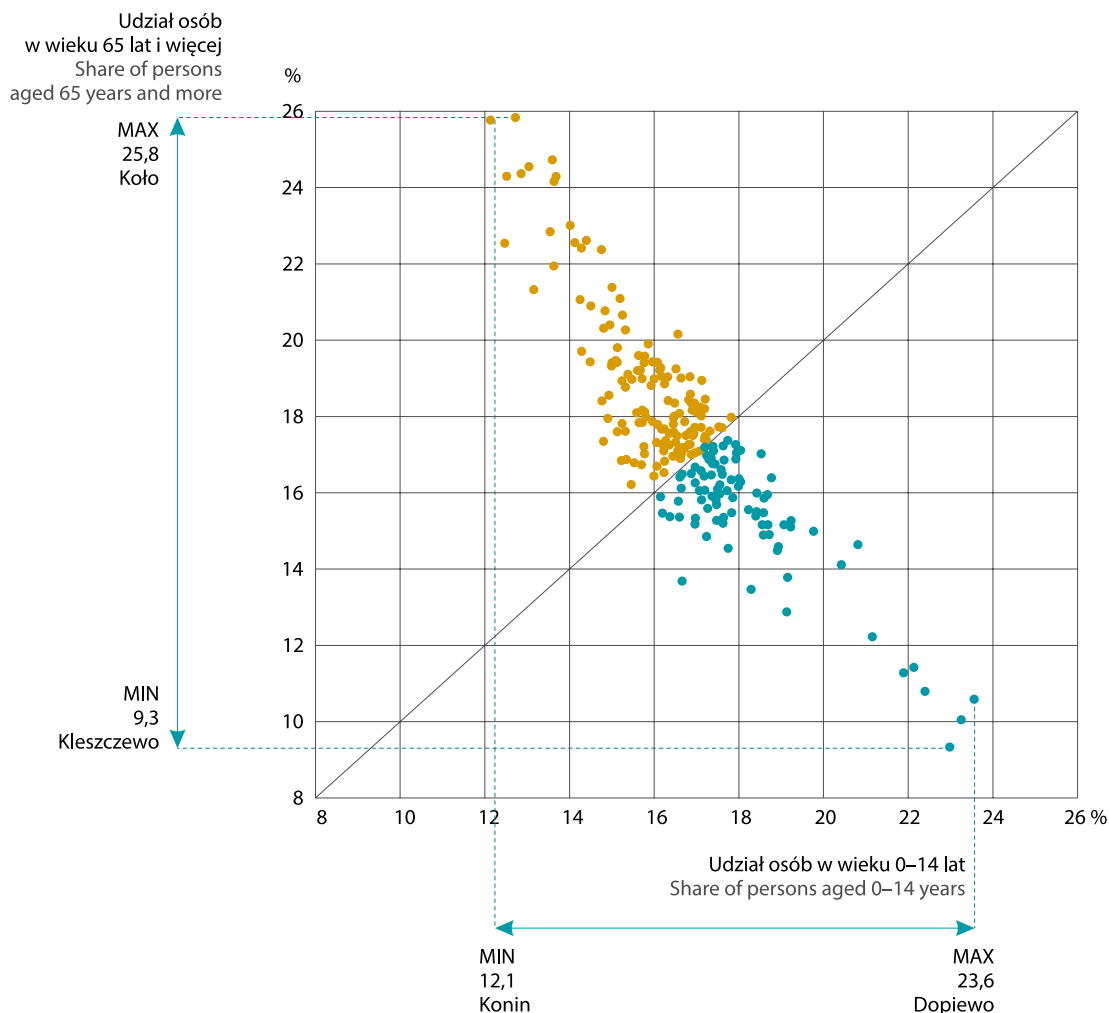
Chart 7. The old age index
As of 31 December

Biorąc pod uwagę niższy poziom podziału terytorialnego województwa można zaobserwować, że najmniej korzystnym indeksem starości charakteryzowały się miasta na prawach powiatu. Wskaźnik przyjmował najwyższe wartości w Koninie, gdzie wyniósł 212 (o 12 więcej niż w 2022 r.), w Kaliszu – 188 (wzrost o 8), w Poznaniu – 162 (wzrost o 5) i w Lesznie – 160 (wzrost o 10). Najmniej osób starszych przypadających na 100 dzieci odnotowano natomiast w powiatach: poznańskim – 74 (wzrost o 4), leszczyńskim – 80 (wzrost o 5) oraz grodziskim – 88 (wzrost o 5). Łącznie tylko w 5 (wobec 12 w 2022 r.) na 35 powiatów relacja dziadków i wnuczków była pozytywna (przyjmowała wartości poniżej 100).

Wykres 8. Zróźnicowanie gmin pod względem udziału liczby dzieci w wieku 0–14 lat oraz osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 8. The diversity of gminas in terms of the share of numer of children aged 0–14 years and persons aged 65 years and more in total population in 2023 As of 31 December

- Udział osób w wieku 65 lat i więcej większy od udziału osób w wieku 0–14 lat (139 gmin)
Share of persons aged 65 years and more is greater than share of persons aged 0–14 years (139 gminas)
- Udział osób w wieku 0–14 lat większy lub równy od udziału osób w wieku 65 lat i więcej (87 gmin)
Share of persons aged 0–14 years is greater than or equal to share of persons aged 65 years and more (87 gminas)

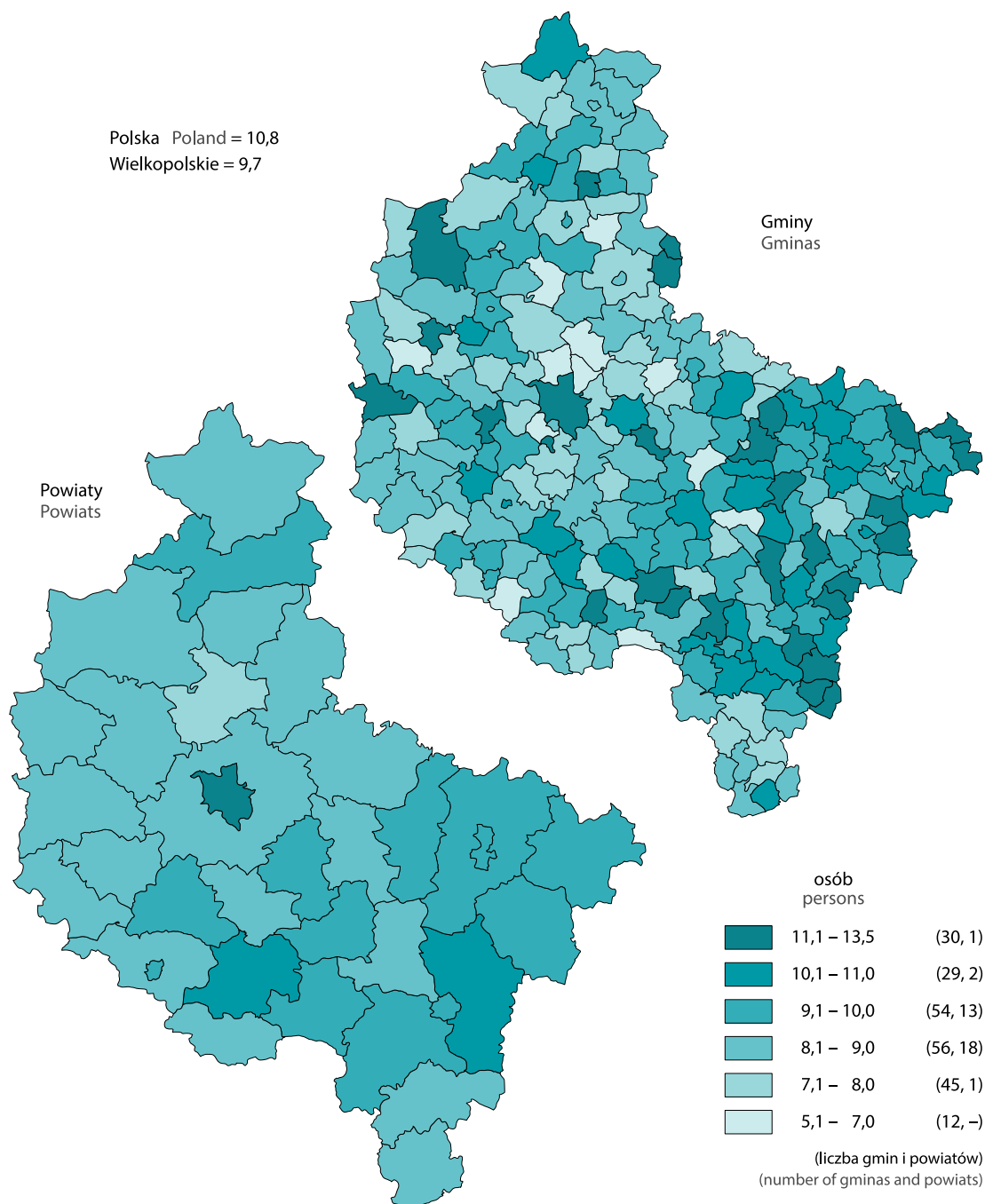
Wskaźnik wsparcia osób najstarszych (wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego)

Liczba osób w wieku 85 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 50–64 lata.

W 2023 r. wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego wyniósł 10, podobnie jak rok wcześniej, co oznacza, że na 100 osób w wieku 50–64 lata przypadało 10 osób w wieku 85 lat i więcej (w kraju 12; o 1 mniej niż przed rokiem). Wielkopolskie (wraz z warmińsko-mazurskim i lubuskim) znajdowało się w grupie województw o najniższych wartościach tego wskaźnika. Natomiast najwyższy poziom miernika odnotowano w mazowieckim, podlaskim i świętokrzyskim (po 13).

**Mapa 9. Wskaźnik wsparcia osób najstarszych w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 9. Elderly support ratio in 2023
As of 31 December

W ujęciu powiatowym współczynnik opieki nad rodzicami najniższy poziom przyjmował w leszczyńskim i poznańskim (po 7), a najwyższy odnotowano w miastach na prawach powiatu: Poznaniu (17), Kaliszu (13), Koninie (13) i Lesznie (12).

Podwójne starzenie się populacji

Udział osób w wieku 85 lat i więcej wśród osób w wieku 65 lat i więcej.

Oznacza zmianę struktury populacji w starszym wieku charakteryzującą się zwiększeniem liczby i proporcji osób w najstarszych grupach wiekowych.

Miernikiem, który również pozwala zobrazować skalę starzenia się społeczeństwa jest udział liczby osób najstarszych (85 lat i więcej) wśród osób w wieku 65 lat i więcej. W województwie wielkopolskim wyniósł on 9,7% w 2023 r., podobnie jak przed rokiem. Jedyne w lubuskim obserwowano niższy wskaźnik (9,3%), natomiast najwyższy występował w podlaskim (12,6%), przy średniej wartości w kraju na poziomie 10,8%. Udział osób sędziwych w populacji osób starszych najniższe wartości przyjmował w powiatach: obornickim (7,9%; spadek o 0,1 p.proc.), leszczyńskim (8,1%; podobnie jak przed rokiem) i poznańskim (8,1%; spadek o 0,2 p.proc.). Z kolei najwyższy poziom tego miernika notowano w Poznaniu (12,3%; wzrost o 0,1 p.proc.) oraz powiecie kaliskim (10,9%; podobnie jak przed rokiem).

1.8. Typologia trójkąta Osanna

1.8. Typology Osanna's triangle

Postępowanie procesu starzenia się ludności można zilustrować przy pomocy wykresu zwanego trójkątem Osanna¹, który pozwala na przedstawianie zjawisk o trójdzielnej strukturze. Do prezentacji wykorzystano podział ludności według ekonomicznych grup wieku.

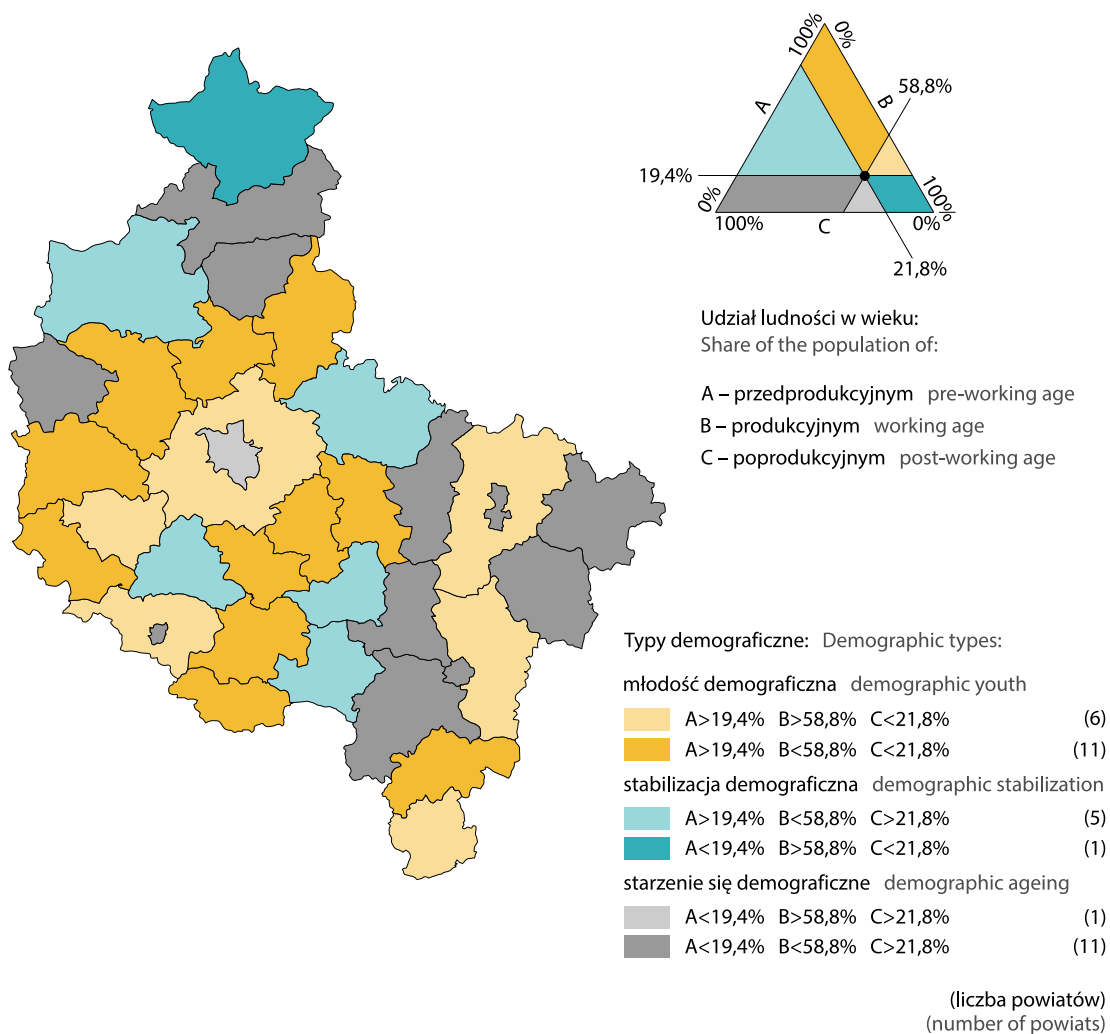
Województwo wielkopolskie, ze względu na strukturę wiekową ludności według kryterium ekonomicznego, w 2023 r. zaliczało się do typu młodości demograficznej. Wskazuje na to większy niż przeciętnie w kraju udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (a w tym wypadku także w wieku produkcyjnym) oraz mniejszy od krajowego odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym. Podobny warunek spełniały jeszcze 4 województwa (małopolskie, mazowieckie, podkarpackie i pomorskie). W fazie stabilizacji demograficznej znajdowały się tylko województwa warmińsko-mazurskie, a w fazie starości – 10 (dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, lubuskie, łódzkie, opolskie, podlaskie, śląskie, świętokrzyskie i zachodniopomorskie). Ponieważ procesy demograficzne w całym kraju zachodzą w podobnym tempie, to klasyfikacja województw w 2023 r. nie różni się znacząco od tej z 2022. Jedyne województwo podlaskie przesunęło się ze stadium stabilizacji do starzenia się.

Analizując proces starzenia się mieszkańców województwa wielkopolskiego na niższym poziomie podziału terytorialnego, można stwierdzić, że znaczny obszar województwa cechuje młodość demograficzna. Oznacza to, że zdecydowana większość powiatów i gmin charakteryzowało się wysokim udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym (19,4%) oraz niskim udziałem osób w wieku poprodukcyjnym (21,8%). W 2023 r. blisko 50% powiatów (17, podobnie jak w 2022 r.) oraz ponad 63% gmin (143, w 2022 r. 150) zaliczało się do młodości demograficznej. W fazie stabilizacji znajdowało się w tym czasie 6 powiatów (w 2022 r. 7) i 38 gmin (w 2022 r. 29). Natomiast starzenie się demograficzne charakteryzowało 12 powiatów (w tym wszystkich miast na prawach powiatu) oraz 45 gmin. W 2022 r. było to 11 powiatów i 47 gmin.

Klasyfikacja powiatów i gmin w 2023 r. nie różni się znacząco od tej z 2022 r. Jednak im niższy jest poziom agregacji, tym zmiany struktur wiekowych stają się wyraźniejsze. W porównaniu z 2022 r. 34 powiaty pozostały w tym samym typie demograficznym (214 gmin), a jeden powiat (12 gmin) zmienił swój charakter typologiczny. Powiat pleszewski przesunął się ze stabilizacji do stadium starzenia się. W przypadku gmin, 6 jednostek (Witkowo – powiat gnieźnieński, Rzgów i Wilczyn – powiat koniński, Sośnie – powiat ostrowski, Strzałkowo – powiat słupecki i Lipka – powiat złotowski) przeszły ze stadium młodości do stabilizacyjnych struktur wieku. Mniej korzystna zmiana typu ze stabilizacji do stadium starzenia się miała miejsce w gminach Dobrzyca – powiat pleszewski oraz Borek Wielkopolski (powiat gostyński) – ze stadium młodości do stabilizacyjnych struktur wieku. Natomiast 4 gminy (Trzcianka w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim, Sieraków w międzychodzkiem, Ujście w pilski oraz Wronki w szamotulskim) przeszły ze stadium starzenia się do struktur stabilizacyjnych demograficznie.

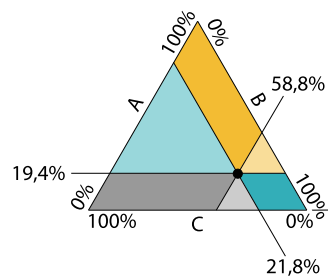
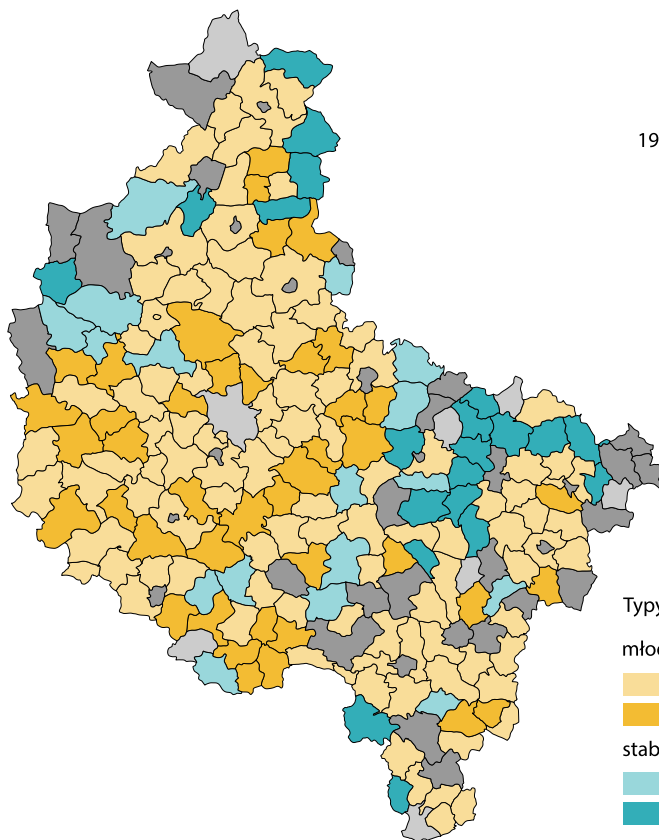
¹ Patrz uwagi metodologiczne, pkt 14 na str. 85.

Mapa 10. Klasyfikacja powiatów według ekonomicznych grup wieku w 2023 r.
 Map 10. Classification of powiats by economic groups of age in 2023

Mapa 11. Klasyfikacja gmin według ekonomicznych grup wieku w 2023 r.

Map 11. Classification of gminas by economic groups of age in 2023

Udział ludności w wieku:
Share of the population of:

- A – przedprodukcyjnym pre-working age
- B – produkcyjnym working age
- C – poprodukcyjnym post-working age

Typy demograficzne: Demographic types:

młodość demograficzna demographic youth

A > 19,4% B > 58,8% C < 21,8% (101)

A > 19,4% B < 58,8% C < 21,8% (42)

stabilizacja demograficzna demographic stabilization

A > 19,4% B > 58,8% C < 21,8% (17)

A > 19,4% B < 58,8% C < 21,8% (21)

starzenie się demograficzne demographic ageing

A > 19,4% B > 58,8% C < 21,8% (8)

A > 19,4% B < 58,8% C < 21,8% (37)

(liczba gmin)
(number of gminas)

Rozdział 2

Chapter 2

Ruch naturalny ludności

Vital statistics of population

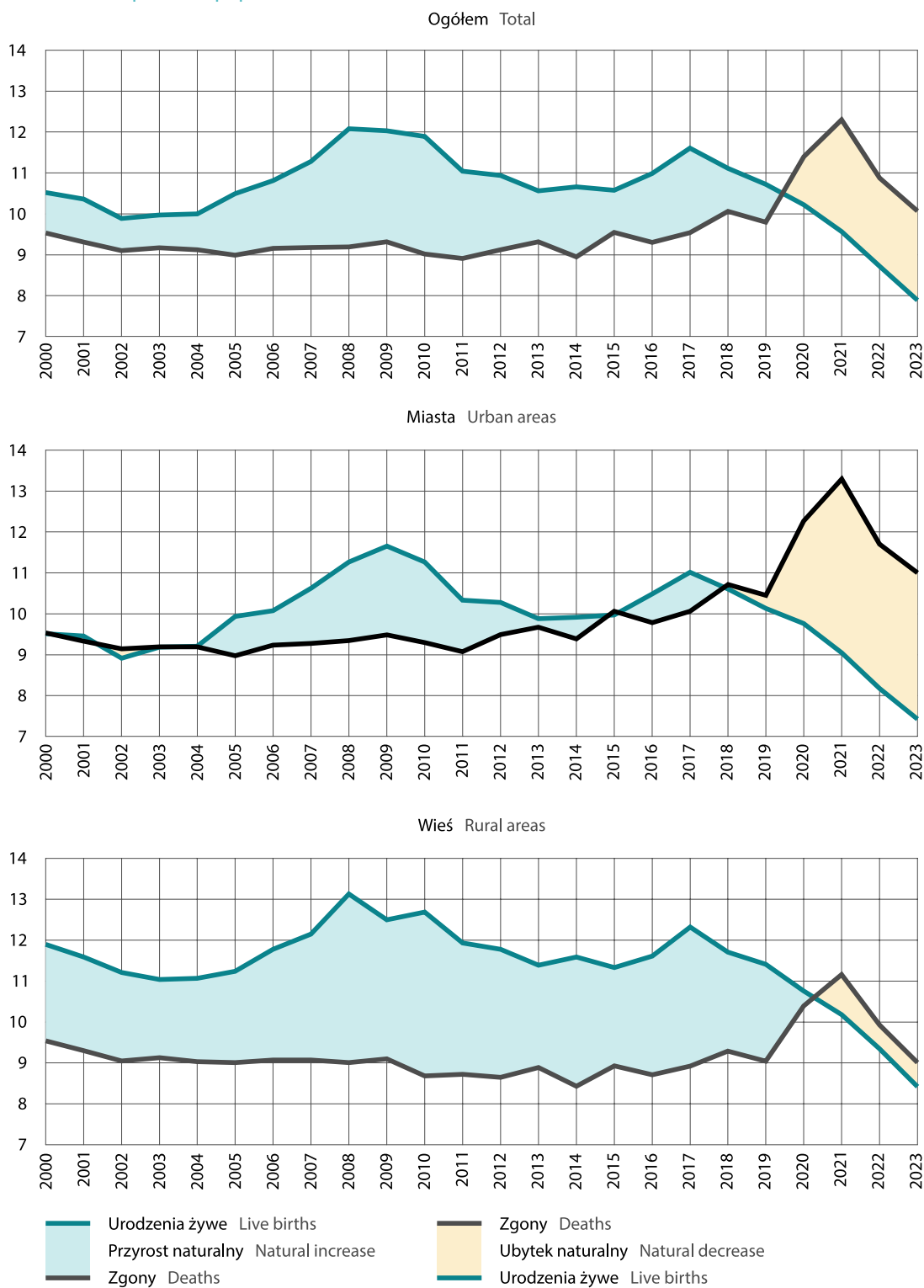
Ruch naturalny ludności kształtowany jest przez jego dynamiczne elementy, tj. zawieranie związków małżeńskich, orzekane przez sądy rozwody i separacje, urodzenia oraz zgony. Wywierają one kluczowy wpływ na stan i strukturę ludności w danej jednostce terytorialnej.

Tablica 6. Podstawowe dane o ruchu naturalnym ludności w 2023 r.
Table 6. Major data on vital statistics of population in 2023

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
Małżeństwa zawarte Marriages contracted	13982	7757	6225
na 1000 ludności per 1000 population	4,01	4,18	3,81
w tym wyznaniowe ^a of which church or religious ^a	6425	3080	3345
na 1000 ludności per 1000 population	1,84	1,66	2,05
Separacje Separations	49	32	17
na 100 tys. ludności per 100 thousand population	1,40	1,72	1,04
Rozwody Divorces	5037	3209	1828
na 1000 ludności per 1000 population	1,44	1,73	1,12
Urodzenia żywe Live births	27532	13779	13753
na 1000 ludności per 1000 population	7,89	7,42	8,42
Zgony Deaths	35134	20421	14713
na 1000 ludności per 1000 population	10,07	11,00	9,01
w tym niemowląt of which infants	112	57	55
na 1000 urodzeń żywych per 1000 live births	4,07	4,14	4,00
Przyrost naturalny Natural increase	-7602	-6642	-960
na 1000 ludności per 1000 population	-2,18	-3,58	-0,59

^a Ze skutkami cywilnymi.
^a With civil law consequences.

Wykres 9. Ruch naturalny na 1000 ludności
Chart 9. Vital statistics per 1000 population

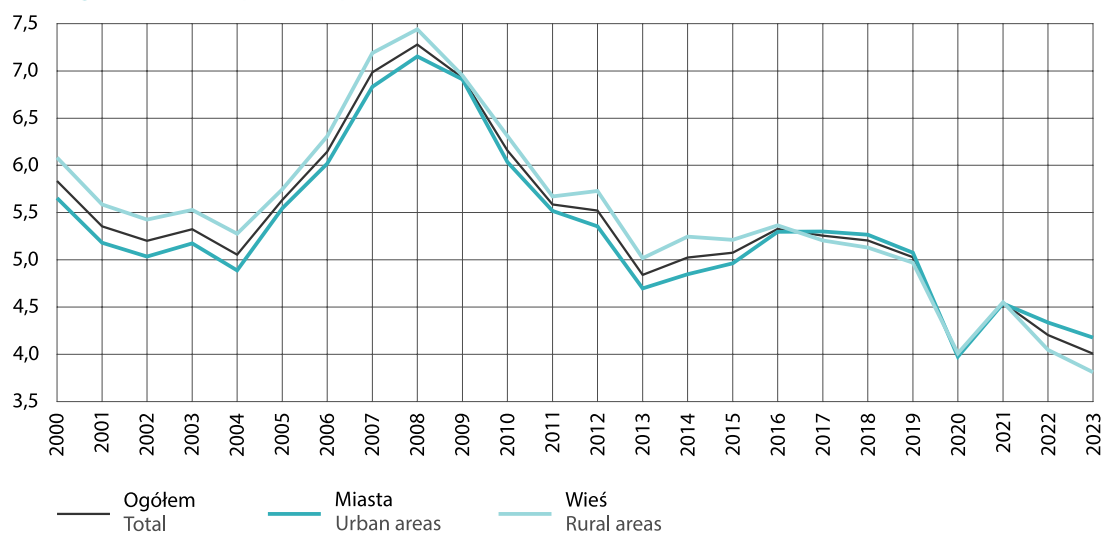
2.1. Małżeństwa

2.1. Marriages

Małżeństwa stanowią jeden z istotnych czynników wpływających na poziom urodzeń. Dzietność kobiet jest determinowana m.in. liczbą zawieranych związków małżeńskich. Należy zauważyć, że wzrost liczby nowo zawartych małżeństw wpływa na zwiększenie liczby urodzeń w kolejnych 2–3 latach. Częstość zawieranych związków wynika ze struktury wieku ludności, ale zależy także od uwarunkowań kulturowych, tradycji i zwyczajów, światopoglądu oraz modelu formowania rodziny.

W województwie wielkopolskim w 2023 r. zarejestrowano 14,0 tys. nowych małżeństw (7,8 tys. w miastach i 6,2 tys. na wsi), tj. o 4,9% mniej niż przed rokiem. W kraju liczba zawieranych małżeństw zmniejszyła się w tym czasie o 6,4%. Spadek ten dotyczył wszystkich województw – największy odnotowano w podlaskim (o 10,8%), a najmniejszy w dolnośląskim (o 3,7%). W przeliczeniu na 1000 ludności w 2023 r. w wielkopolskim zawarto średnio 4,01 małżeństwa (4,20 przed rokiem), co dawało 5. pozycję w kraju. Najwyższą wartość współczynnika małżeństw na 1000 ludności charakteryzowały się województwa małopolskie (4,29 wobec 4,49 w 2022r.) i pomorskie (4,15 wobec 4,46), natomiast najniższą – świętokrzyskie (3,35 wobec 3,70). W Polsce przeciętna wartość analizowanego współczynnika wyniosła 3,87 (4,12 przed rokiem).

Wykres 10. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności
Chart 10. Marriages contracted per 1000 population

W 2023 r. małżeństwa zarejestrowane w miastach stanowiły 55,5% ogólnej liczby małżeństw (przed rokiem 55,2%). Częstość ich zawierania była również wyższa na obszarach miejskich niż na wsiach. W przeliczeniu na 1000 ludności w miastach odnotowano 4,18 małżeństwa, podczas gdy na wsi – 3,81 (przed rokiem odpowiednio 4,34 i 4,05). W kraju odsetek małżeństw w miastach był wyższy niż w wielkopolskim i wyniósł 61,5%, natomiast współczynnik zawieranych małżeństw ukształtował się na niższym poziomie (4,00 w miastach wobec 3,68 na wsi).

Największe natężenie zawieranych małżeństw w 2023 r. odnotowano w Poznaniu (5,06 wobec 4,95 w 2022 r.), w powiatach średzkim (4,27 wobec 4,30) i kępińskim (4,23 wobec 3,72), natomiast najmniejsze w powiatach międzychodzkiem (3,36 wobec 4,13) oraz czarnkowsko-trzcianeckim (3,39 wobec 3,67 przed rokiem).

W 2023 r. w 10 powiatach zawarto więcej małżeństw niż rok wcześniej, przy czym największy wzrost zaobserwowano w kępińskim (o 13,4%) oraz nowotomyskim i wrzesińskim (o 6,6%). Spadek liczby zawieranych małżeństw odnotowano w 25 powiatach, a największy dotyczył powiatów: wągrowieckiego (o 20,8%), grodziskiego (o 19,8%) oraz międzychodzkiego (o 18,9%).

Najlichnieszą grupą wśród nowożeńców są osoby w wieku od 25 do 29 lat. W 2023 r. małżeństwa zawarte przez osoby z tej grupy wieku stanowiły 22,9% ogólnej liczby nowo zawartych związków (21,6% w 2022 r.). Zmniejszył się udział małżeństw zawieranych przez mężczyzn w wieku 30–34 lata z kobietami z młodszej grupy wieku (25–29 lat); takie związki stanowiły 11,1%, (0,3 p.proc. mniej niż przed rokiem).

Tablica 7. Nowożeńcy^a według płci, poprzedniego stanu cywilnego i wieku w 2023 r.

Table 7. Grooms^a and brides by sex, previous marital status and age in 2023

Wiek nowożeńców Age of grooms and brides	Mężczyźni Males				Kobiety Females			
	ogółem total	kawaler single	wdowiec widower	rozwie- dziony divorced	ogółem total	panna single	wdowa widow	rozwie- dziona divorced
Ogółem Total	13952	11578	230	2144	14046	11594	311	2141
19 lat i mniej Under 20	14	14	–	–	80	80	–	–
20–24	1075	1074	–	1	2461	2452	–	9
25–29	4954	4924	–	30	5397	5314	1	82
30–34	3343	3183	1	159	2549	2244	12	293
35–39	1772	1421	7	344	1354	914	25	415
40–44	966	558	12	396	802	347	41	414
45–49	633	224	13	396	532	136	25	371
50–54	426	88	13	325	354	56	43	255
55–59	265	47	30	188	203	29	42	132
60 lat i więcej and more	504	45	154	305	314	22	122	170

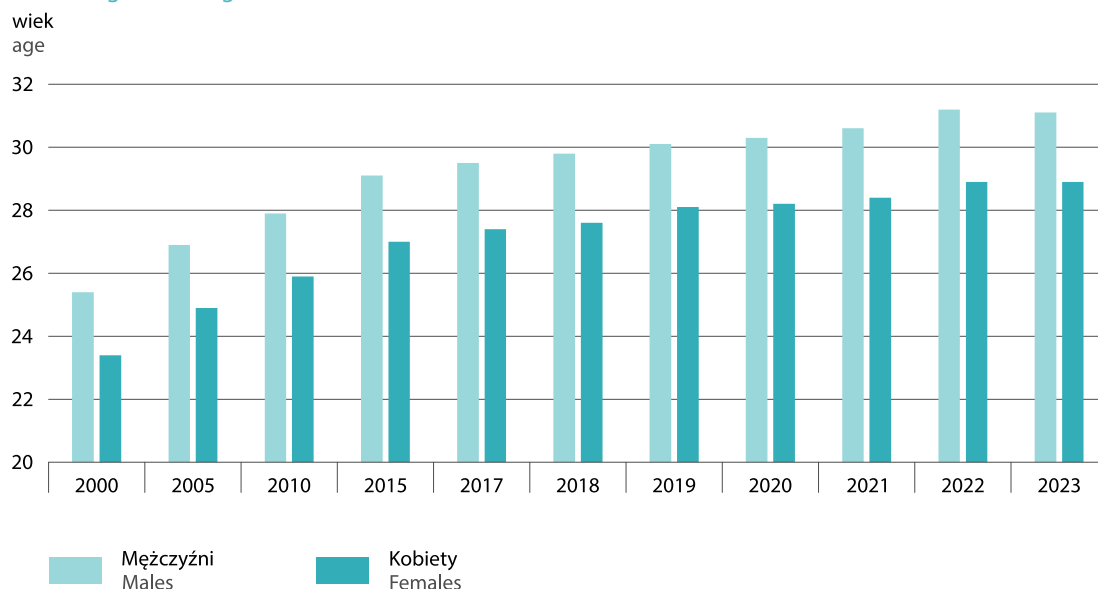
a Dane opracowano osobno dla mężczyzn i kobiet zamieszkałych przed ślubem w Polsce.
a Data were collected separately for men and women living in Poland before marriage.

Wśród nowo zawartych związków zdecydowaną większość stanowią małżeństwa pierwsze, tj. panien z kawalerami. W 2023 r. takich małżeństw było 10643 (76,1%; wzrost o 0,9 p.proc. w stosunku do 2022 r.). W miastach odsetek pierwszych małżeństw był niższy niż na wsi (odpowiednio 74,8% wobec 77,8%). Mediana wieku kawalerów w 2023 r. wyniosła 29,4 roku, a panien – 27,4. Wiek środkowy dla kawalerów i panien kształtował się na podobnym poziomie jak w roku poprzednim.

W większości zawieranych małżeństw mąż jest starszy od żony; w 2023 r. takie związki stanowiły 67,1% ogółu nowo zawartych małżeństw, co oznacza, że ich udział był mniejszy o 0,2 p.proc. niż w 2022 r. W blisko połowie par małżeńskich (49,7%; przed rokiem 49,0%) mąż był starszy od żony nie więcej niż o 5 lat, przy czym w 26,0% małżeństw różnica ta nie przekraczała 2 lat. W 14,0% nowych związków (wobec 13,3% w 2022 r.) małżonkowie byli w równym wieku. W 18,9% małżeństw (w 2022 r. w 19,4%) żona była starsza od męża, w tym najczęściej różnica wieku wyniosła 1–2 lata (10,9%).

W ciągu roku zaobserwowano nieznaczny spadek mediany wieku nowożeńców wśród mężczyzn z 31,2 roku w 2022 r. do 31,1 w 2023 r., natomiast wśród kobiet wiek środkowy wynosił podobnie jak przed rokiem 28,9. W miastach mediana nowożeńców był wyższa od przeciętnej dla województwa i w 2023 r. wyniosła 31,7 roku dla mężczyzn oraz 29,6 dla kobiet (przed rokiem odpowiednio 31,9 i 29,8). Na wsi wiek środkowy nowożeńców w ciągu roku przesunął się z 30,3 do 30,4 w przypadku mężczyzn oraz z 27,9 do 28,0 wśród kobiet.

Wykres 11. Mediana wieku nowożeńców
 Chart 11. Median age of bridegrooms and brides

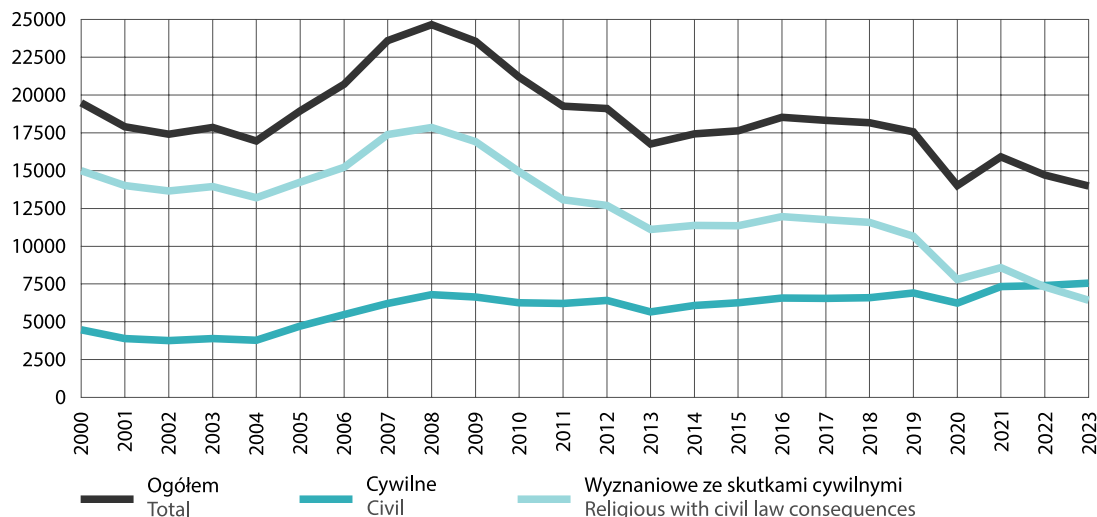

Utrzymuje się obserwowana od lat tendencja spadkowa udziału małżeństw wyznaniowych (tj. zawarte w kościołach i związkach wyznaniowych² oraz jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego). W latach 2000–2010 ich odsetek utrzymywał się na poziomie powyżej 70%, w latach 2011–2019 – powyżej 60%, w 2020 r. i 2021 r. ich udział przekroczył 50%, od 2022 r. stanowiły już one mniej niż połowę ogółu zawieranych małżeństw. W 2023 r. było to 46,0%, tj. o 3,7 p.proc. mniej niż rok wcześniej. Odsetek zawartych małżeństw wyznaniowych obniżył się niezależnie od miejsca zamieszkania – w miastach wyniósł 39,7% wobec 43,4% przed rokiem, a na wsi 53,7% (57,6% w 2022 r.). Związki wyznaniowe przeważały w 19 powiatach. Największy ich udział zaobserwowano w powiatach: kaliskim (65,2% ogółu nowo zawartych małżeństw; w skali roku spadek o 2,8 p.proc.), gostyńskim (63,0%; wzrost o 2,9 p.proc.), wolsztyńskim (62,0%; spadek o 1,3 p.proc.) i konińskim (61,7%; spadek o 2,7 p.proc.).

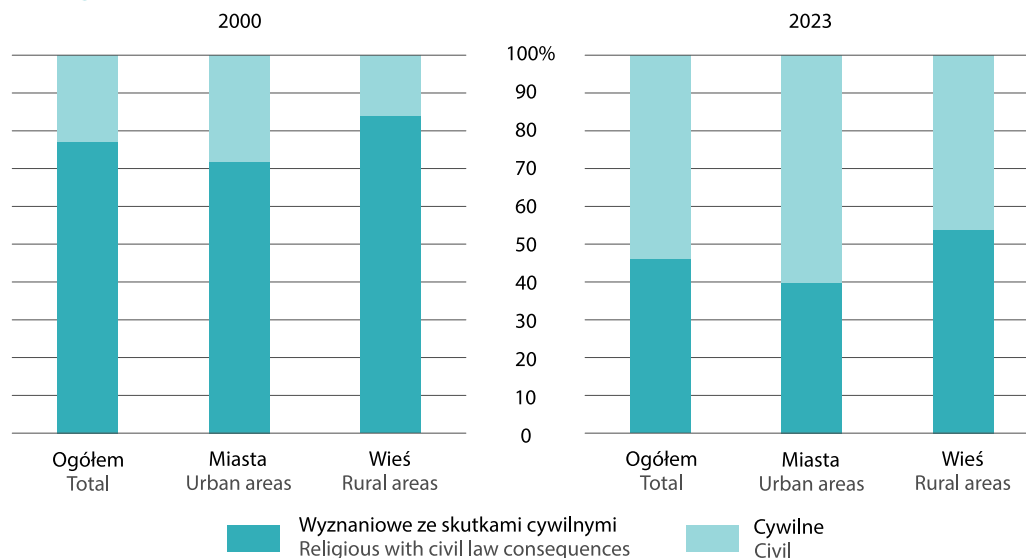
² Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Wykres 12. Małżeństwa cywilne i wyznaniowe
Chart 12. Civil marriages and religious marriages

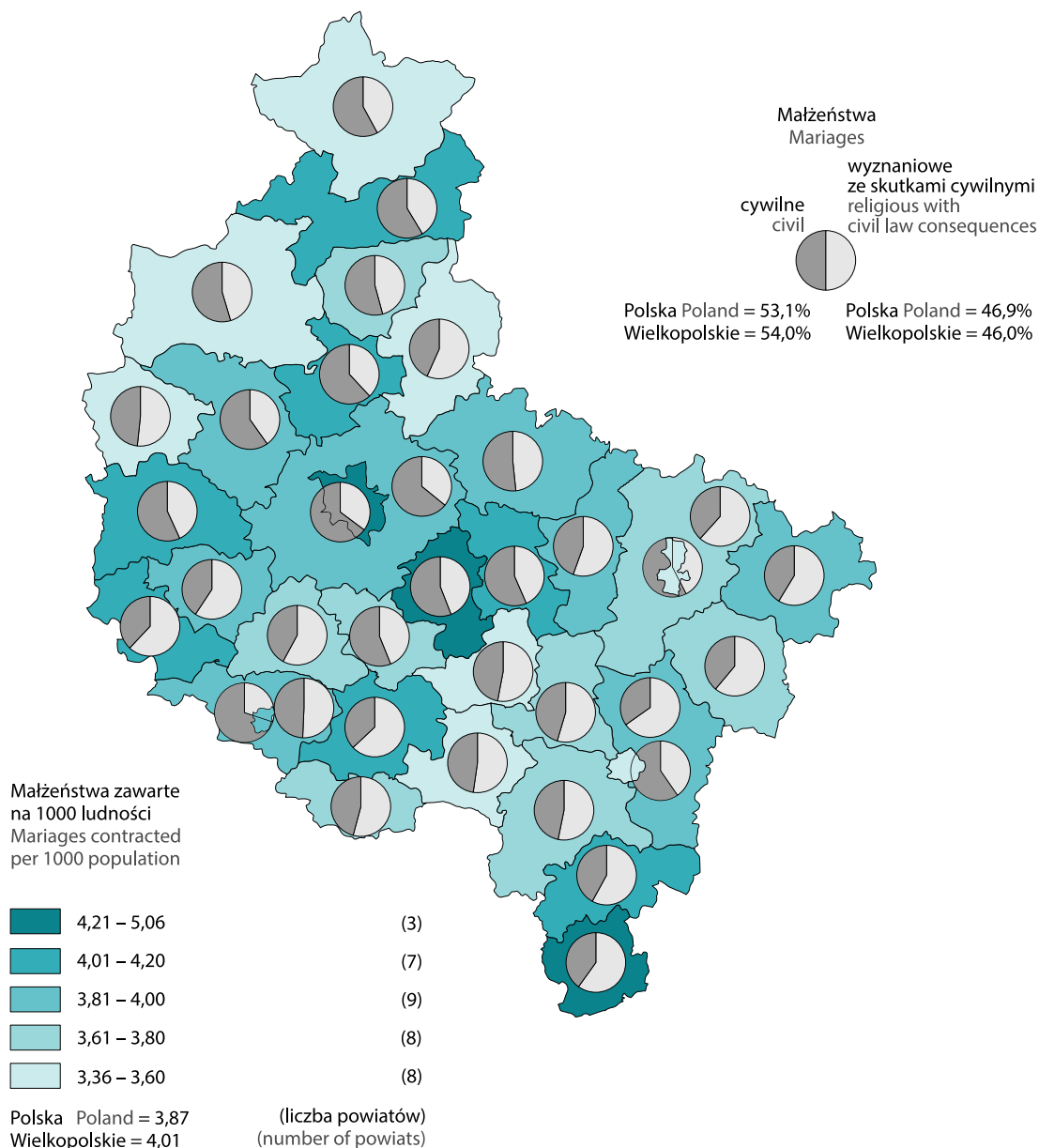
Wykres 13. Małżeństwa zawarte w latach 2000 i 2023
Chart 13. Marriages contracted in 2000 and 2023

Małżeństwa cywilne stanowiły większość w 16 powiatach, przy czym największy ich odsetek odnotowano w Lesznie (70,0%; wzrost o 6,1 p.proc.), Poznaniu (64,8%; wzrost o 4,0 p.proc.), a także powiecie poznańskim (64,1%; wzrost o 4,6 p.proc.).

W 11 województwach przeważały związki cywilne, a największy ich udział zaobserwowano w zachodniopomorskim (71,1%), lubuskim (69,7%) oraz dolnośląskim (67,9%). Natomiast najwyższy odsetek małżeństw wyznaniowych wystąpił w podkarpackim (66,5%), małopolskim (60,5%) oraz podlaskim (60,4%).

Mapa 12. Małżeństwa (cywilne i wyznaniowe) zawarte w 2023 r.
 Map 12. Civil marriages and religious marriages in 2023

W całym 2023 r. zostało rozwiązanych 19,2 tys. małżeństw, tj. o 5,2% mniej niż przed rokiem. Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych osób pozostających w związku małżeńskim odnotowano ujemną różnicę między małżeństwami zawartymi i rozwiązanymi (-4,9 tys.; w 2022 r. -5,2 tys.). Częstszą przyczyną rozwiązania małżeństwa była śmierć męża (52,9% ogólnej liczby rozwiązanych małżeństw wobec 55,5% w 2022 r.) niż śmierć żony (odpowiednio 20,9% wobec 21,0%). Przez rozwód rozwiązanych zostało 26,3% małżeństw (23,5% w 2022 r.). W efekcie tych zmian na koniec 2023 r. liczba małżeństw istniejących sięgała 787,3 tys., co stanowiło 9,1% wszystkich małżeństw w kraju.

Na 1000 istniejących małżeństw w 2023 r. 24,4 małżeństw zostało rozwiązanych (w tym 18,0 przez śmierć współmałżonka, a 6,4 przez rozwód). Na wsi wskaźnik ten był niższy niż w miastach i wyniósł 20,3 wobec 28,3. W kraju współczynnik ukształtował się na poziomie 24,6 na 1000 istniejących małżeństw.

2.2. Separacje

2.2. Separations

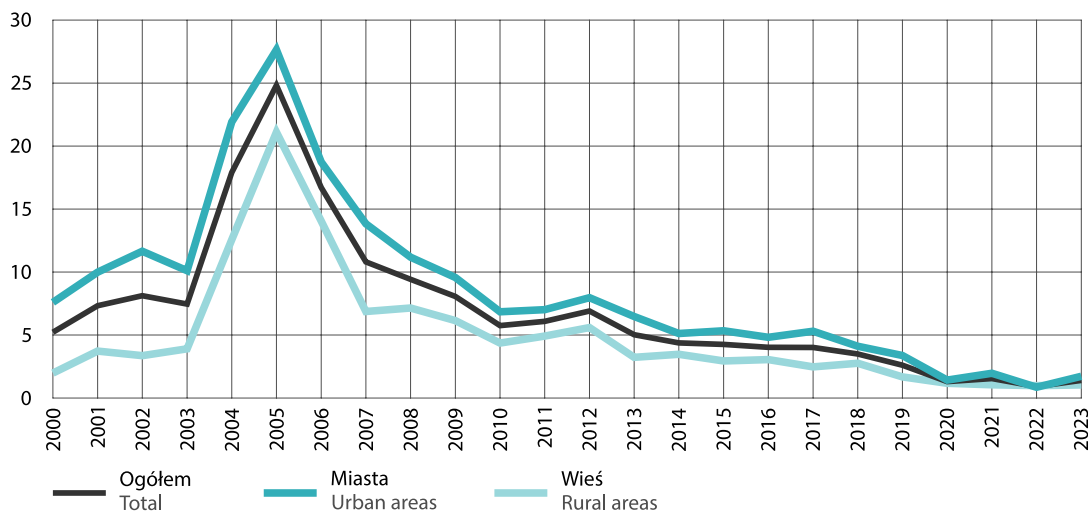
Procedura prawnego orzekania separacji została wprowadzona w Polsce w końcu 1999 r. W województwie wielkopolskim początkowo ich liczba wzrastała bardzo szybko (od 174 w 2000 r. do 835 w 2005 r.). Od 2006 r. obserwuje się systematyczny spadek orzeczonych separacji za wyjątkiem lat 2011–2012 oraz niewielkim wzrostem w latach 2021 i 2023 (od 563 w 2006 r. do 49 w 2023 r.).

Tablica 8. Separacje orzeczone w 2023 r.
Table 8. Separations in 2023

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
Ogółem Total	49	32	17
na 100 tys. ludności per 100 thousand population	1,40	1,72	1,04
na 1000 zawartych małżeństw per 1000 contracted marriages	3,50	4,13	2,73
Z powództwa męża Petition of husband	10	7	3
Z powództwa żony Petition of wife	29	20	9
Zgodny wniosek stron Joint petition of both parties	10	5	5

W 2023 r. w województwie wielkopolskim sądy orzekły 49 separacji, tj. o 17 więcej niż rok wcześniej. W przeliczeniu na 100 tys. ludności orzeczono 1,40 separacji (przed rokiem 0,92). Najwyższą wartość natężenia separacji odnotowano w województwie lubuskim (2,15), przy przeciętnej dla kraju 1,61. Wskaźnik separacji na 1000 nowo zawartych małżeństw kształtował się na poziomie 3,50 wobec 2,18 w 2022 r. Największą wartość miernik ten przyjął w lubuskim (5,87), a najniższą w pomorskim (2,56), przy średniej dla kraju wynoszącej 4,17.

Wykres 14. Separacje na 100 tys. ludności
Chart 14. Separations per thousand population

W 2023 r. w województwie wielkopolskim 65,3% orzeczonych separacji dotyczyła małżeństw zamieszkałych w miastach (wobec 50,0% w 2022 r.). W przeliczeniu na 100 tys. ludności wskaźnik separacji w miastach wyniósł 1,72, a na wsi 1,04 (przed rokiem odpowiednio 0,86 i 0,98). Najczęściej separacje orzekano wśród osób, które w momencie wniesienia powództwa o separację miały 40 lat i więcej. Udział osób wnioskujących o separację w tym wieku wyniósł 79,6% dla mężczyzn i 67,3% dla kobiet (w 2022 r. odpowiednio 65,6% i 62,5%). Najwięcej separacji (38,8%, 71,9% w 2022 r.) orzeczono wobec małżeństw zawartych w wieku 20–29 lat. Taka sytuacja dotyczyła 55,1% mężczyzn i 49,0% kobiet (przed rokiem odpowiednio 81,3% i 71,9%). W 2023 r. większość orzeczonych separacji wniesiona była z powództwa żony (59,2% wobec 71,9% w 2022 r.). Udziały separacji wniesionych z powództwa męża oraz na zgodny wniosek stron były na tym samym poziomie i wyniosły 20,4% (wobec odpowiednio 12,5% oraz 15,6% w 2022 r.). Zwiększył się udział małżeństw z orzeczoną separacją posiadających dzieci w wieku poniżej 18 lat (44,9% wobec 43,8% przed rokiem). Wykonywanie władzy rodzicielskiej sąd najczęściej powierzał obojgu rodzicom (68,2%, orzeczonych separacji małżeństw posiadających wspólnie małoletnie dzieci na wychowaniu), a w drugiej kolejności matkom (27,3%); przed rokiem wykonywanie władzy rodzicielskiej sąd częściej powierzał matce niż obojgu rodzicom (odpowiednio 57,1% wobec 42,9%).

W 2023 r. najwięcej separacji w przeliczeniu na 100 tys. ludności orzeczono w Lesznie (4,97 wobec 4,92 rok wcześniej) oraz powiatach: ostrowskim (3,78 wobec 1,89), czarnkowsko-trzcianieckim (3,58 wobec 1,19) i Kaliszu (3,20 wobec 1,06). W 12 powiatach (przed rokiem w 14) nie orzeczono żadnych separacji.

Co roku odnotowuje się też nieliczne przypadki zniesienia separacji, tj. powrotu do małżeństwa, jednak większość pozostających w prawnej separacji małżeństw wnosi o rozwód. W 2023 r. sądy orzekły zniesienie separacji w stosunku do 18 separowanych małżeństw (wobec 13 w 2022 r.), a w całym kraju – do 244 (wobec 174).

2.3. Rozwody

2.3. Divorces

W 2023 r. w województwie wielkopolskim wskutek rozwodu zostało rozwiązanych 5,0 tys. małżeństw, tj. o 6,1% więcej niż przed rokiem. W kraju liczba rozwodów obniżyła się w tym czasie o 5,4%.

Wskaźnik orzeczonych rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności dla województwa wielkopolskiego kształtował się na poziomie wyższym niż w 2022 r. (1,44 wobec 1,36). Natomiast dla kraju był on niższy (1,51 wobec 1,59). Województwami o najwyższym wskaźniku natężenia rozwodów w 2023 r. były śląskie (1,65), dolnośląskie (1,64) oraz warmińsko-mazurskie (1,63), natomiast najniższe wartości omawianego miernika zaobserwowano w podkarpackim (1,09) oraz świętokrzyskim (1,15) i małopolskim (1,19).

Tablica 9. Rozwody w 2023 r.
Table 9. Divorces in 2023

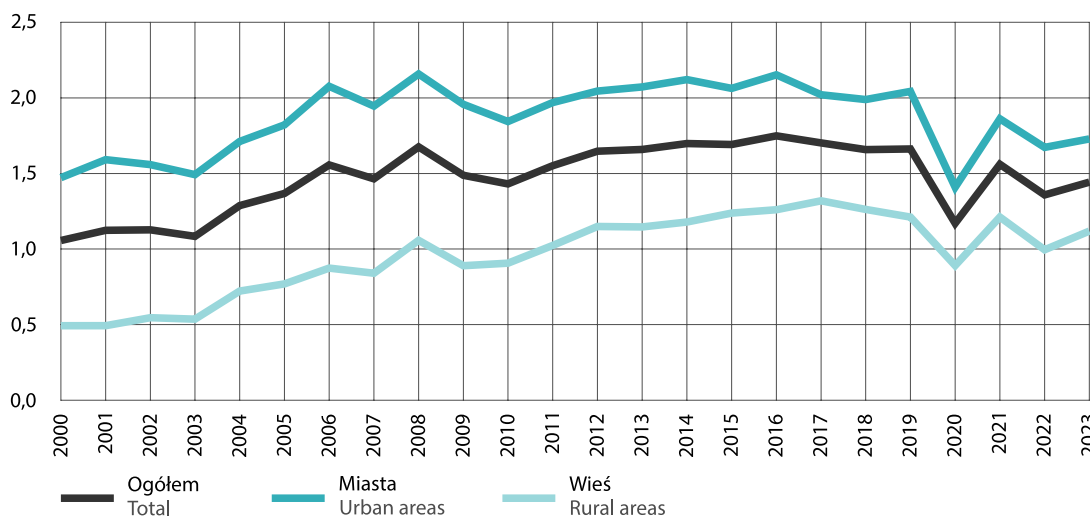
Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
Ogółem Total	5037	3209	1828
na 1000 ludności per 1000 population	1,44	1,73	1,12
na 1000 zawartych małżeństw per 1000 contracted marriages	360,2	413,7	293,7
Z powództwa męża Petition of husband	1658	1066	592
Z powództwa żony Petition of wife	3379	2143	1236

Na 1000 małżeństw zawartych w 2023 r. w wielkopolskim przypadało średnio 360 rozwodów wobec 323 w 2022 r., natomiast na 1000 istniejących małżeństw – 6,4 wobec 5,9 rok wcześniej. W kraju najwyższy

wskaźnik rozwodów przypadających na 1000 nowo zawartych małżeństw zanotowano w województwach: warmińsko-mazurskim (460,3), śląskim (445,2) oraz kujawsko-pomorskim (430,5). Podobnie było w przypadku wskaźnika na 1000 istniejących małżeństw – najwyższą wartość współczynnik przyjął w dolnośląskim (7,7), a w dalszej kolejności w kujawsko-pomorskim (7,4) i śląskim (7,2).

Więcej par małżeńskich rozodzi się w miastach niż na wsi. W 2023 r. rozwody w miastach stanowiły 63,7% ogółu orzeczeń wobec 36,3% na wsi (w 2022 r. było to odpowiednio 65,9% wobec 34,1%). Wskaźnik rozwodów na 1000 ludności wyniósł tu 1,73 wobec 1,12 na wsi (przed rokiem 1,67 wobec 1,00), a biorąc pod uwagę ludność w wieku 20 lat i więcej – 2,14 wobec 1,48 (w 2022 r. 2,07 wobec 1,31). Na 1000 nowo zawartych małżeństw w miastach przypadało w tym czasie średnio 413,7 rozwodów, podczas gdy na wsi – 293,7 (w 2022 r. odpowiednio 385,6 i 245,8), natomiast na 1000 istniejących małżeństw orzeczono 8,1 rozwodów w miastach wobec 4,7 na wsi (w 2022 r. odpowiednio 7,6 wobec 4,1).

Wykres 15. Rozwody na 1000 ludności
Chart 15. Divorces per 1000 population

Natężenie orzeczeń rozwodowych nie jest jednakowe na obszarze całego województwa. W 2023 r. najwięcej rozwodów – w przeliczeniu na 1000 ludności – zarejestrowano w Kaliszu (2,32 wobec 2,15 przed rokiem) i Koninie (2,31 wobec 1,77) oraz powiecie jarocińskim (1,88 wobec 1,71), natomiast najmniej było ich w powiatach: grodzickim (0,97 wobec 1,16 w 2022 r.), wolsztyńskim (1,09 wobec 0,71) i śremskim (1,13 wobec 1,24).

Pozwy rozwodowe częściej wnoszą kobiety; w 2023 r. z powództwa żony orzeczono 67,1% rozwodów (w 2022 r. 66,5%). Niemal wszystkie rozwody (99,3%) są orzekane bez wcześniejszego wniosku o separację, tj. bezpośrednio po wniesieniu powództwa o rozwód. Najczęstszymi przyczynami rozwodów były: niezgodność charakterów (w 2023 r. 34,8% ogółu orzeczonych rozwodów wobec 32,9% przed rokiem), niedochowanie wierności małżeńskiej (7,0%, wobec 7,8% w 2022 r.) oraz nadużywanie alkoholu (4,0% wobec 4,9%). W 84,0% ogółu rozwodów nie orzeczono o winie, w 10,3% winę orzeczono po stronie męża, w 2,9% spraw – po stronie żony oraz po obu stronach. W 2022 r. udziały kształtowały się na poziomie, odpowiednio: 81,8%, 11,4%, 3,5% i 3,3%. Najczęściej rozwodziły się małżeństwa bezdzietne (40,0% ogólnej liczby rozwodów, 41,4% w 2022 r.) oraz z jednym dzieckiem (31,8%; 31,7% przed rokiem). Wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi sąd najczęściej powierzał razem matce i ojcu (63,8% rozwodów małżeństw posiadających małoletnie dziecko na utrzymaniu; w 2022 r. 59,5%), rzadziej – tylko matce (30,9% wobec 34,8% rok wcześniej), w mniejszym stopniu – tylko ojcu (2,9% wobec 3,3%), czy też oddzielnie matce i ojcu (w 1,6% wobec 1,1%).

W 2023 r. najczęściej rozwody orzekano wśród mężczyzn, którzy w momencie wniesienia powództwa mieli 40–49 lat oraz wśród kobiet w wieku 30–39 lat (odpowiednio 37,8% i 38,9%; przed rokiem 36,7% i 38,5%). Najwięcej orzeczono ich wobec małżeństw zawartych w wieku 20–29 lat – 69,3% mężczyzn

i 73,5% kobiet (w 2022 r. odpowiednio 71,5% i 73,0%) oraz wśród osób, których małżeństwo trwało 5–9 lat (20,3% wobec 19,9% przed rokiem) i 10–14 lat (19,5% wobec 19,7%)

2.4. Urodzenia żywe

2.4. Live births

W 2023 r. w województwie wielkopolskim zarejestrowano 27,5 tys. urodzeń żywych. W porównaniu z 2022 r. liczba urodzeń obniżyła się o 3,0 tys., tj. o 9,7% (w kraju spadek o 10,7%). W ciągu roku zmniejszył się również współczynnik urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności z 8,72 do 7,89 (w kraju z 8,07 do 7,23). Wielkopolskie biorąc pod uwagę wartość wskaźnika natężenia urodzeń zajmuje 4. lokatę w kraju, po województwach: małopolskim (8,26), mazowieckim (8,15) i pomorskim (8,11).

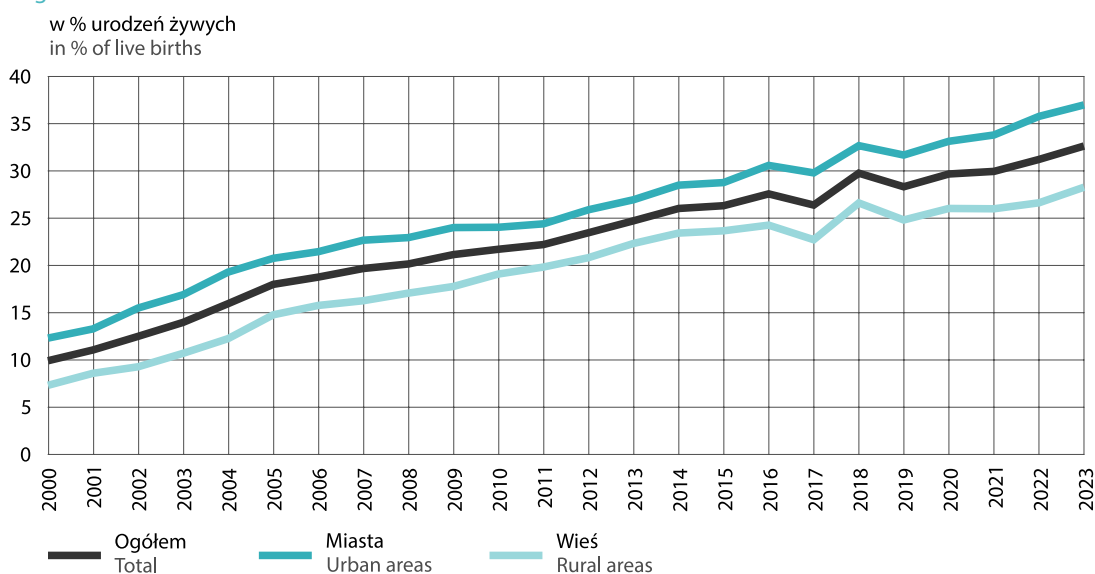
Wśród noworodków nieznacznie przeważali chłopcy (51,6%). W ich przypadku współczynnik urodzeń żywych na 1000 ludności osiągnął wartość 8,38 wobec 7,42 dla dziewczynek (w 2022 r. 9,18 wobec 8,28). Odsetek urodzeń żywych był porównywalny dla miast i wsi (po 13,8 tys., tj. 50,0%). Natomiast współczynnik urodzeń w miastach kształtował się na poziomie 7,42 (o 0,75 mniej niż przed rokiem) wobec 8,42 na wsi (o 0,93 mniej).

Najwięcej urodzeń na 1000 ludności w 2023 r. odnotowano w powiecie grodziskim, gdzie współczynnik wyniósł 9,69 (wobec 10,07 w 2022 r.), a także w ostrzeszowskim (9,09 wobec 9,15) i kępińskim (9,00 wobec 9,11), a najmniej było ich w Koninie (5,77 wobec 6,18 przed rokiem) i Kaliszu (6,42 wobec 6,53). W ujęciu gminnym największe natężenie urodzeń żywych obserwowano w gminach: Kleszczewo w poznańskim (12,17; o 0,17 mniej), Rakoniewice w grodziskim (11,61; o 0,72 więcej) oraz Tarnówka w złotowskim (11,45; o 0,96 więcej). Natomiast najmniejszy wskaźnik odnotowano w gminach: Powidz w słupeckim (2,23; o 6,75 mniej), Chodzież (miejska) w chodzieskim (4,75; o 0,78 mniej) oraz Puszczykowo w poznańskim (4,94; o 0,07 mniej).

W województwie wielkopolskim, podobnie jak w kraju, obserwuje się wzrost odsetka urodzeń pozamałżeńskich. Ze związków niesformalizowanych rodzi się obecnie niemal co trzecie dziecko, a od 2000 r. udział ten zwiększył się ponad trzykrotnie (z 9,9% do 32,6% w 2023 r.; w kraju z 12,1% do 28,7%). Odsetek dzieci urodzonych ze związków pozamałżeńskich jest wyższy w miastach (37,0% wobec 28,3% na wsi).

Wykres 16. Urodzenia żywe pozamałżeńskie

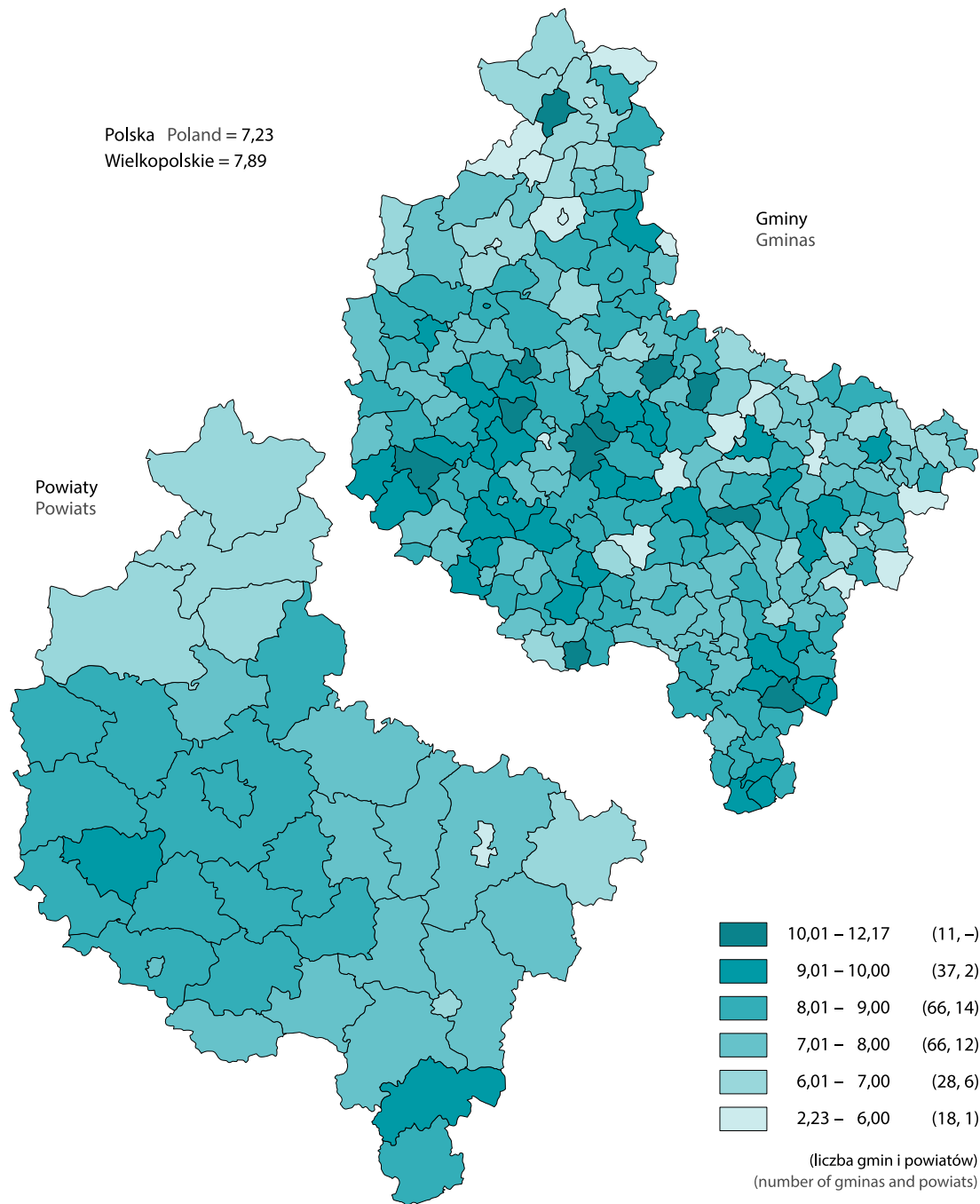
Chart 16. Illegitimate live births

Najwyższy odsetek urodzeń pozamałżeńskich jest notowany w województwach lubuskim (47,2%) i zachodniopomorskim (46,1%), natomiast najniższy w podkarpackim (15,3%) oraz małopolskim (17,1%). W ujęciu powiatowym największy udział dzieci urodzonych ze związków niesformalizowanych obserwuje się w chodzieskim (45,7%), międzychodzkiem (44,1%) i Kaliszu (43,4%), natomiast najmniejszy w kaliskim (23,3%), leszczyńskim (25,5%) i konińskim (25,8%).

Mapa 13. Urodzenia żywe na 1000 ludności w 2023 r.

Map 13. Live births per 1000 population in 2023

Jednym z istotnych czynników kształtowania się procesu urodzeń jest liczba kobiet w wieku prokreacyjnym. W ciągu roku populacja kobiet w wieku 15–49 lat zmniejszyła się o 0,5% do 814,8 tys. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania spadek obserwowano w miastach (o 1,2%), natomiast na wsi liczebność kobiet mogących urodzić dziecko nieznacznie wzrosła (o 0,3%) względem 2022 r. Największa aktywność prokreacyjna kobiet przypada między 25. a 34. rokiem życia (66,1% wszystkich urodzeń). W cząstkowych grupach wieku (25–29 i 30–34 lata) obserwowano spadek liczebności kobiet w porównaniu z 2022 r. odpowiednio o 4,0% i 2,6%.

Tablica 10. Urodzenia żywe w 2023 r. według wieku i poziomu wykształcenia^a matki
Table 10. Live births by age and educational level of mother^a in 2023

Poziom wykształcenia matki Educational level of mother	Ogółem Total	Wiek matki Mother's age						
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45 lat i więcej and more
Ogółem Total	27532	496	3293	8959	9242	4459	1031	52
Wyższe Tertiary	11313	–	362	3538	4736	2221	431	25
Policealne Post-secondary	117	–	12	32	43	25	5	–
Średnie Secondary	8091	81	1455	2896	2259	1126	262	12
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	2969	131	713	976	630	369	144	6
Gimnazjalne Lower secondary	477	20	195	132	101	29	–	–
Podstawowe Primary	651	206	145	97	102	58	42	1
Niepełne podstawowe Incomplete primary	22	6	6	4	3	3	–	–

a W podziale według wykształcenia matki nie uwzględniono urodzeń o nieustalonym wykształceniu matki.
a Data by education level exclude cases in which education level of mother is unknown.

Średni wiek matek w chwili rodzenia w 2023 r. wyniósł 30,5 roku (wobec 30,3 przed rokiem) i był nieco niższy niż przeciętnie w kraju (30,9). Mediana wieku matek rośnie wraz z poziomem wykształcenia kobiet. W przypadku matek posiadających wyższe wykształcenie mediana wyniosła 31,7 roku (31,6 w 2022 r.), dla kobiet z wykształceniem policealnym – 32,0 lata (wobec 31,1), z wykształceniem średnim – 29,4 roku (wobec 29,0), zasadniczym zawodowym – 28,2 roku (wobec 28,5), gimnazjalnym – 25,6 roku (wobec 24,5), podstawowym – 24,0 lata (wobec 24,7) i niepełnym podstawowym – 24,5 roku (podobnie jak w 2022 r.).

Wśród urodzeń przeważają urodzenia pojedyncze. W 2023 r. odnotowano ich 26,8 tys., co stanowiło 97,4% wszystkich urodzeń żywych (97,3% przed rokiem). Z ciąży bliźniaczych urodziło się w tym czasie 703 dzieci (o 11,2% mniej niż w 2022 r.), a z trojacznych – 20 dzieci (podobnie jak przed rokiem).

2.5. Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności

2.5. Female fertility rate and reproduction rates

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu częściowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Miarą wykorzystywaną w analizach dotyczących urodzeń jest płodność kobiet, mierzona współczynnikiem płodności, wyrażającym stosunek liczby urodzeń żywych do liczby kobiet będących w wieku rozrodczym. W 2023 r. współczynnik płodności w województwie wielkopolskim wyniósł 33,71, tj. o 3,39 mniej niż w roku poprzednim. Wyższy wskaźnik obserwuje się na wsi (35,64 wobec 31,98 w miastach).

W 2023 r. najwyższy współczynnik płodności charakteryzował powiaty: grodziski (41,47; o 1,53 mniej niż rok wcześniej), ostrzeszowski (40,30; o 0,02 mniej) i kępiński (39,06; o 0,18 mniej), natomiast najniższy odnotowano w Koninie (27,76; o 1,63 mniej) oraz powiatach złotowskim (28,24; o 3,88 mniej) i pilskim (28,98; o 2,54 mniej).

Tablica 11. Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności w 2023 r.

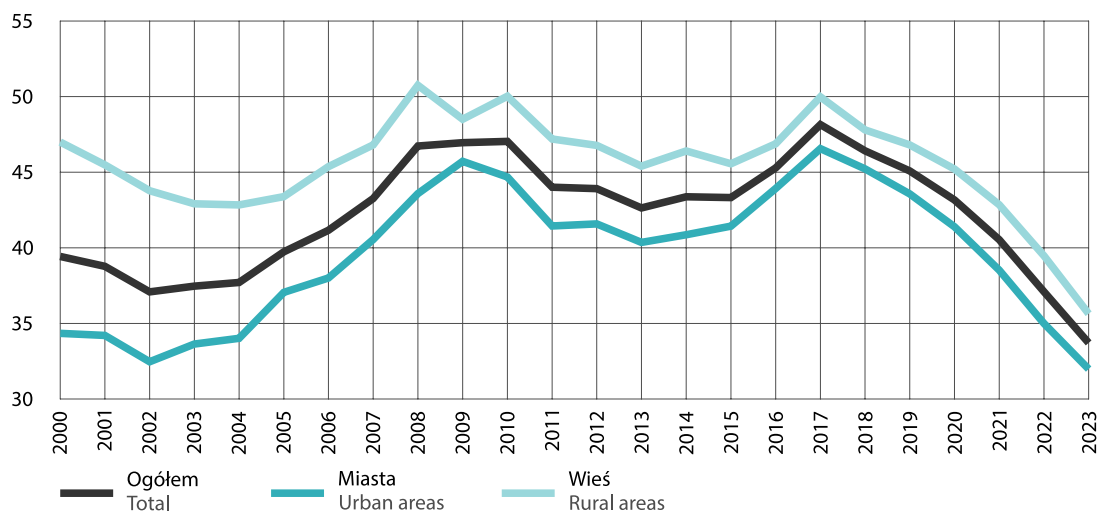
Table 11. Female fertility and reproduction rates of population in 2023

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku: Fertility – live births per 1000 women aged:			
15–49 ^{ab} lat years	33,71	31,98	35,64
15–19 ^a	5,66	6,27	5,09
20–24	38,74	36,35	41,16
25–29	88,42	74,66	105,97
30–34	75,07	71,17	79,66
35–39	31,51	32,32	30,62
40–44	7,11	7,13	7,10
45–49 ^b lat years	0,39	0,44	0,34
Współczynniki: Rates:			
Dzietności ogólnej Total fertility	1,235	1,141	1,355
Reprodukcji brutto Gross reproduction	0,598	0,552	0,656
Dynamiki demograficznej Demographic dynamics	0,784	0,675	0,935

ab Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.
ab Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

Wykres 17. Płodność kobiet – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku 15–49 lat

Chart 17. Female fertility – live births per 1000 women aged 15–49 years

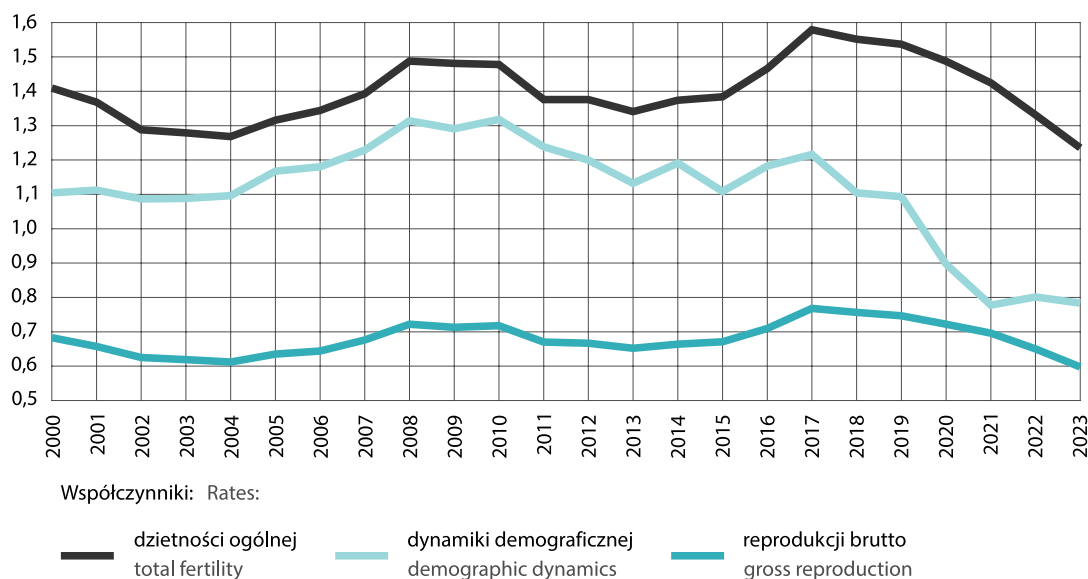
W 2023 r. najwięcej dzieci urodziły matki w wieku 25–29 lat oraz 30–34 lata (odpowiednio 32,5% i 33,6% ogółu urodzeń żywych). Płodność, mierzona relacją liczby urodzeń żywych do 1000 kobiet w wieku 25–29 lat wyniosła 88,42 wobec 96,71 w roku poprzednim. Najwyższy współczynnik płodności wśród kobiet w tej grupie wieku zanotowano w powiatach: grodziskim (127,86), wolsztyńskim (118,49)

i gostyńskim (117,80), a najniższy w Poznaniu (52,36), Koninie (73,07) i w powiecie złotowskim (75,69). Współczynnik płodności grupie wieku od 30 do 34 lat przyjął wartość 75,07 wobec 80,82 w 2022 r. W wieku 30–34 lata najczęściej rodziły kobiety zamieszkałe w powiatach: poznańskim (wskaźnik na poziomie 94,50), kępińskim (88,39) i kościańskim (85,74), natomiast najrzadziej w chodzieskim (51,04), wągrowieckim (59,00) i złotowskim (62,17).

Współczynnik dzietności ogólnej obniżył się w ciągu roku z 1,332 do 1,235. Warto podkreślić, że optymalna wielkość wskaźnika korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego wynosi 2,10–2,15. Wartości tego miernika dla terenów miejskich i wiejskich są bardzo zróżnicowane. Na wsi na 1 kobietę przypadało średnio 1,355 dzieci, podczas gdy w miastach było to 1,141 dzieci. Poziom współczynnika dzietności kobiet nadal należy do najwyższych w kraju. Kolejne miejsca zajmowały województwa mazowieckie i pomorskie (po 1,222) oraz małopolskie (1,195). Natomiast najniższą dzietność odnotowano w warmińsko-mazurskim (1,058) i dolnośląskim (1,060). W żadnym z wielkopolskich powiatów współczynnik dzietności nie zbliżył się do poziomu zapewniającego stabilność demograficzną. W 2023 r. najwyższą wartość miernik ten przyjął w powiatach: grodziskim (1,508), ostrzeszowskim (1,491) oraz kępińskim (1,462), natomiast najniżej kształtował się on w Poznaniu (0,975) i w powiecie złotowskim (1,053).

Wykres 18. Współczynniki reprodukcji ludności

Chart 18. Reproduction rates of population

W 2023 r. wartość współczynnika reprodukcji brutto wyniosła 0,598 (0,650 rok wcześniej), co przy założeniu stałego wzorca płodności z danego roku oznacza, że na 100 kobiet w wieku rozrodczym przypadało 60 żywo urodzonych córek (65 w 2022 r.) wobec odpowiednio 57 i 61 w kraju. Wyższe wartości współczynnika reprodukcji brutto odnotowano na wsi (0,656) niż w miastach (0,552). Można zatem przyjąć, że generacja matek zostałaby zastąpiona przez mniejszą populację córek, która w miastach stanowiłaby 55,2% wyjściowej populacji matek, a na wsi 65,6%. W przekroju powiatów poziom współczynnika reprodukcji brutto wahał się od 0,464 w Poznaniu do 0,756 w powiecie średzkim.

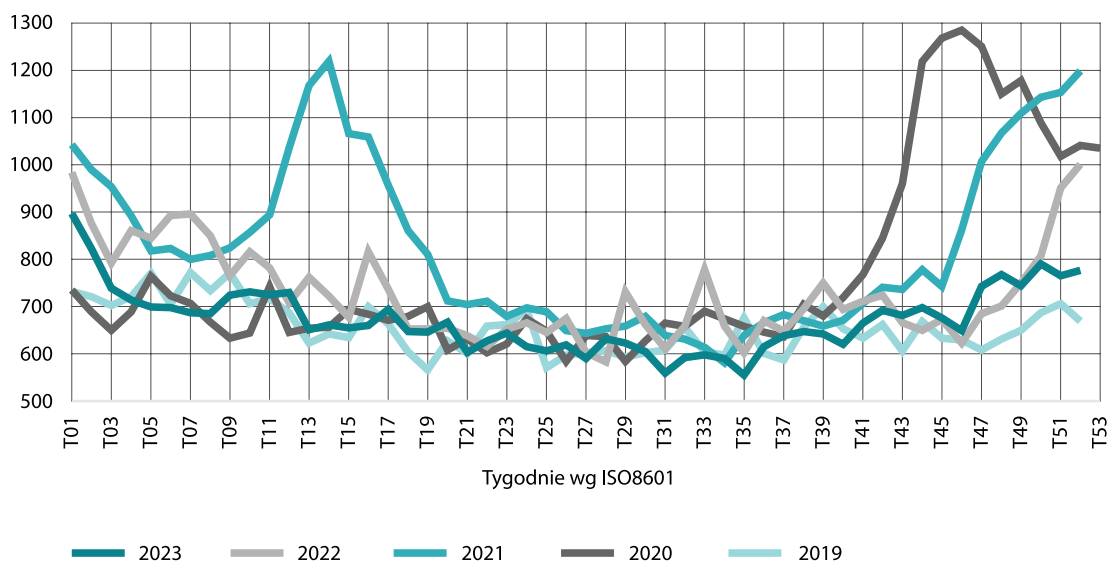
W 2023 r. współczynnik dynamiki demograficznej w województwie wielkopolskim wyniósł 0,784 wobec 0,802 przed rokiem, co interpretujemy, że na każde 100 zgonów odnotowano 78 urodzeń żywych (80 w 2022 r.). W kraju średni poziom wskaźnika był niższy i wyniósł 0,666 wobec 0,680 przed rokiem. Współczynnik dynamiki demograficznej był wyższy na wsi (0,935 wobec 0,675 w miastach). W 2023 r. jedynie w 4 powiatach jego poziom przekraczał 1,000 (przed rokiem były to 3 jednostki). Wyróżniał się powiat poznański, gdzie na 100 zgonów przypadały 122 urodzenia żywe, grodziski (104), leszczyński (103) oraz wolsztyński (101). Najniższą wartością współczynnika dynamiki demograficznej charakteryzował się Konin, gdzie w przeliczeniu na 100 zgonów przypadały tylko 42 urodzenia żywe oraz Kalisz (50).

2.6. Umieralność

2.6. Mortality

Chociaż natężenie zgonów w województwie wielkopolskim w 2023 r. obniżyło się (w latach 2020–2021 obserwowano wyraźny wzrost wywołany pandemią koronawirusa), nadal jednak umieralność była wyższa o ponad 3 tys. od średniej wartości z lat 1999–2019 (31,8 tys.). W 2023 r. zmarło 35,1 tys. osób (wobec 38,0 tys. w 2022 r.). Oznacza to spadek liczby zgonów w porównaniu z 2022 r. o 7,6% (wobec spadku o 11,8% przed rokiem, wzrostu o 7,7% w 2021 r. i o 16,8% w 2020 r.). W kraju liczba zgonów zmniejszyła się o 8,8% (wobec spadku o 13,7% przed rokiem oraz wzrostu w latach poprzednich odpowiednio o 8,8% i o 16,5%).

Wykres 19. Zgony według tygodni
Chart 19. Deaths by weeks

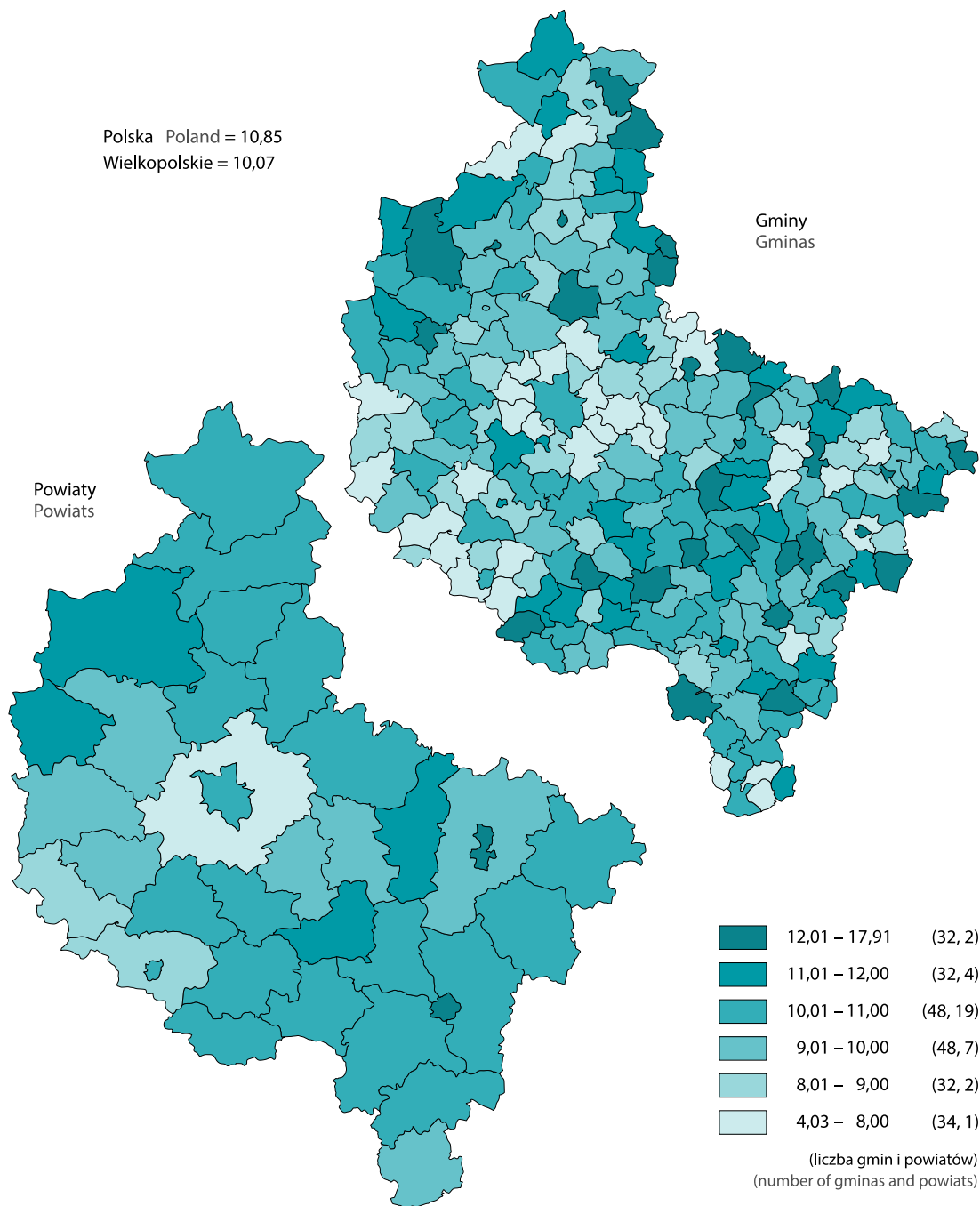

Najwyższe natężenie zgonów³ zanotowano na początku oraz w końcu roku. W 1. tygodniu (od 2 do 8 stycznia) 2023 r. odnotowano maksymalną liczbę zgonów, ale nie przekroczyła ona 900 osób. Dla porównania tylko w 52. tygodniu 2022 r. (przypadającym na dni od 26 do 31 grudnia) liczba zgonów była większa niż 1000 osób, a w 2021 r. takich tygodni było 12. W 2. tygodniu (od 9 do 15 stycznia) 2023 r. umieralność była na poziomie 823 osób, w 50. (od 11 do 17 grudnia) – 790, a w 52. (od 25 do 31 grudnia) – 774. Średnia tygodniowa zgonów w całym 2023 r. wyniosła 673 wobec 729 rok wcześniej, 828 w 2021 r. i 768 w 2020 r.

Współczynnik zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł 10,07 (10,88 w 2022 r.) i był niższy niż przeciętnie w kraju (10,85; 11,86 przed rokiem). Natężenie zgonów jest wyższe w miastach (11,00 wobec 9,01 na wsi). Niższe współczynniki zgonów niż w wielkopolskim zarejestrowano w 3 województwach: podkarpackim (9,49, tj. o 1,05 mniej niż w 2022 r.), małopolskim (9,56, tj. o 0,93 mniej) i pomorskim (9,73, tj. o 1,06 mniej). Największe natężenie zgonów obserwowano natomiast w łódzkim (12,81, tj. o 1,17 mniej niż rok wcześniej), świętokrzyskim (12,26, tj. o 1,09 mniej) i śląskim (11,94, tj. o 1,06 mniej).

³ Dane według tygodni zostały opracowane zgodnie z ISO8601. Oznacza to, że pierwszy tydzień roku może zawierać dni z poprzedniego roku, a tydzień ostatni – dni z następnego roku. Tym samym poszczególne tygodnie roku nie sumują się na poszczególne miesiące roku, ani na lata ogółem.
Więcej: Zgony według tygodni

Mapa 14. Zgony na 1000 ludności w 2023 r.
 Map 14. Deaths per 1000 population in 2023

W przekroju terytorialnym najwyższą umieralność w 2023 r. odnotowano w Koninie, gdzie na 1000 mieszkańców przypadło 13,89 zgonów (12,47 w 2022 r.), a także w Kaliszu (12,80 wobec 13,50 przed rokiem) i w powiecie międzychodzkiem (11,35 wobec 11,76), natomiast najniższą obserwowano w powiatach: poznańskim (7,16 wobec 7,68), leszczyńskim (8,18 wobec 8,94) i wolsztyńskim (8,57 wobec 10,34). Tylko w 3 powiatach natężenie zgonów zwiększyło się (w Koninie – o 1,42, śremskim – o 0,23 i wągrowieckim – o 0,02). Największy spadek współczynnika zgonów dotyczył powiatów kolskiego (o 2,50) i ostrzeszowskiego (o 2,10).

W województwie wielkopolskim, podobnie jak w kraju, obserwuje się zjawisko nadumieralności mężczyzn. W przypadku mężczyzn wskaźnik zgonów w 2023 r. kształtował się na poziomie 10,66 (w kraju 11,50), podczas gdy wśród kobiet wyniósł on 9,50 (w kraju 10,24). Współczynniki umieralności mężczyzn były wyższe niż kobiet w niemal wszystkich grupach wieku (poza grupą wieku 1–4 lat). W 2023 r. szczególnie wysoka nadumieralność przedstawicieli tej płci występowała w przedziale wieku od 25 do 34 lata, w którym notowano ponad 3-krotnie większe natężenie zgonów niż u kobiet, z czego w grupie wieku: 25–29 lat było ono 3,4-krotnie wyższe, natomiast w grupie wieku 30–34 lata – 3,2-krotnie wyższe.

Wiek środkowy osoby zmarłej w 2023 r. wyniósł 75,9 roku i był nieco wyższy niż przed rokiem (75,7). W kraju mediana wieku zmarłych ukształtowała się na poziomie 76,6 roku wobec 76,7 w 2022 r. Wiek środkowy zmarłych kobiet był o blisko 9 lat wyższy niż mężczyzn (81,1 roku wobec 72,2), a ludności miejskiej – o prawie 2 lata wyższy niż wiejskiej (76,6 wobec 74,9). Najwyższy miernik odnotowano w województwie podlaskim (78,8 roku), najniższy zaś w lubuskim (74,7). Wielkopolskie charakteryzuje się 6. najniższą medianą wieku zmarłych w kraju.

W 2023 r. zarejestrowano 112 zgonów niemowląt, tj. o 4 więcej niż przed rokiem. Współczynnik w relacji do 1000 urodzeń żywych wyniósł 4,07 wobec 3,54 w 2022 r., przy przeciętnej wartości dla kraju 3,86 (wobec 3,84 przed rokiem). Wśród niemowląt w 2023 r. częściej umierali chłopcy – 4,86 wobec 3,23 w przypadku dziewczynek (wobec kolejno 3,91 i 3,16 przed rokiem). Więcej zgonów niemowląt odnotowano na obszarach miejskich – średnio 4,14 zgonów na 1000 urodzeń żywych w zestawieniu z 4,00 na wsi (w 2022 r. odpowiednio 3,34 i 3,75). W ujęciu regionalnym największe natężenie zgonów wśród niemowląt wystąpiło w powiatach: wrzesińskim (13,09), Kaliszu (8,32) oraz śremskim (8,15), a najmniejsze – nowotomyskim (1,60), kępińskim (1,98) i ostrzeszowskim (2,02). Ponadto w 2023 r. w powiatach: grodzkim, międzychodzkiem, obornickim, pleszewskim, słupeckim i średzkim nie odnotowano zgonów niemowląt.

W 2022 r. z ogólnej liczby zmarłych niemowląt 63,4% umarło przed ukończeniem pierwszego miesiąca życia (w okresie noworodkowym), w tym 46,4% wszystkich przypadków w okresie pierwszego tygodnia życia (w ubiegłym roku odpowiednio 63,9% i 47,2%). Najwięcej zgonów niemowląt dotyczyło tych, których waga wynosiła poniżej 2500 g – 65,2%, natomiast 28,6% niemowląt ważyło poniżej 1000 g (wobec 65,7% i 23,1% w 2022 r.).

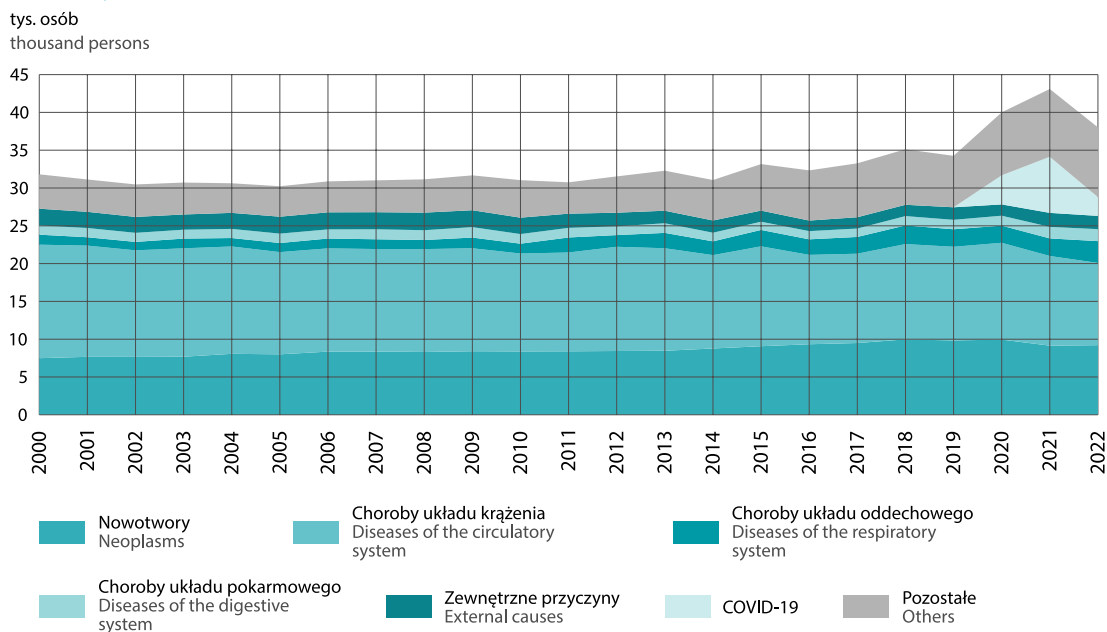
2.7. Zgony według przyczyn

2.7. Deaths by causes

Głównymi przyczynami zgonów⁴ 2022 r. były choroby układu krążenia i choroby nowotworowe, obie grupy odpowiadały za ponad połowę wszystkich zgonów (52,8%). W porównaniu z 2021 r. udział ten zwiększył się o 4,1 p.proc. Zmiany te są pochodną wyciszenia pandemii, w wyniku której w 2022 r. zmarło w województwie wielkopolskim 2,5 tys. osób, czyli o prawie 5 tys. mniej niż w 2021 r., kiedy zgony z powodu COVID-19 stanowiły 17,2% wszystkich zgonów (obecnie 6,5%). Kolejnymi istotnymi przyczynami zgonów były choroby układu oddechowego (7,6% wszystkich zgonów) oraz trawiennego (4,2%).

⁴ Dane o zgonach według przyczyn statystyka publiczna opracowuje zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Zaburzeń (ICD-10).
<https://stat.gov.pl/Klasyfikacje/doc/icd10/pdf/ICD10TomI.pdf>

Wykres 20. Zgony według wybranych przyczyn
Chart 20. Deaths by selected causes

Zróżnicowanie według płci i wieku dotyczy także oddziaływania przyczyn zgonów. W zbiorowości mężczyzn poniżej 50. roku życia najczęstszymi przyczynami zgonów są przyczyny zewnętrzne, czyli skutki urazów/wypadków i zatruc. Z powodu tych przyczyn umiera co trzeci z nich, a w grupie wieku 15–24 lata przyczyny zewnętrzne odpowiadają aż za prawie 70% zgonów mężczyzn. Relatywnie mniej zgonów przyczyny te powodują wśród osób starszych (3,6%). Mężczyźni od 50. roku życia umierają przede wszystkim na choroby układu krążenia (28,0%) i udział tych zgonów systematycznie rośnie wraz z wiekiem. Dla kobiet poniżej 50. roku życia najgroźniejsze są nowotwory – udział zgonów w ich wyniku wyniósł 29,7% (w tym w grupie wieku 45–49 lat – 40,4%). Wśród kobiet w wieku 50 lat i więcej najczęstszą przyczyną zgonów są choroby układu krążenia (31,8%), a następnie choroby nowotworowe (22,6%).

W województwie wielkopolskim w przeliczeniu na 10 tys. ludności w 2022 r. przypadało nieco ponad 31 zgonów spowodowanych chorobami układu krążenia (rok wcześniej 33,9). Choroby układu krążenia częściej dotyczą kobiet, ich umieralność wskutek tych schorzeń jest wyższa niż wśród mężczyzn (31,6 wobec 30,6 zgonów). Wielkopolskie na tle innych województw charakteryzowało się najniższym wskaźnikiem umieralności w następstwie chorób układu krążenia w kraju (31,1), przed mazowieckim (32,6) i warmińsko-mazurskim (35,5), natomiast najwyższy odnotowano w dolnośląskim (55,7) oraz podlaskim (52,9). Natężenie zgonów w wyniku nowotworów w wielkopolskim wyniosło 26,3 (wobec 26,1 w 2021 r.), podczas gdy najniższe rejestrowano w podkarpackim (22,4) a najwyższe w śląskim (31,5). Z kolei w wyniku COVID-19 umarło 7,1 osób na 10 tys. ludności (wobec 21,2 w 2021 r.), co było 4. najniższym wskaźnikiem w kraju (za pomorskim – 6,1, podlaskim – 6,4 i mazowieckim – 6,6; maksimum w łódzkim – 10,7 oraz świętokrzyskim – 10,5).

Od lat obserwowana jest tendencja spadkowa umieralności dzieci w wieku 1–14 lat. W 2022 r. w przeliczeniu na 100 tys. dzieci w tej grupie wieku odnotowano, podobnie jak przed rokiem, 13 zgonów (wobec 13 i 11 w kraju). Szczególnie niska jest umieralność dzieci w wieku 5–9 lat. W 2022 r. współczynnik na 100 tys. ludności wyniósł w tej grupie wieku prawie 10 zgonów (w kraju 9) i był on niższy niż w roku poprzednim (odpowiednio 12 i 8). Dla porównania w grupie 15–19 lat współczynnik był ponad 3-krotnie wyższy i wyniósł 35 zgonów na 100 tys. ludności w tej grupie wieku (w Polsce 36). Podstawowymi przyczynami zgonów dzieci i młodzieży w wieku 1–14 lat są wady rozwojowe wrodzone, które stanowią 33,3% wszystkich zgonów w tej grupie wieku, a także zewnętrzne przyczyny zgonu (urazy i zatrucia) – 27,8%. Kolejną grupą przyczyn są nowotwory (12,5% zgonów dzieci) oraz choroby układu oddechowego (11,1%).

Niezmienne głównymi przyczynami zgonów niemowląt są wady rozwojowe wrodzone (50,9%) oraz choroby i stany okresu okołoporodowego, czyli powstające w trakcie trwania ciąży i w okresie pierwszych 6 dni życia noworodka (42,6%). Ponadto wrodzone wady serca stanowiły 21,3% zgonów niemowląt. W 2022 r. z powodu wad wrodzonych zmarło 55 dzieci do 1 roku życia, a w wyniku stanów rozpoczynających się w okresie okołoporodowym – 46 niemowląt.

2.8. Przyrost naturalny

2.8. Natural increase

Wynik uwarunkowań oddziałujących na poziom urodzeń i zgonów znajduje odzwierciedlenie w wartości przyrostu naturalnego, który stanowi podstawowy czynnik wpływający na sytuację demograficzną.

Tablica 12. Przyrost naturalny w 2023 r.

Table 12. Natural increase in 2023

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers			
Ogółem Total	-7602	-6642	-960
Mężczyźni Males	-3868	-3016	-852
Kobiety Females	-3734	-3626	-108
Na 1000 ludności Per 1000 population			
Ogółem Total	-2,18	-3,58	-0,59
Mężczyźni Males	-2,28	-3,43	-1,05
Kobiety Females	-2,08	-3,71	-0,13

Na sytuację ludnościową w 2023 r. największy wpływ miała bardzo niska liczba urodzeń i jednocześnie duże natężenie zgonów (pomimo spadku umieralności w porównaniu z 2022 r.). W województwie wielkopolskim po raz kolejny od 2020 r. odnotowano ujemny przyrost naturalny. Ubytek ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2023 r. wyniósł -2,18 wobec -2,16 przed rokiem. Oznacza to, że na każde 100 tys. ludności województwa ubyło 218 osób (rok wcześniej 216 osób). W miastach wskaźnik zmniejszył się z -3,53 do -3,58, a na wsi z -0,58 do -0,59. Ujemny przyrost naturalny odnotowano we wszystkich województwach, wielkopolskie miało 3. najniższy ubytek ludności w kraju, za małopolskim (-1,30) i pomorskim (-1,62), najwyższy natomiast zaobserwowano w świętokrzyskim (-6,09) i łódzkim (-5,90).

W 2023 r. w zdecydowanej większości powiatów przyrost naturalny był ujemny. Dodatni współczynnik obserwowano tylko w 4 powiatach (wobec 3 przed rokiem): poznańskim (+1,55 wobec +2,48 w 2022 r.), grodziskim (+0,35, podobnie jak przed rokiem), leszczyńskim (+0,20, podobnie jak przed rokiem) i wolsztyńskim (+0,11 wobec -0,49). Największy ubytek naturalny odnotowano natomiast w Koninie (-8,12 wobec -6,29) oraz Kaliszu (-6,38 wobec -6,97).

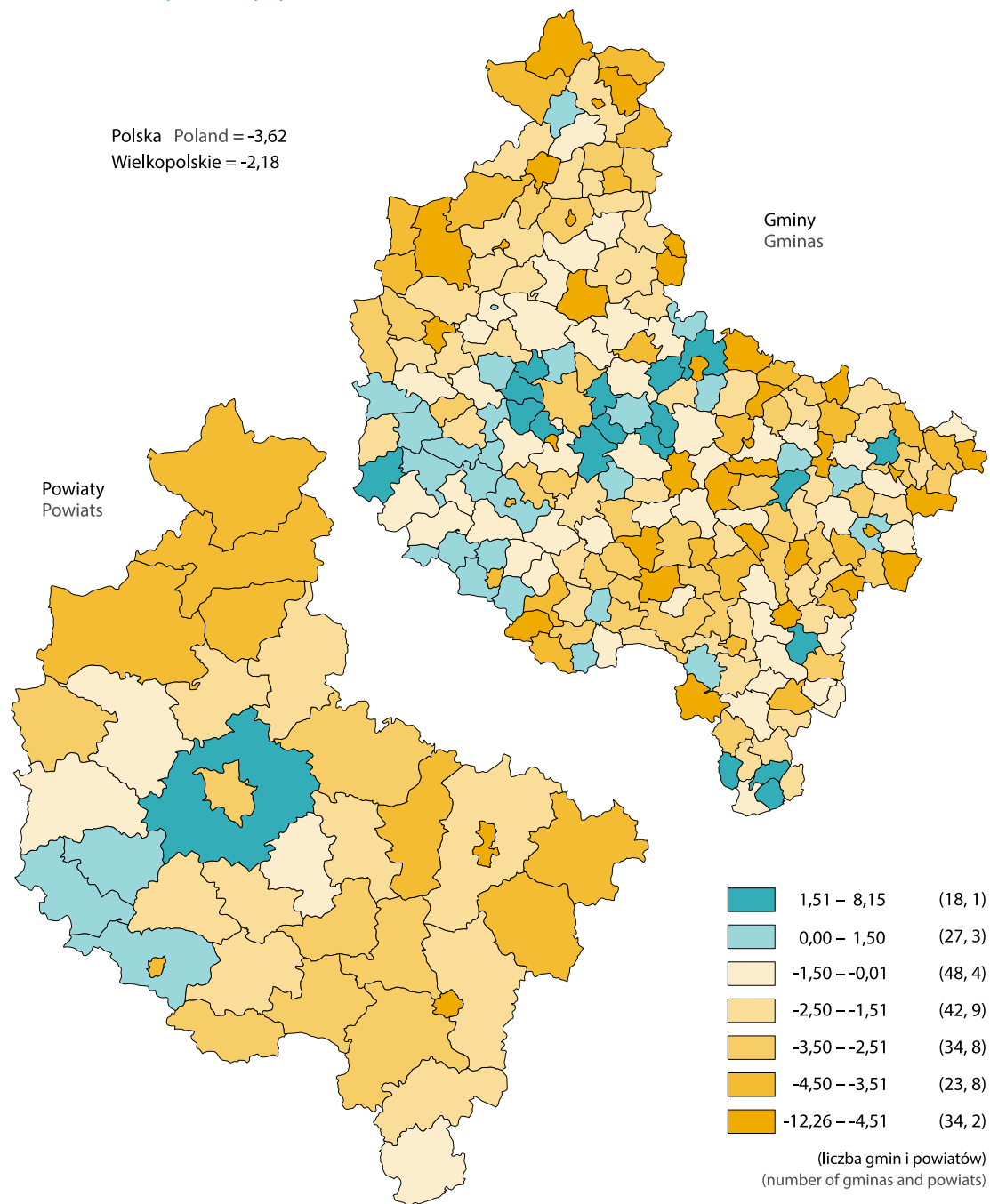
Obraz znacznie bardziej zróżnicowany ujawnia się przy analizowaniu przyrostu naturalnego w przekroju gminnym. W gminach miejskich przeciętna wartość współczynnika w 2023 r. wahała się między -8,12 w Koninie a +0,42 w Obrzycku (powiat szamotulski). W gminach miejsko-wiejskich wartości natężenia

przyrostu naturalnego oscylowały między -8,22 w gminie Dobra (powiat turecki) a +4,97 w Kórniku (pozański). Największe zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego obserwuje się w gminach wiejskich. Najniżej kształtował się on w gminach Wapno w wągrowieckim (-12,26) i Powidz w słupeckim (-11,14), podczas gdy najwyższe wartości odnotowano w gminach Kleszczewo (+8,15) i Dopiewo (+5,30) z powiatu poznańskiego.

Mapa 15. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.

Map 15. Natural increase per 1000 population in 2023

Rozdział 3

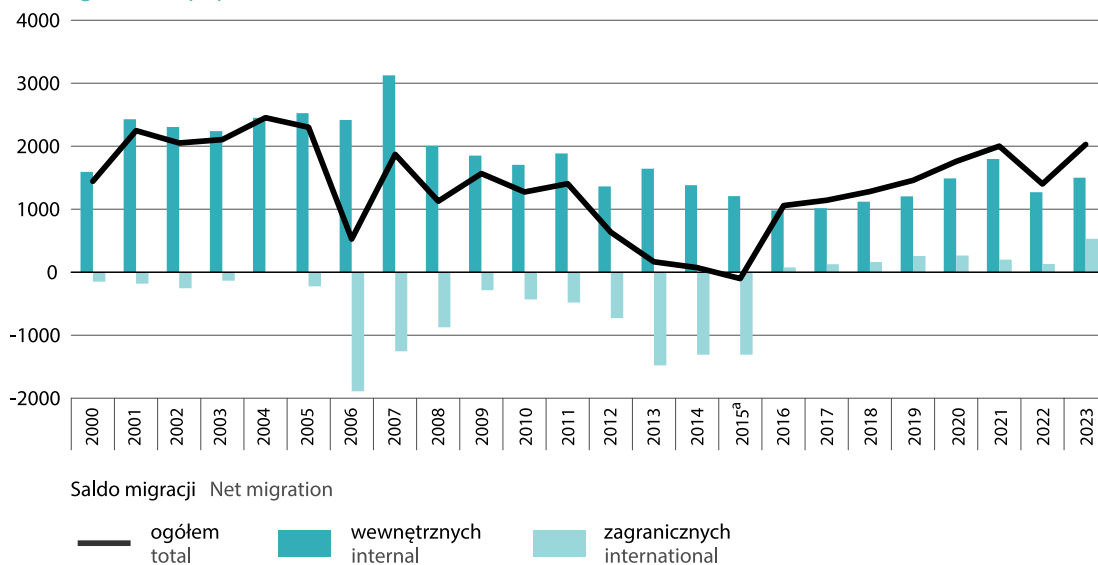
Chapter 3

Migracje ludności

Migration of population

Przemieszczenia ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania są istotnym czynnikiem wpływającym na sytuację demograficzną danego regionu. Migracje, zarówno wewnętrzne – rozpatrywane w skali kraju oraz województwa – jak i zagraniczne, rzutują na kształtowanie się liczby ludności, gęstości zaludnienia, struktury według wieku oraz płci. Te procesy ludnościowe implikują kolejne, takie jak zawieranie małżeństw czy przyrost naturalny. Końcowy wynik ilościowy procesów migracyjnych dla danej populacji wyrażany jest za pomocą salda migracji, czyli różnicy pomiędzy napływem i odpływem ludności.

Wykres 21. Saldo migracji ludności
Chart 21. Net migration of population

a Do obliczenia salda migracji wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
a To calculate net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

W województwie wielkopolskim od ponad dwudziestu lat (za wyjątkiem 2015 r.) obserwuje się dodatnie saldo migracji ludności – liczba zameldowań na pobyt stały przewyższa liczbę wymeldowań z pobytu stałego, przy czym w ruchu wewnętrznym saldo migracji pozostaje dodatnie, a w zagranicznym dopiero od ostatnich kilku lat (od 2016 r.) notuje się saldo migracji utrzymujące się na niewielkim dodatnim poziomie.

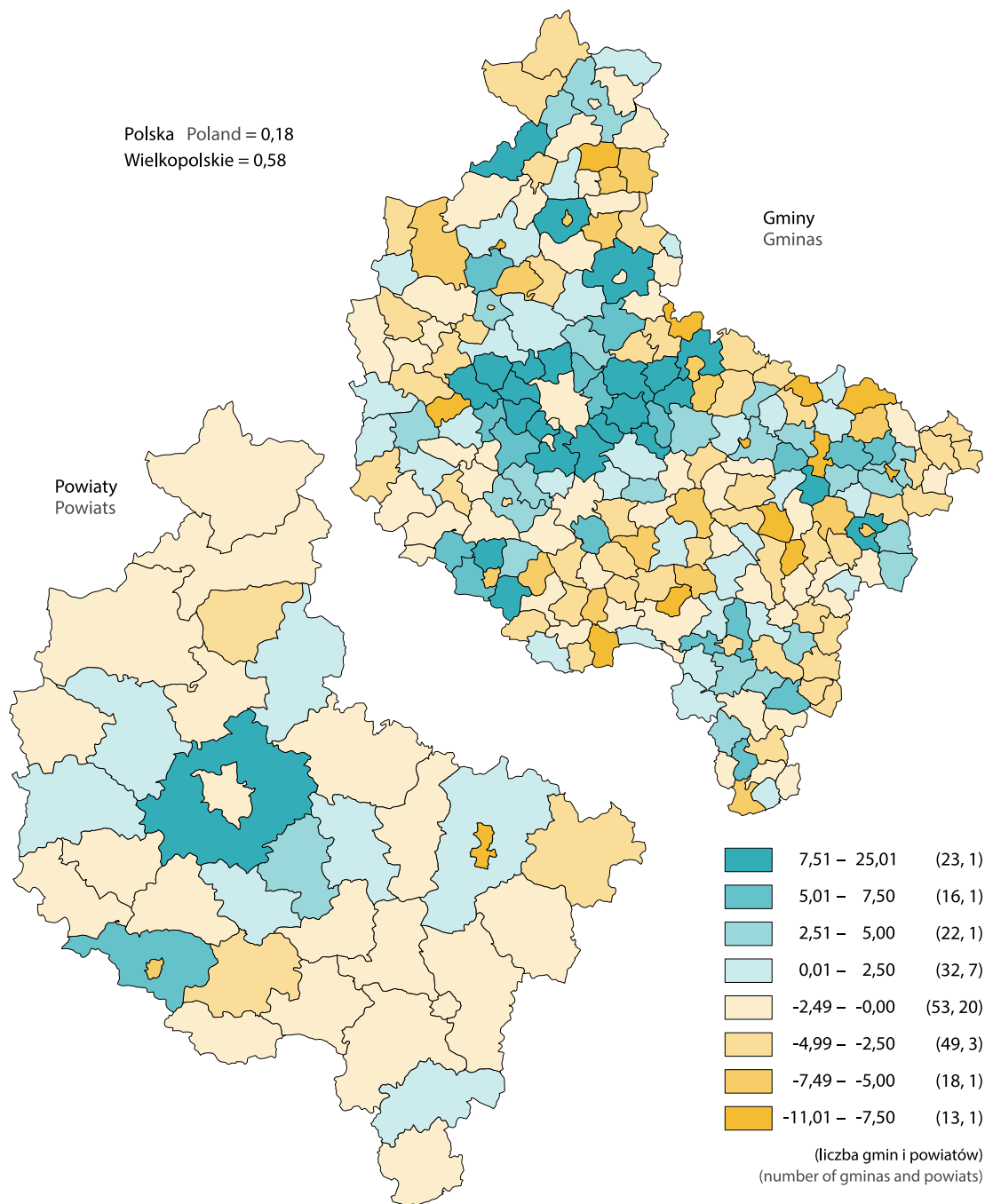
W 2023 r. w wielkopolskim ogólne saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosło +0,58 (wobec +0,40 w 2022 r.). W miastach odnotowano ubytek ludności na poziomie -3,58, natomiast na wsi przyrost +5,31 (przed rokiem odpowiednio -4,24 i +5,73). W skali kraju współczynniki salda migracji na pobyt stały odzwierciedlały podobny charakter i kierunek przepływów migracyjnych – niewielkie dodatnie saldo ogółem (+0,18 wobec +0,05 w 2022 r.), ubytek wędrowski na obszarach miast (-1,87 wobec -2,31), a przyrost migracyjny na terenach wiejskich (+3,20 wobec +3,54).

Tablica 13. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2023 r.
 Table 13. Internal and international migration of population for permanent residence in 2023

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers			na 1000 ludności per 1000 population		
Napływ Inflow						
Ogółem Total	42231	16679	25552	12,10	8,98	15,64
Z miast From urban areas	24283	7573	16710	6,96	4,08	10,23
Ze wsi From rural areas	16747	8356	8391	4,80	4,50	5,14
Z zagranicy From abroad	1201	750	451	0,34	0,40	0,28
Odpyływ Outflow						
Ogółem Total	40202	23329	16873	11,52	12,56	10,33
Do miast To urban areas	15750	7103	8647	4,51	3,83	5,29
Na wieś To rural areas	23780	15773	8007	6,81	8,49	4,90
Za zagranicę Abroad	672	453	219	0,19	0,24	0,13
Saldo migracji Net migration						
Ogółem Total	2029	-6650	8679	0,58	-3,58	5,31
Wewnętrznych Internal	1500	-6947	8447	0,43	-3,74	5,17
Zagranicznych International	529	297	232	0,15	0,16	0,14

Większość gmin charakteryzowała się ujemnym saldem migracji na pobyt stały. W 2023 r. przyrost liczby ludności stwierdzono w 93 spośród 226 gmin regionu. Gminy te były zlokalizowane przede wszystkim wokół stolicy województwa, ale także w pobliżu Gniezna, Leszna, Środy Wielkopolskiej, Chodzieży i Piły. Najwyższe dodatnie saldo migracji w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w gminach powiatu poznańskiego – Tarnowo Podgórne (+25,01 wobec +21,99 w 2022 r.) oraz Rokietnica (+24,42 wobec +22,51), a w dalszej kolejności w gminie wiejskiej Gniezno (+22,86 wobec +26,52). Największe ubytki ludności na skutek migracji zaobserwowano w gminie miejskiej Czarnków (-11,01 wobec -5,13 w 2022 r.), a także w gminach Rozdrażew w krotoszyńskim (-10,47 wobec -3,39) i Stawiszyn w kaliskim (-9,58 wobec -5,31).

Mapa 16. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r.
 Map 16. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2023

3.1. Migracje wewnętrzne na pobyt stały

3.1. Internal migration for permanent residence

Większość przepływów migracyjnych – które określane są jako zmiany gminy zamieszkania lub przeniesienie się z terenów miejskich do wiejskich albo odwrotnie w ramach gminy miejsko-wiejskiej – dokonuje się w obrębie kraju w ramach migracji wewnętrznych.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim w ruchu wewnętrznym napływ migracyjny objął 41,0 tys. osób i był o 1,9% mniejszy niż przed rokiem. Odpływ migracyjny dotyczył w tym czasie 39,5 tys. osób, tj. o 2,5% mniej niż w 2022 r. W miastach na pobyt stały zameldowało się 15,9 tys. osób, a na wsi – 25,1 tys. osób. Odpływ migracyjny z terenów miejskich dotyczył 22,9 tys. osób, z których 15,8 tys. wyprowadziło się na wieś. Z obszarów wiejskich wymeldowało się 16,7 tys. osób, a 8,6 tys. spośród nich przeniosło się do miast. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym wyniosło +1500 osób (wobec +1271 w 2022 r.), przy czym w miastach – ze względu na większy odpływ ludności – miało ono, podobnie jak przed rokiem, wartość ujemną (-6947 wobec -7977). W przeliczeniu na 1000 ludności współczynnik salda migracji wewnętrznej w wielkopolskim ukształtował się na poziomie +0,43 (wobec +0,36 w 2022 r.), w miastach przyjął on wartość ujemną -3,74, podczas gdy na wsi wyniósł +5,17 (przed rokiem było to odpowiednio -4,27 i +5,68). W 2023 r. – podobnie jak w latach poprzednich – oprócz wielkopolskiego, tylko cztery województwa, tj. pomorskie, mazowieckie, dolnośląskie i małopolskie charakteryzowały się napływem ludności większym od odpływu (współczynnik salda migracji na 1000 ludności wynosił dla nich odpowiednio: 1,86, 1,85, 1,25, 1,11 wobec 1,72, 1,70, 1,28, 1,04 w 2022 r.). Pozostałe 11 województw na skutek migracji wewnętrznych notowało ubytek liczby ludności. Najwięcej mieszkańców utraciły województwa świętokrzyskie i lubelskie – ponad 2 osoby na 1000 ludności.

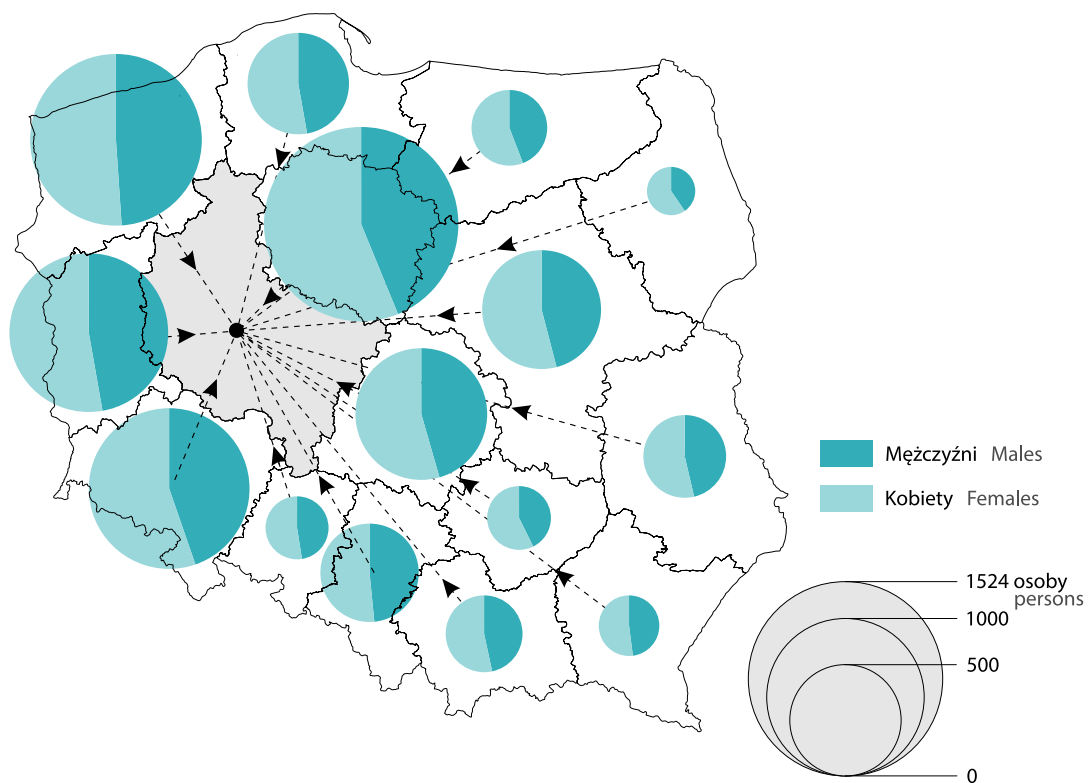
Najwięcej przemieszczeń migracyjnych (ponad 80%) dokonuje się w ramach województwa zamieszkania. Dla opuszczających wielkopolskie w 2023 r., podobnie jak w poprzednich latach, cel migracyjny najczęściej stanowiły województwa: dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, mazowieckie i zachodniopomorskie. Do wielkopolskiego migrowali natomiast przede wszystkim mieszkańcy województw ościennych: kujawsko-pomorskiego, zachodniopomorskiego, lubuskiego i dolnośląskiego.

Decyzję o zmianie miejsca zamieszkania nieco częściej podejmowały kobiety niż mężczyźni. W 2023 r. kobiety stanowiły 52,6% wśród osób meldowanych na pobyt stały w ruchu wewnętrznym (napływ) oraz 52,2% wśród osób wymeldowanych (odpływ). Udziały te nie zmieniły się istotnie w porównaniu z 2022 r. (odpowiednio 52,3% i 52,1%). Największa mobilność charakteryzuje osoby w wieku od 25 do 39 lat (migranci z tej grupy wieku w 2023 r. stanowili 40,8% ogółu przybywających i emigrujących w województwie wielkopolskim). W przypadku migracji międzywojewódzkich największy ruch zarejestrowano w tym samym przedziale wieku – udział migrantów w wieku 25–39 lat wyniósł 46,9%.

W 2023 r. największy napływ i odpływ migracyjny w ramach migracji wewnętrznych, podobnie jak przed rokiem, zanotowano w powiecie poznańskim (10191 wobec 5020 osób) oraz w Poznaniu (5166 wobec 4356). Stosunkowo duża była w tych powiatach także różnica między napływem a odpływem w ruchu wewnętrznym (odpowiednio +5171 i -1367). Saldo migracji liczone na 1000 ludności wyniosło w poznańskim +11,62, a w Poznaniu -2,53 (wobec odpowiednio +11,36 i -3,22 w 2022 r.). Do grupy powiatów o najniższych wartościach tego współczynnika należały także Konin (-7,59 wobec -9,07 w 2022 r.) i Leszno (-5,31 wobec -6,17), a także powiaty gostyński (-3,16 wobec -3,66) oraz kolski (-2,82 wobec -3,05). W ciągu roku zmniejszyła się liczba powiatów o dodatnim saldzie migracji – z 13 na 11. Podobnie jak przed rokiem, najwyższymi wartościami salda migracji liczonego na 1000 mieszkańców, wyróżniały się powiaty poznański oraz leszczyński (odpowiednio +11,62 i +7,24 wobec +11,36 i +10,58 w 2022 r.). Powiatami, które w 2023 r. odnotowały zmianę salda z dodatniego na ujemne były ostrowski (-0,56 wobec +0,01) oraz kaliski (-1,88 wobec +0,19). W żadnym z powiatów nie zaobserwowano natomiast zmiany salda z ujemnego na dodatnie.

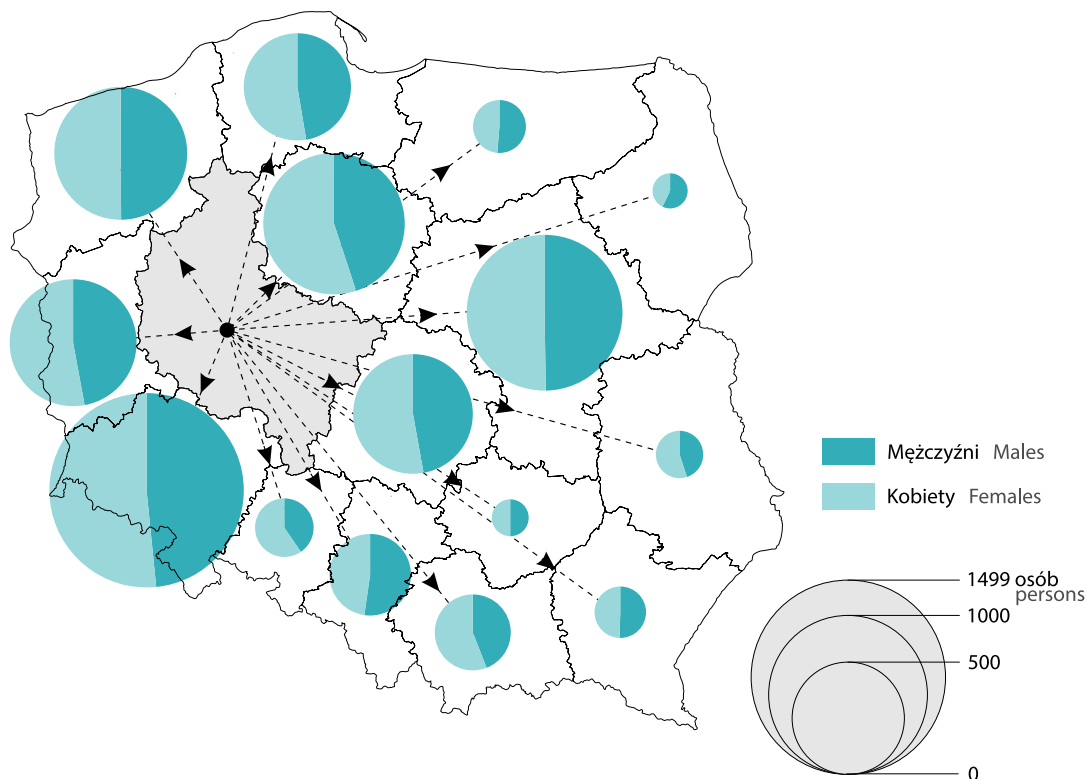
Mapa 17. Napływ migrantów z innych województw do województwa wielkopolskiego na pobyt stały według płci w 2023 r.

Map 17. Inflow of migrants from other voivodships to Wielkopolskie Voivodship for permanent residence by sex in 2023

Mapa 18. Odływ migrantów z województwa wielkopolskiego do innych województw na pobyt stały według płci w 2023 r.

Map 18. Outflow of migrants from Wielkopolskie Voivodship to other voivodships for permanent residence by sex in 2023

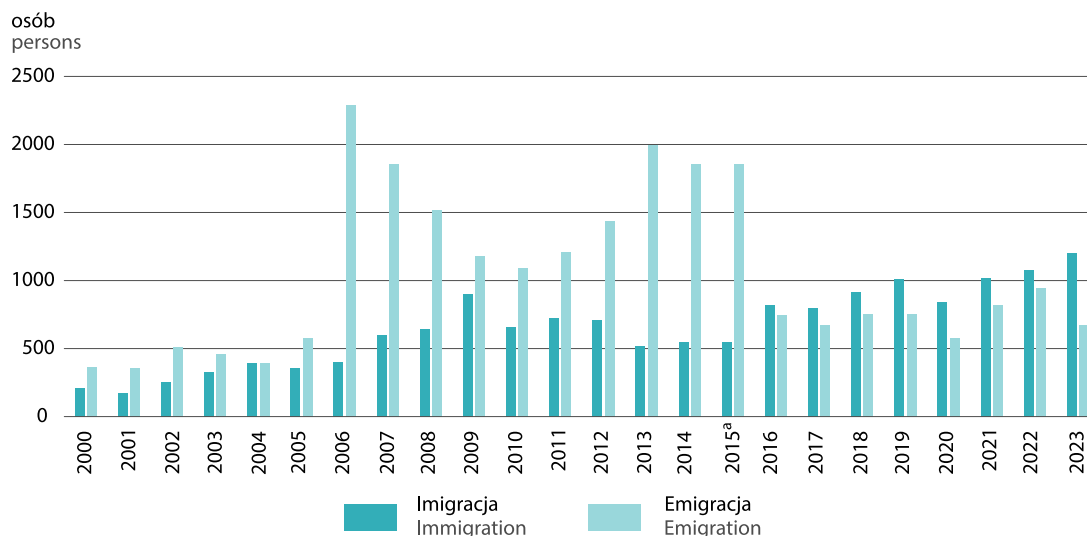
3.2. Migracje zagraniczne na pobyt stały

3.2. International migration for permanent residence

W aspekcie województwa wielkopolskiego migracje zagraniczne na pobyt stały można rozpatrywać jako emigracje mieszkańców województwa poza granice kraju oraz jako imigracje cudzoziemców z państw zewnętrznych do Polski, a w jej granicach do wielkopolskiego.

W 2023 r. poza granicami Polski osiedliło się na stałe 672 mieszkańców województwa wielkopolskiego (o 276 osób mniej niż w 2022 r.), natomiast z zagranicy przybyło tu 1201 osób (o 123 więcej). Saldo migracji zagranicznej wyniosło +529 osób, przed rokiem różnica między liczbą imigrantów a emigrantów wynosiła +130 osób. Natężenie salda migracji zagranicznej na 1000 ludności wyniosło +0,15 w 2023 r. wobec +0,04 w roku poprzednim. W miastach wskaźnik był nieznacznie wyższy i wyniósł +0,16, natomiast na wsi osiągnął niższą wartość +0,14 (wobec odpowiednio +0,03 i +0,05 w 2022 r.).

Wykres 22. Migracje zagraniczne na pobyt stały
 Chart 22. International migration for permanent residence

^a Dane dotyczą 2014 r.
^a Data concern 2014.

Główne kierunki migracji zagranicznych nie ulegają zmianie, jednak ich natężenie przybiera różne rozmiary. W 2023 r. mieszkańcy województwa wielkopolskiego emigrowali przede wszystkim do Niemiec (32,4% wobec 33,6% w 2022 r.) i Wielkiej Brytanii (19,0% ogółu emigrantów wobec 23,5%). Wyjeżdżający z wielkopolskiego stosunkowo często wybierali także Holandię (10,0% wobec 10,9% przed rokiem), Irlandię (6,4%; wobec 5,0%), Norwegię (4,2% wobec 3,6%), Szwajcarię (3,6% wobec 3,5%) oraz Francję (3,3% wobec 2,4%), a z krajów pozaeuropejskich – Stany Zjednoczone (1,8% wobec 1,3%) oraz Kanadę (1,6% wobec 1,1%).

W 2023 r. najwięcej osób z zagranicy do wielkopolskiego przybyło z Ukrainy (24,5% ogólnej liczby imigrantów; 21,9% w 2022 r.), a następnie z Białorusi (15,2% wobec 10,9%), Niemiec (13,2% wobec 16,5%), Wielkiej Brytanii (12,1% wobec 15,7%) oraz Holandii (6,2% wobec 6,0%), a z krajów pozaeuropejskich – z Kazachstanu (2,3%, podobnie jak przed rokiem).

Emigruje przede wszystkim ludność młoda i rodziny z dziećmi. W 2023 r. wśród wyjeżdżających na stałe zagranicę 64,9% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata), a 14,6% – dzieci w wieku do 14 lat. Częściej emigrowali mieszkańcy miast (67,4%). Zarówno wśród liczby emigrantów, jak i imigrantów przeważali mężczyźni (odpowiednio 55,7% i 53,0%). Wśród ludności napływowej z zagranicy osoby w wieku do 44 lat stanowiły 83,3%.

3.3. Migracje na pobyt czasowy

3.3. Migration for temporary stay

Wśród migracji zależnych od czasu pobytu wyróżniamy migracje czasowe. W końcu 2023 r. w województwie wielkopolskim na pobyt czasowy ponad 3 miesiące zameldowanych było 35,4 tys. osób, a czasowo nieobecnych w miejscu stałego zameldowania było 34,5 tys. osób. W porównaniu z 2022 r. odnotowano spadek o 3,5% zarówno liczby osób, które zameldowały się na pobyt czasowy ponad 3 miesiące, jak i liczby osób czasowo nieobecnych. Saldo wewnętrznych migracji na pobyt czasowy pozostało dodatnie i kształtowało się na poziomie +879, tj. niższym niż w 2022 r. (+910). W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców dawało to przeciętnie +3 osoby (podobnie jak przed rokiem). Odmienne niż w przypadku migracji wewnętrznych na pobyt stały, saldo ruchu wędrownego na pobyt czasowy było dodatnie w miastach (+5030 osoby) i ujemne na wsi (-4151). Na 10 tys. mieszkańców miast przypadało średnio 121 zamel-

dowanych na pobyt czasowy oraz 94 osoby czasowo nieobecne (na wsi odpowiednio 79 wobec 104). Dodatkowo saldo migracji odnotowano w 18 z 35 powiatów województwa. Największą wartość salda wewnętrznych migracji na pobyt czasowy zaobserwowano w Poznaniu (+1610 osób), Kaliszu (+311) i Lesznie (+309), natomiast najmniejszą w powiatach: poznańskim (-324), konińskim (-316) oraz złotowskim (-297).

W końcu 2023 r. liczba ludności czasowo nieobecnej w województwie w związku z wyjazdem zagranicę wyniosła 4640 osób, tj. o 31 mniej niż w 2022 r., co w przeliczeniu na 10 tys. ludności dawało 13 osób (podobnie jak przed rokiem). Poza granicami kraju przebywało czasowo najwięcej emigrantów z powiatu tureckiego (102 osoby czasowo nieobecne na 10 tys. ludności, wobec 105 w 2022 r.), a także z międzychodzkiego (65 wobec 66) i pleszewskiego (52 wobec 54). Z kolei liczba osób przybyłych z zagranicy na pobyt czasowy według stanu na koniec 2023 r. wyniosła 26,5 tys. osób i zwiększyła się o 0,6% w porównaniu z rokiem poprzednim. Przyjeżdżający z zagranicy na pobyt czasowy najchętniej wybierali Poznań (32,7% wobec 29,3% w 2022 r.) oraz powiaty kępiński (12,0% wobec 11,7%) i poznański (9,5% wobec 11,6%).

Rozdział 4

Chapter 4

Aktywność demograficzna

Demographic activity

Zestawienie wskaźników opisujących zjawiska demograficzne takie jak urodzenia i zgony oraz migracje wewnętrzne i zagraniczne, które decydują o stanie i zmianach liczby ludności, czyli o przyroście rzeczywistym, pozwala określić stopień aktywności demograficznej jednostek terytorialnych. Podstawę typologii demograficznej według J.W. Webba⁵ stanowią przyrost naturalny i saldo migracji stałej przeliczone na 1000 ludności.

Na zmiany w liczbie ludności w ostatnich latach wpływ miał przede wszystkim przyrost naturalny, który począwszy od 2020 r. pozostał ujemny, jak również utrzymujące się od wielu lat dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały (z wyjątkiem nieznacznego spadku w 2015 r.). W okresie 2010–2019 województwo wielkopolskie należało do grupy obszarów aktywnych demograficznie. Zarówno współczynnik przyrostu naturalnego, jak i saldo migracji stałej na 1000 ludności przyjmowały wartości dodatnie, ponadto przyrost naturalny przewyższał przyrost migracyjny (typ B). Dopiero w 2020 r. wielkopolskie zmieniło swój charakter na regresywny wskutek ujemnego przyrostu naturalnego, którego wartość bezwzględna przewyższała przyrost migracyjny (typ E). Duży wpływ na przebieg trendów demograficznych miała pandemia wywołana w 2020 r. przez koronawirusa SARS-CoV-2, która pogłębiła natężenie procesów depopulacyjnych.

W 2023 r. po raz kolejny we wszystkich województwach odnotowano ubytek naturalny i zmiany miały charakter regresywny, z wyjątkiem województw małopolskiego i pomorskiego, gdzie wystąpił wzrost zaludnienia w wyniku przewagi przyrostu migracyjnego nad ubytkiem naturalnym (typ D). Województwo wielkopolskie obok dolnośląskiego i mazowieckiego pozostało w grupie jednostek określonych jako nieaktywne demograficznie – w typie E. Spadek liczby ludności był tu konsekwencją ujemnego przyrostu naturalnego przewyższającego przyrost migracyjny. Zjawisko wyludniania się następowało jednak głównie wskutek przewagi ubytku naturalnego nad ubytkiem migracyjnym (typ F), gdzie aż 11 województw tworzyło ten typ.

Znacznie bardziej złożony obraz aktywności demograficznej województwa ujawnia się w przekroju terytorialnym. W 2023 r. w większości powiatów (30) zmiany miały charakter regresywny, przy czym najmniej korzystna sytuacja wystąpiła w 23 z nich (typ F lub G), gdzie zarówno przyrost naturalny, jak i saldo migracji były ujemne. Jednak spośród jednostek wyludniających się dominującym był typ F (20 powiatów). Takie parametry charakteryzowały m.in. miasta na prawach powiatu – Kalisz, Konin i Poznań, gdzie spadek liczby mieszkańców powodowany był w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji. Natomiast do typu G zaliczono jedynie powiaty gostyński i kępiński oraz miasto Leszno, gdzie regres generowany był na skutek przewagi ubytku migracyjnego nad ubytkiem naturalnym. W 5 powiatach (konińskim, nowotomyskim, ostrzeszowskim, śremskim i wągrowieckim) ujemnego przyrostu naturalnego nie rekompensowało nawet dodatnie saldo migracji (typ E). W powiatach grodzkim i wolsztyńskim wystąpiła przewaga ubytku migracyjnego nad przyrostem naturalnym (typ H). Największy ubytek naturalny, jak i ubytek migracyjny odnotowano w Koninie. W grupie powiatów aktywnych demograficznie, czyli zaludniających się, znalazło się tylko 5 powiatów, z czego w dwóch (leszczyńskim i poznańskim) wzrost zaludnienia nastąpił w wyniku zarówno dodatniego przyrostu naturalnego, jak i jeszcze większego przyrostu migracyjnego (typ C). Natomiast w powiatach: szamotulskim, średzkim i wrzesińskim był konsekwencją przewagi przyrostu migracyjnego nad ubytkiem naturalnym (typ D). Zaś do typu A, gdzie występowała przewaga przyrostu naturalnego nad ubytkiem migracyjnym oraz do typu B, w którym dodatni przyrost naturalny nie był kompensowany przez dodatnie saldo migracji, nie zakwalifikował się żaden powiat.

⁵ Patrz uwagi metodologiczne, pkt 15 na str. 85.

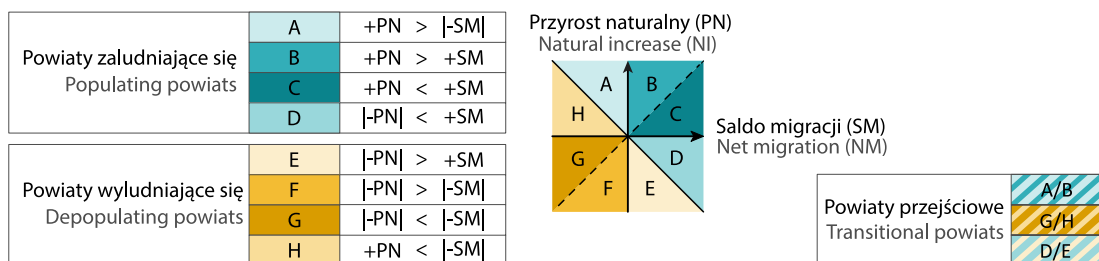
W porównaniu z 2020 r. 31 powiatów nie zmieniło swojego charakteru (26 z nich zachowały regresywny charakter, a – 5 progresywny), natomiast 4 powiaty (grodziski, nowotomyski, śremski i wolsztyński) zmieniły swój charakter z rozwojowego na depopulacyjny. Największą zmianę odnotowano w powiatach grodziskim i wolsztyńskim, gdzie z jednostek aktywnych (typ A), charakteryzujących się przewagą przyrostu naturalnego nad ubytkiem migracyjnym, stały się jednostkami nieaktywnymi (typ H), gdzie wystąpiła przewaga ubytku migracyjnego nad przyrostem naturalnym. W powiecie śremskim z typu A oraz w nowotomyskim z typu D nastąpiła zmiana do typu E, gdzie wystąpiło wyludnianie się wskutek przewagi ubytku naturalnego nad przyrostem migracyjnym.

Natomiast miasta na prawach powiatu: Konin, Leszno i Poznań pozostały w typie G, oznaczającym wyludnianiem się na skutek przewagi ujemnego salda migracji nad ubytkiem naturalnym, a Kalisz – w typie F – charakteryzującym się zarówno ubytkiem naturalnym, jak i migracyjnym ludności z przewagą oddziaływania ujemnego przyrostu naturalnego.

Porównując wyniki klasyfikacji metodą Webba, przeprowadzonej na podstawie skumulowanego przyrostu naturalnego i skumulowanego salda migracji na przestrzeni ostatnich 4 lat, tj. dla lat 2020–2023, można zaobserwować, iż większość powiatów (89%) oraz prawie 3/4 gmin (72%) była zakwalifikowana do jednostek nieaktywnych, czyli wyludniających się, gdzie regres generowany był w dużym stopniu przez ujemny przyrost naturalny. Liczba powiatów charakteryzujących się ubytkiem ludności wyniosła 31, przy czym 24 z nich zakwalifikowano do typów F i G. Zdecydowanie najliczniej reprezentowany był typ F, gdzie ujemny przyrost naturalny przewyższał ujemne saldo migracji. Do typu E, w którym ujemny przyrost naturalny nie był kompensowany przez dodatnie saldo migracji, zakwalifikowało się 5 powiatów (koniński, nowotomyski, śremski, wągrowiecki, wrzesiński). Do typu F, gdzie wystąpił ubytek migracyjny i jeszcze większy ubytek naturalny, zakwalifikowało się 18 powiatów. W 6 powiatach odznaczających się ubytkiem naturalnym i jeszcze większym ubytkiem migracyjnym ludności, odnotowano typ G. W tej grupie obok Konina, Leszna i Poznania znalazły się powiaty: gostyński, kępiński i krotoszyński. Przewaga ubytku migracyjnego nad przyrostem naturalnym (typ H) wystąpiła w powiatach grodziskim i wolsztyńskim. W większości powiatów wyludniających się najwyższy ubytek migracyjny ludności, jako skutek ruchu wędrownego obserwowany był w Koninie, gdzie na 1000 ludności ubyło 61 osób (28 w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego i 33 w wyniku ubytku migracji). Natomiast do grupy jednostek aktywnych demograficznie (typy A–D) zakwalifikowano 4 powiaty. Obszary o charakterze progresywnym koncentrowały się głównie w centralnej i południowo-zachodniej części województwa. Przewagę przyrostu naturalnego nad ubytkiem migracyjnym (typ A) nie odnotowano w żadnym z powiatów. Również do typu B, w którym dodatni przyrost naturalny nie był kompensowany większym dodatnim saldem migracji, nie zakwalifikował się żaden powiat. Dodatni przyrost naturalny jednocześnie z dodatnim saldem migracji (typ C) zaobserwowano w dwóch powiatach leszczyńskim i poznańskim. Przez cały okres objęty analizą, tj. lat 2020–2023 w powiatach tych udało się utrzymać coroczny dodatni przyrost jak i saldo migracji i dlatego też pozostały w grupie obszarów aktywnych demograficznie i w tym samym typie – C. Dodatkowo powiat poznański niezmiennie od 4 lat odnotowywał największy przyrost naturalny oraz saldo stałych migracji wewnętrznych i zagranicznych. Do typu D, gdzie występuje przewaga przyrostu migracyjnego nad ubytkiem naturalnym, zostały zakwalifikowane dwa powiaty szamotulski i średzki. Dodatkowo warto zwrócić uwagę na powiat średzki, gdzie przez cały okres objęty badaniem wzrost zaludnienia kształtował się głównie przez coroczny dodatni przyrost migracyjny. Najlepsza sytuacja wystąpiła w powiecie poznańskim, gdzie na każdy 1000 ludności przybyło 61 osób (10 z tytułu przyrostu naturalnego i 51 z tytułu migracji).

Z analizy danych skumulowanych dla lat 2020–2023 na poziomie gmin wynika, że spośród 226 jednostek zdecydowana większość (162 gminy) była zakwalifikowana do regresywnych, czyli wyludniających się, przy czym w 138 gminach przyrost naturalny i saldo migracji były ujemne (typ F i G). Najwięcej osób – 74 na 1000 ludności – ubyło w gminie miejskiej Koło (31 z tytułu ubytku naturalnego i 43 z tytułu migracji). Natomiast do grupy jednostek progresywnych, zakwalifikowano niespełna 64 gminy, w tym tylko w 28 wartości obu omawianych miar były dodatnie (typ B i C). W grupie tej znalazły się głównie gminy koncentrujące się wokół Poznania. Największy przyrost ludności wystąpił w gminach: Kleszczewo – gdzie na 1000 ludności przybyło 158 osób (35 z tytułu przyrostu naturalnego i 123 z tytułu migracji), Dopiewo – 135 osób (odpowiednio 28 i 107), Kórnik – 127 osób (odpowiednio 23 i 104), Rokietnica – 126 osób (odpowiednio 20 i 106) i Tarnowo Podgórne – 109 (odpowiednio 17 i 92).

Wykres 23. Typologia demograficzna powiatów według metody Webba w latach 2020–2023
 Chart 23. Demographic typology of powiats by Webb's method in 2020–2023

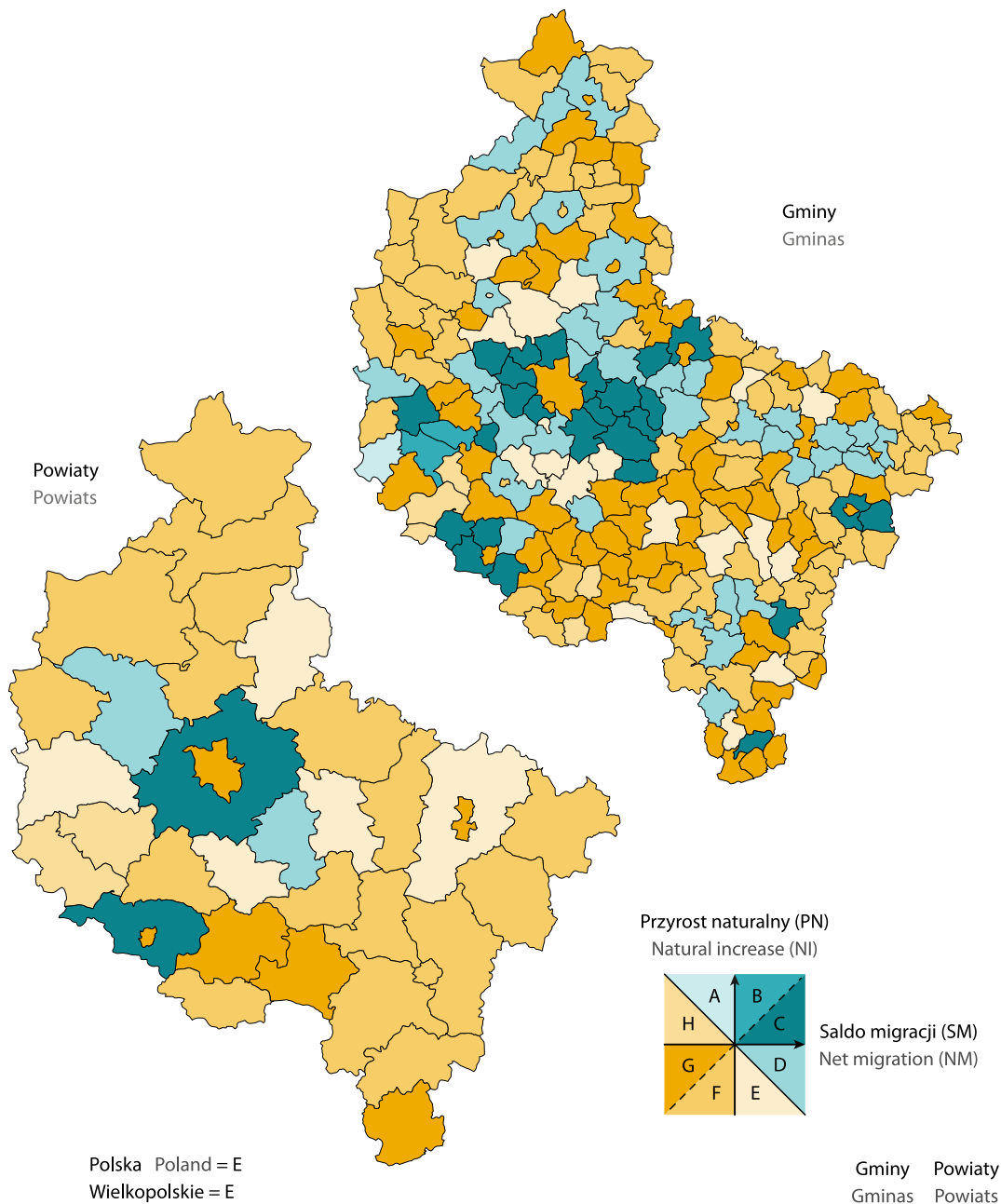

Powiaty Powiats	2020	2021	2022	2023	2020–2023 ^a		
	typ type					PN	SM
chodzieski	F	F	F	F	F	-17,06	-10,86
czarnkowsko-trzcianecki	F	F	F	F	F	-18,08	-8,43
gnieźniński	F	F	F	F	F	-11,79	-2,34
gostyński	G	F	G	G	G	-6,94	-12,14
grodziski	A	G	A	H	H	0,67	-3,18
jarociński	F	F	F	F	F	-11,84	-3,42
kaliski	F	E	E	F	F	-9,88	-1,43
kępiński	G	F	G	G	G	-6,59	-7,29
kolski	F	F	F	F	F	-21,32	-12,78
koniński	E	D	E	E	E	-8,07	5,62
kościański	F	F	F	F	F	-9,67	-5,36
krotoszyński	G	G	G	F	G	-10,23	-11,82
leszczyński	C	C	C	C	C	2,61	38,02
międzychodzki	F	F	F	F	F	-11,31	-6,65
nowotomyski	D	E	E	E	E	-4,59	1,64
obornicki	G	F	F	F	F	-7,67	-0,58
ostrowski	E	F	E	F	F	-11,53	-0,12
ostrzeszowski	F	F	F	E	F	-10,40	-2,03
piłski	F	F	F	F	F	-16,43	-7,49
pleszewski	F	F	F	F	F	-12,36	-4,26
poznański	C	C	C	C	C	10,15	50,92
rawicki	F	F	G	F	F	-10,3	-7,12
słupecki	F	F	F	F	F	-13,37	-5,69
szamotulski	D	E	D	D	D	-7,37	8,63
średzki	C	D	D	D	D	-0,11	14,07
śremski	A	E	E	E	E	-5,47	1,88
turecki	F	F	F	F	F	-13,33	-6,00
wągrowiecki	F	E	E	E	E	-8,48	2,11
wolsztyński	A	F	G	H	H	0,25	-4,84
wrzesiński	D	E	D/E	D	E	-6,50	5,35
złotowski	G	F	F	F	F	-11,71	-9,31
Kalisz	F	F	F	F	F	-28,33	-15,05
Konin	G	G	G	F	G	-27,94	-32,92
Leszno	G	G	G	G	G	-14,85	-25,79
Poznań	G	F	G	F	G	-9,48	-10,17

^a Typy wyznaczone na podstawie skumulowanego przyrostu naturalnego na 1000 ludności i skumulowanego salda migracji na 1000 ludności z lat 2020–2023.

^a Types were calculated on the basis of accumulated natural increase per 1000 population and accumulated net migration per 1000 population from 2020–2023.

Mapa 19. Typologia demograficzna gmin i powiatów według metody Webba w latach 2020–2023
 Map 19. Demographic typology of gminas and powiats by Webb's method in 2020–2023

Jednostki zaludniające się Populating units	A	$+PN > -SM $	1	–
	B	$+PN > +SM$	2	–
	C	$+PN < +SM$	26	2
	D	$ -PN < +SM$	35	2
Jednostki wyludniające się Depopulating units	E	$ -PN > +SM$	19	5
	F	$ -PN > -SM $	66	18
	G	$ -PN < -SM $	72	6
	H	$+PN < -SM $	5	2

Rozdział 5

Chapter 5

Prognoza ludności

Population projection

W poniższym rozdziale zaprezentowano wyniki prognozy ludności wyliczone na podstawie scenariusza głównego (średniego) prognozy ludności. Dodatkowo ujęto podstawowe dane dotyczące wyników alternatywnych scenariuszy, tj. niskiego oraz wysokiego. Ma to na celu podkreślenie faktu, iż wyniki prognoz są obciążone błędem predykcji.

Scenariusze alternatywne – niski i wysoki – uwzględniają odpowiadające im warianty poszczególnych współczynników, które prowadzą odpowiednio do najniższej i najwyższej prognozowanej liczby ludności. Scenariusz niski zakłada zatem niskie współczynniki dzietności, niskie wartości trwania życia oraz niskie saldo migracji. Scenariusz wysoki – wysokie współczynniki dzietności, wysokie wartości trwania życia oraz wysokie saldo migracji. Scenariusz główny uwzględnia średnie warianty dzietności, migracji oraz trwania życia. Został on uznany przez ekspertów z Rządowej Rady Ludnościowej za najbardziej prawdopodobny. Pozostałe scenariusze mają natomiast pokazywać alternatywne ścieżki rozwoju demograficznego, jakie mogą być obserwowane w przyszłości.

Prognoza została obliczona na poziomie powiatów. Liczby ludności dla większych jednostek terytorialnych są rezultatem agregacji wyników otrzymanych dla powiatów. Szersze wyjaśnienia na temat założeń prognozy ogólnopolskiej dostępne są w publikacji „Prognoza ludności na lata 2023–2060”⁶ na str. 15, a dotyczące prognozy regionalnej – na str. 41.

5.1. Prognoza ludności według scenariusza głównego

5.1. Population projection according to the main scenario

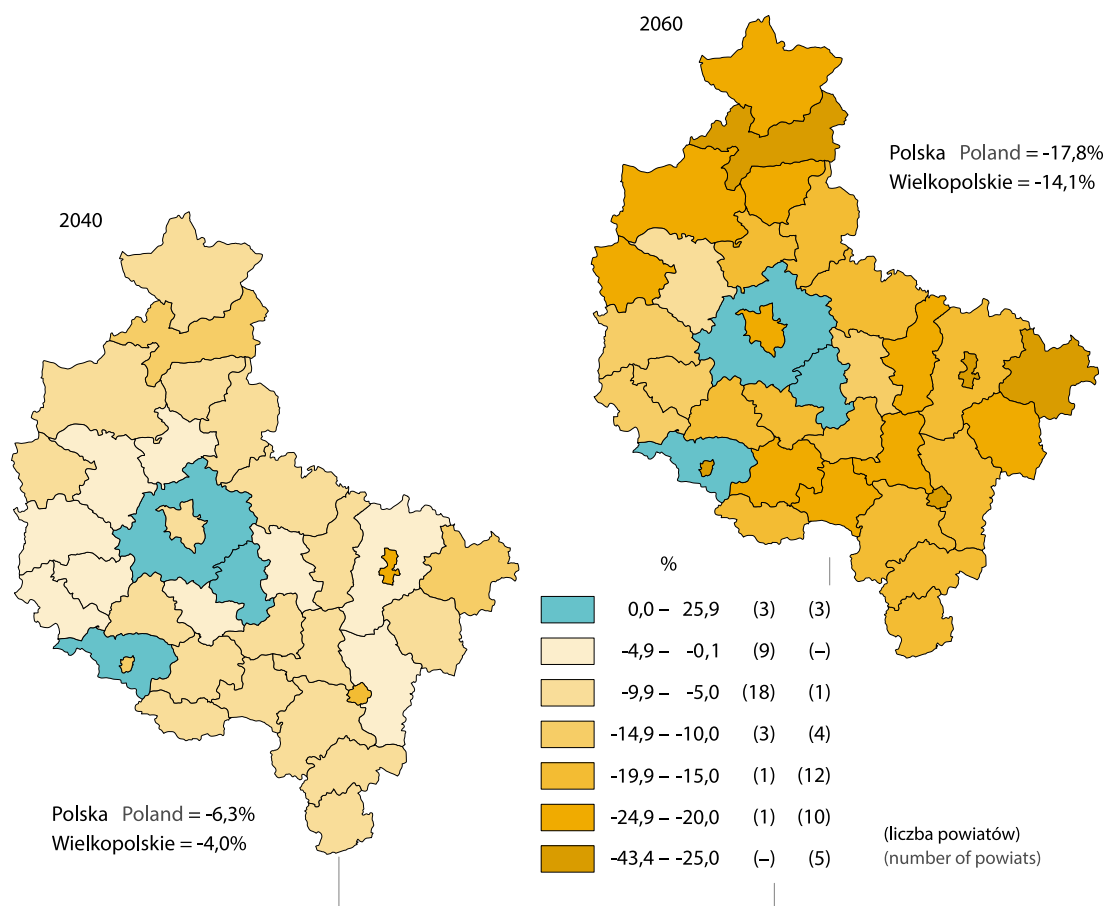
Zgodnie z wynikami długookresowej prognozy ludności w województwie wielkopolskim liczba mieszkańców będzie się systematycznie zmniejszać w niemal całym okresie objętym prognozą. Już w pierwszych latach przewiduje się spadek liczby ludności (z wyjątkiem 2027–2028 kiedy szacuje się wzrost o 8,1 tys. osób), do 2030 r. ubytek ludności wyniesie łącznie 14,2 tys. osób. Jednak znaczące zmiany rozpoczną się po 2030 r. W ciągu następnych 5 lat będziemy obserwować znaczne przyśpieszenie tempa zmian – do 2035 r. liczba ludności zmniejszy się o 54,6 tys. Po 2035 r. każde pięcioletnie prognozowanego okresu zaznaczy się spadkiem liczebności populacji między 70 tys. a 100 tys. W końcu 2060 r. ludność województwa wyniesie 2997,9 tys. osób, co stanowi 85,9% stanu z 2023 r.

Zmniejszenie liczby ludności do 2060 r. przewiduje się dla wszystkich województw, a największy relatywny spadek prognozowany jest dla województwa świętokrzyskiego (o 30,1%). Wielkopolskie znajduje się w grupie województw z najmniejszym ubytkiem ludności. Mniejszego spadku oczekuje się w mazowieckim (o 7,1%), pomorskim (o 7,5%) oraz małopolskim (o 10,1%).

⁶ Więcej: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2023-2060,11,1.html>

Mapa 20. Prognozowana zmiana liczby ludności w powiatach do 2040 r. i 2060 r. w odniesieniu do 2023 r., według głównego scenariusza

Map 20. Projected population change in powiats in 2040 and 2060 in relation to 2023, according to the main scenario

W ujęciu powiatowym w 2060 r. tylko w 3 jednostkach (spośród 35) prognozowany jest wzrost liczby ludności w porównaniu z rokiem bazowym (2023 r.). Najbardziej wzrosnie populacja powiatu poznańskiego (o 25,9%). Przyrost ludności obserwowany będzie również w powiecie leszczyńskim (o 11,3%) oraz – w niewielkim stopniu – w średzkim (o 0,1%). W większości powiatów przewiduje się ubytek ludności w relacji do 2023 r. Największy spadek obserwowany będzie w Koninie (o 43,4%), Kaliszu (o 32,6%), Lesznie (o 32,0%) oraz powiecie kolskim (o 30,6%). W 11 powiatach prognozuje się spadek na poziomie od 20% do 30%, a w kolejnych 16 – od 10% do 20%. Najmniejszy ubytek ludności szacowany jest dla powiatu szamotulskiego (o 8,9%).

Z prognozy wynika, że w województwie wielkopolskim istotnym zmianom ulegnie struktura populacji według wieku. W latach 2023–2060 spodziewana jest znaczna redukcja liczby ludności w wieku 0–17 lat. Przewiduje się, że spadek ten utrzyma się w całym prognozowanym okresie, a do końca horyzontu prognozy wyniesie on 177,6 tys. osób, tj. 26,3% w odniesieniu do 2023 r. Oczekiwane jest również duże obniżenie liczebności osób w wieku 18–64 lata. Szacuje się, że liczba ta w 2060 r. wyniesie 1564,3 tys. osób i będzie o 27,6% mniejsza w porównaniu z rokiem bazowym. Natomiast wszystkie scenariusze prognozy zakładają, że do 2060 r. liczba osób w wieku 65 lat i więcej będzie rosła. W jej głównym wariancie jest spodziewany wzrost o 282,7 tys. Warto dodać, iż pod koniec prognozy przewidywany jest niewielki spadek liczby osób w tym wieku. Obejmuje on ostatnie 3 lata prognozy (spadek o 6,2 tys. osób). W 2060 r. liczba osób w wieku 65 lat i więcej będzie stanowiła 143,3% stanu z roku bazowego. Oczeki-

wany jest również znaczny wzrost liczebności osób w wieku 85 lat i więcej. Do 2060 r. liczba najstarszych osób ma zwiększyć się prawie 3-krotnie.

Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej nazywany jest współczynnikiem starości danej populacji. Udział osób starszych w populacji wzrośnie z 18,7% w 2023 r. do 31,2% w 2060 r. Prognozowany wskaźnik będzie lokował wielkopolskie na 4. miejscu za województwami: pomorskim (29,9%), mazowieckim (30,3%) i małopolskim (30,6%). Najwyższy (powyżej 35%) odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w 2060 r. przewiduje się w świętokrzyskim i opolskim. Według wyników prognozy w ujęciu powiatowym największe wartości współczynnik starości przyjmie w miastach na prawach powiatu: Koninie (40,7%), Lesznie (35,3%) oraz Kaliszu, a także powiecie kolskim (po 35,1%), najmniejsze natomiast w leszczyńskim (26,4%) i poznańskim (26,7%). W perspektywie do 2060 r. dla wszystkich powiatów przewidywany jest systematyczny wzrost odsetka osób w wieku 65 lat i więcej, tylko w początkowym okresie w Poznaniu oczekuje się jego niewielkiego spadku. W latach 2023–2060 udział osób z tej grupy wieku wzrośnie o ponad 10 p.proc. dla wszystkich jednostek, a najszybciej starzejącymi się powiatami będą koniński (wzrost o 15,8 p.proc. do 32,6%) oraz Konin (wzrost o 14,9 p.proc. do 40,7%).

Prognoza wskazuje również na istotne zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku. Przewiduje się wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku udziału pozostałych grup. Liczba osób w wieku produkcyjnym w całym okresie prognozy zmniejszy się o 574,4 tys. osób (o 28,0%) do poziomu 1476,3 tys. w 2060 r. Znaczące zmiany wystąpią także wewnątrz struktury wieku produkcyjnego ludności, tj. pomiędzy wiekiem mobilnym (18–44 lata) oraz niemobilnym (od 45 lat do granicy wieku emerytalnego). W perspektywie do 2060 r. dla obu grup przewidywany jest spadek liczebności (odpowiednio o 32,9% i o 20,1%). Jednak w początkowym okresie – do 2035 r. – widoczny jest wzrost liczby osób w wieku niemobilnym, podczas gdy liczba osób w wieku mobilnym obniża się systematycznie w całym horyzoncie prognozy.

Udział osób w wieku produkcyjnym w strukturze ogółu ludności województwa zmniejszy się z 58,8% w 2023 r. do 49,2% w 2060 r., w tym osób w wieku produkcyjnym mobilnym z 36,3% do 28,3%. Przewiduje się, że odsetek populacji w wieku poprodukcyjnym będzie wynosił 34,1% w perspektywie roku 2060, co oznacza jego wzrost o 12,3 p.proc. w porównaniu z rokiem bazowym (21,8%). Osoby w wieku przedprodukcyjnym będą stanowiły 16,6% ogółu ludności wobec 19,4% w 2023 r.

Relacje między ludnością w wieku nieprodukcyjnym i produkcyjnym odzwierciedla współczynnik obciążenia demograficznego, który informuje ile osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wyniki prognozy wskazują, że proporcje pomiędzy poszczególnymi grupami wieku będą się pogarszały, a współczynnik wzrośnie z 70 w 2023 r. do 103 w 2060 r. Pod tym względem wielkopolskie zajmowało 4. pozycję w kraju. Niższy wskaźnik prognozuje się dla mazowieckiego, małopolskiego i pomorskiego (po 101). Największe obciążenie demograficzne oczekiwane będzie w województwach świętokrzyskim (112) i opolskim (111). W przekroju terytorialnym największy poziom współczynnika będzie notowany w Koninie, gdzie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają będą 127 osób w wieku nieprodukcyjnym. Wysoki poziom wskaźnika przewidywany jest także w miastach na prawach powiatu Kalisz (115) i Lesznie (113). Najmniejsze wartości współczynnik obciążenia demograficznego będzie przyjmował w powiatach leszczyńskim (94 osób) i poznańskim (97 osób). Będą to jedyne powiaty, w których liczebność populacji w wieku produkcyjnym była większa od ludności w wieku nieprodukcyjnym, podczas gdy w 2023 r. taka sytuacja dotyczyła wszystkich powiatów.

Przedstawione powyżej zmiany liczebności populacji wynikają z prognozowanych zmian w intensywności urodzeń i zgonów oraz migracji ludności. Na liczbę urodzeń bezpośredni wpływ ma liczba potencjalnych matek, czyli kobiet w wieku prokreacyjnym, tj. 15–49 lat. Przewiduje się obniżenie tej liczby o 262,6 tys. o 32,2%) w relacji do 2023 r. Z wyjątkiem lat 2036–2043 szacowany jest spadek liczby urodzeń. W całym okresie ma on wynieść 3,6 tys. (tj. 12,9%). Prognoza zakłada wieloletni wzrost zgonów z późniejszym jego wyhamowaniem, a w ostatnim okresie – niewielki spadek. Należy zwrócić uwagę, że systematycznie rosnąć będzie liczba ludności w wieku 65 lat i więcej. Wynika to z faktu wchodzenia w wiek starości osób z licznych roczników urodzonych w latach 60. ubiegłego wieku. Natomiast od 2025 r. wiek późnej starości (80 lat i więcej) będą osiągać również liczne roczniki urodzone po drugiej wojnie światowej. Takie zmiany w strukturze wieku ludności będą skutkować dalszym zwiększaniem się

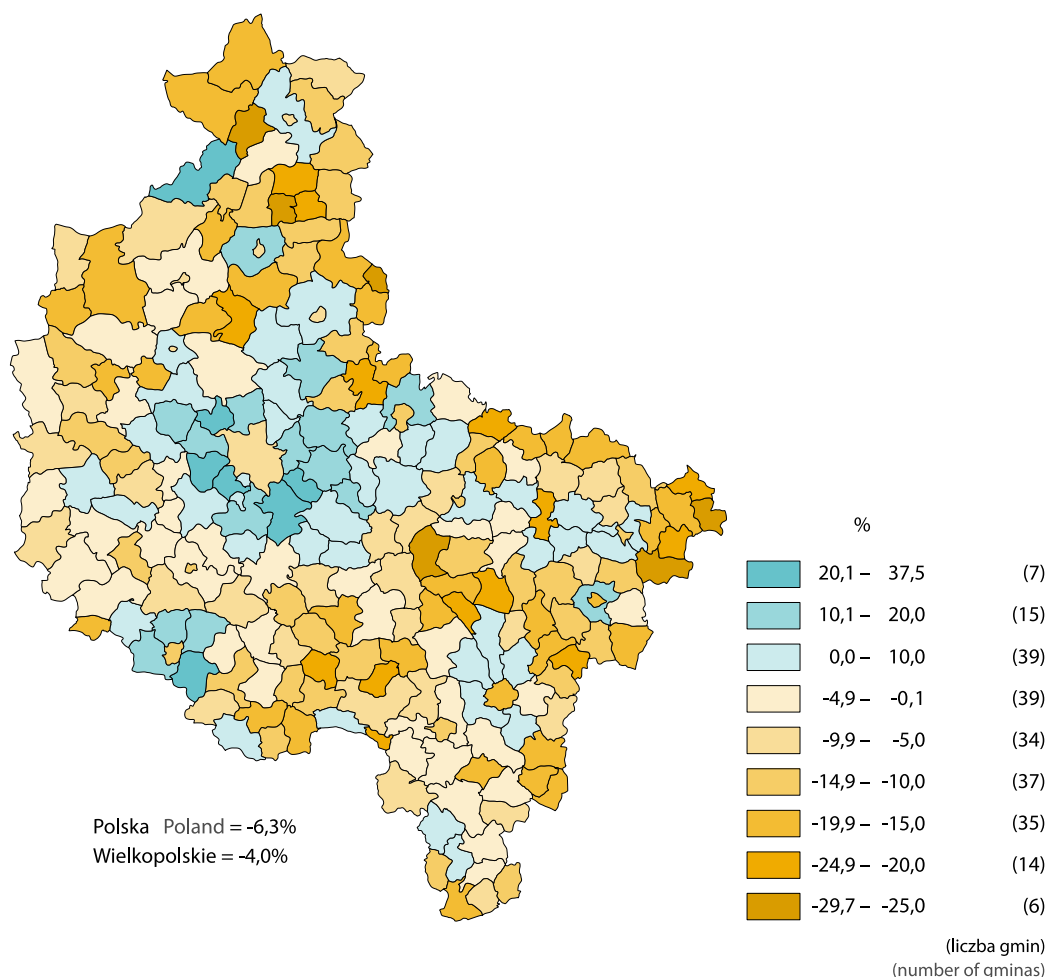

liczby zgonów. Przeobrażenia natężeń urodzeń i zgonów spowodują utrzymanie się w województwie wielkopolskim ubytku naturalnego przez cały horyzont prognozy. Ujemny przyrost naturalny z każdym kolejnym rokiem będzie się pogłębiał, a w 2060 r. nadwyżka zgonów nad urodzeniami wynosić będzie 21,0 tys. wobec 7,6 tys. w 2023 r.

Poza przyrostem naturalnym istotny wpływ na liczebność populacji mają migracje ludności. Województwo wielkopolskie od lat charakteryzuje się dodatnim saldem migracji zagranicznych, które jest przede wszystkim konsekwencją spadku rejestrowanej liczby emigracji na pobyt stały. W 2023 r. imigracja na pobyt stały wyniosła 1,2 tys. i była o 0,5 tys. wyższa od emigracji, a w 2060 r. prognozuje się imigrację na poziomie 2,1 tys. i dodatnie saldo w wysokości 1,4 tys. Podczas prawie całego prognozowanego okresu obserwowane będzie natomiast ujemne saldo migracji wewnętrznych, tylko w początkowych latach napływ migrantów będzie przewyższał ich odpływ. Ostatecznie w każdym roku prognozy (poza 2056 r.) przewiduje się, że liczba osób osiedlających się w województwie wielkopolskim będzie przewyższała liczbę osób opuszczających województwo, ale dodatnie saldo migracji nie zdoła zrekomensować ujemnego przyrostu naturalnego (z wyjątkiem dwóch lat: 2027 i 2028).

Mapa 21. Prognozowana zmiana liczby ludności w gminach do 2040 r. w odniesieniu do 2023 r., według głównego scenariusza

Map 21. Projected population change in gminas in 2040 in relation to 2023, according to the main scenario

Prognoza ludności dla gmin obejmuje lata 2023–2040. Przewidywany spadek liczby ludności będzie dotyczył 73,0% gmin do 2040 r. Największy ubytek ludności prognozowany jest w gminach: Wapno i Miasteczko Krajeńskie (po 29,7%), Dąbie (o 29,6%), Tarnówka (o 27,7%) i Chodów (o 27,2%). Natomiast w 61 gminach oczekiwany jest wzrost ludności w porównaniu z 2023 r., w tym największy będzie obserwowany w gminach powiatu poznańskiego: Kleszczewo (o 37,5%), Kórnik (o 31,0%), Rokietnica (o 29,1%) i Dopiewo (o 28,6%), a także w gminie Szydłowo w powiecie pilskim (o 29,8%).

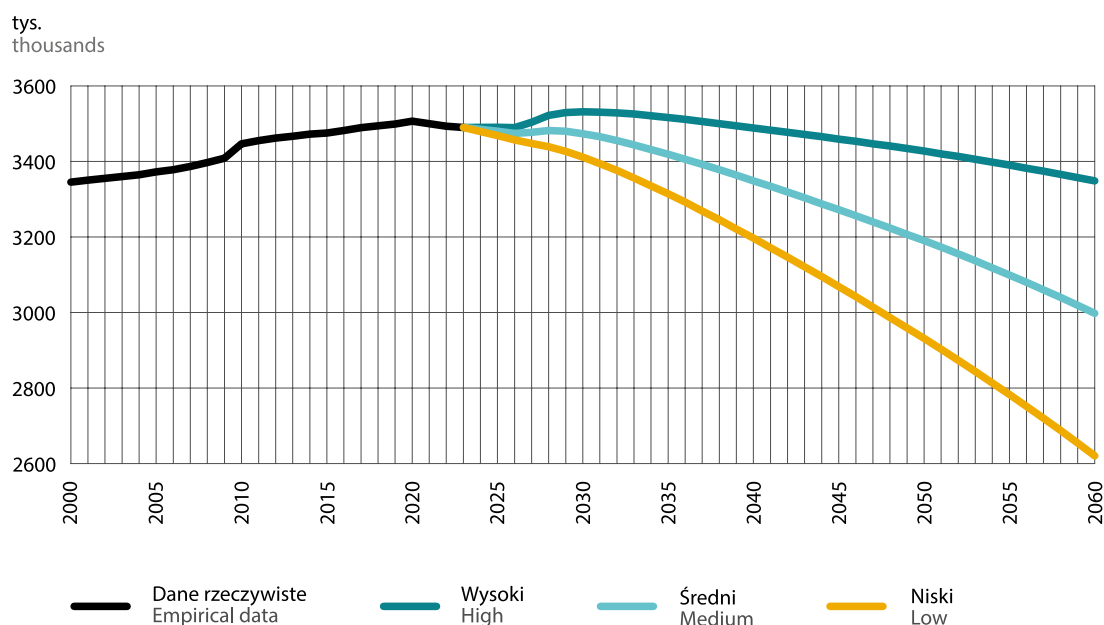
Do końca horyzontu prognozy spodziewany jest istotny przyrost odsetka osób starszych (w wieku 65 lat i więcej), ale intensywność procesu starzenia się ludności będzie zróżnicowana. Do 2040 r. szacuje się, że współczynnik starości demograficznej najbardziej zwiększy się w gminach: Chocz (z 18,0% do 31,4%), Przedecz (z 21,1% do 33,5%), Chodów (z 22,5% do 35,0%) oraz Gizałki (z 15,8% do 28,0%).

5.2. Prognoza ludności według trzech scenariuszy

5.2. Population projection according to the three scenarios

Wyniki prognozy ludności do 2060 r. wskazują na wyraźny ubytek ludności w województwie wielkopolskim. W scenariuszu głównym przewiduje się spadek do 2997,9 tys. osób, natomiast w scenariuszach alternatywnych odpowiednio do 2620,7 tys. w niskim oraz do 3349,0 tys. w wysokim. Wszystkie scenariusze przewidują systematyczny spadek liczby ludności, lecz w różnym tempie. Do 2060 r. liczba ludności województwa w scenariuszu wysokim zmniejszy się o 4,0%, zaś w niskim aż o 24,9%.

Wykres 24. Liczba ludności województwa wielkopolskiego według trzech scenariuszy w latach 2000–2060
Chart 24. Population of Wielkopolskie Voivodship according to three scenarios 2000–2060

- Będzie postępował proces starzenia się ludności województwa wielkopolskiego, co oznacza duży wzrost odsetka osób w wieku 65 lat i więcej (z 18,7% do 32,1% w wariantcie niskim i 30,6% w wysokim) oraz spadek liczby dzieci i młodzieży (z 19,4% do 14,3% w wariantcie niskim i 18,7% w wysokim).
- Kurczyć będą się zasoby ludności w wieku produkcyjnym. Według wyników prognozy spadek ten do 2060 r. wyniesie od 22% w scenariuszu niskim do 35% w scenariuszu wysokim. W konsekwencji doprowadzi to do zwiększenia współczynnika obciążenia demograficznego ludnością w wieku nieprodukcyjnym. W 2023 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym (kobiety 18–59 lat, mężczyźni 18–64 lata) przypadało 70 osób w wieku nieprodukcyjnym (0–17, 60+/65+). W 2060 r. według scenariusza głównego będą to już 103 osoby.

- Z wyjątkiem niskiego scenariusza, przewiduje się znaczny wzrost imigracji. W scenariuszach średnim i wysokim wielkopolskie będzie województwem imigracyjnym przez cały horyzont prognozy, tj. w latach 2023–2060 utrzymywać się będzie dodatnie saldo migracji zagranicznych.
- Prognozowany jest (oprócz scenariusza wysokiego) wyraźny spadek liczby urodzeń, co związane będzie przede wszystkim ze spadkiem liczby kobiet w wieku prokreacyjnym. Przewiduje się, że pomiędzy 2023 r. a 2060 r. ich liczba spadnie z 814,8 tys. do 615,3 tys. w scenariuszu wysokim i do 480,1 tys. w niskim.
- Wyniki prognozy wskazują na zmniejszenie liczby ludności we wszystkich województwach. Najmniejszy relatywny spadek prognozowany jest dla województw: mazowieckiego (o 7,1%), pomorskiego (o 7,5%) oraz małopolskiego (o 10,1%). Wielkopolskie ze spadkiem na poziomie 14,1% zajmować będzie 4 miejsce. Z kolei największy ubytek ludności przewiduje się dla województwa świętokrzyskiego (o 30,1%).
- Przewiduje się dalszy znaczny napływ ludności na obszary podmiejskie położone wokół głównych ośrodków miejskich (postęp suburbanizacji).

Uwagi metodologiczne

1. Dane opracowano na podstawie:

- 1) bilansów stanu i struktury **ludności** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzypisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgonu) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta (więcej – patrz ust. 2);
- 2) rejestrów Kancelarii Prezesa Rady Ministrów – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały oraz pobyt czasowy;
- 3) sprawozdawczości gmin – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt czasowy;
- 4) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 5) sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Informacje o liczbie i strukturze ludności prezentowane w tej publikacji opracowano według **krajowej definicji zamieszkania**. Oznacza to, że uwzględniane są migracje czasowe wewnętrzne, tj. różnica między liczbą osób, które czasowo wyjechały z gminy na ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) do innego miejsca w kraju a liczbą osób przybyłych z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące). Do ludności gminy nie są zatem zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast są zaliczani stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

3. **Dane o ludności** (według stanu w dniu 30 czerwca i 31 grudnia) oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2000–2009 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym że dla lat 1999 (stan w dniu 31 grudnia), 2000 i 2001 według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2002 r.;
- dla lat 2010–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2011 r.;
- od 2020 r. – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

4. Przez ludność w **wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez ludność w **wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w **wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

5. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano: małżeństwa – według miejsca zamieszkania męża przed ślubem, separacje i rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo, urodzenia – według miejsca zamieszkania matki noworodka, zgonu – według miejsca zamieszkania osoby zmarłej.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

6. Dane o małżeństwach uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

7. Instytucja separacji została wprowadzona w Polsce 15 grudnia 1999 r. ustawą z dnia 21 maja 1999 r. (Dz. U. 1999 Nr 52, poz. 532).

W statystyce separacji jako kryterium podziału na województwa (powiaty, miasto i wieś) przyjęto województwo zamieszkania osoby wnoszącej powództwo o separację. W przypadku, gdy pozew wniosła osoba zamieszkała za granicą, separacja została zaliczona do województwa, w którym zamieszkiwał współmałżonek. W podziale terytorialnym nie uwzględniono przypadków, gdy małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą.

8. Instytucja rozwodów została wprowadzona na terenie całego kraju w dniu 1 stycznia 1946 r. dekretem z dnia 25 września 1945 r. – Prawo małżeńskie (Dz. U. 1945 Nr 48, poz. 270). Przepisy prawa rodzinnego reguluje ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 1964 Nr 9, poz. 59, z późn. zm.).

W statystyce rozwodów jako kryterium podziału na województwa (powiaty, miasto i wieś) przyjęto województwo zamieszkania w Polsce osoby wnoszącej powództwo o rozwód lub – w przypadku, gdy pozew wniosła osoba zamieszkała za granicą – rozwód został zaliczony do województwa, które stanowiło miejsce zamieszkania współmałżonka. W podziale terytorialnym nie uwzględniono przypadków, gdy małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą.

9. Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

10. Podział na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie jest wynikiem szacowania na podstawie informacji pochodzących z urzędów stanu cywilnego oraz rejestru PESEL.

11. Przy opracowywaniu danych o zgonach według przyczyn przyjęto wyjściową przyczyną zgonów. Za przyczynę wyjściową uważa się chorobę stanowiącą początek okresu chorobowego, który doprowadził do zgonu, albo uraz czy zatrucie, w wyniku którego nastąpił zgon.

12. Migracje wewnętrzne ludności są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju; prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i w przypadku migracji:

- **na pobyt stały** – zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały;
- **na pobyt czasowy** – zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. ponad 2 miesiące).

Dane odzwierciedlają stan w dniu 31 grudnia każdego roku (opisują zasoby, a nie strumienie migracyjne).

Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy, z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

13. Migracje zagraniczne ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania. Obowiązujące w Unii Europejskiej rozporządzenie (WE) nr 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. zawiera definicję migracji uwzględniającą zamierzony okres zamieszkiwania w innym kraju wynoszący co najmniej 12 miesięcy. W rozumieniu tej definicji:

- **imigracja** to przybycie do kraju osoby będącej uprzednio rezydentem innego kraju z zamiarem przebywania w nim przez co najmniej 12 miesięcy;
- **emigracja** to opuszczenie kraju przez jego rezydenta z zamiarem przebywania za granicą przez co najmniej 12 miesięcy.

14. Do przedstawienia procesów starzenia się społeczeństwa w układzie terytorialnym zastosowano typologię powiatów uzyskaną przy wykorzystaniu **trójkąta Osanna**.

Trójkąt Osanna zbudowano w układzie współrzędnych, którego osiami są boki trójkąta równobocznego charakteryzujące jedną z cech. Osie wyskalowane od 0% do 100%. W przypadku analizy starzenia się społeczeństwa wykorzystano udziały ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem danej jednostki terytorialnej. W efekcie charakter struktury wieku danej jednostki terytorialnej wyraża położenie odpowiadającego jej punktu, który znajduje się w miejscu przecięcia trzech linii równoległych do trzech boków trójkąta. Trójkąt ten podzielono na sześć typów określających etapy rozwoju struktury wieku ludności. Dla każdego powiatu jako kryterium podziału ludności zastosowano przeciętne udziały poszczególnych grup wiekowych osób (położenie punktu wewnątrz trójkąta informuje o udziale poszczególnych grup wieku w ogólnej liczbie ludności). Typy wieku ludności pogrupowano klasyfikując powiaty według struktur wieku ludności jako młode demograficznie, stabilne demograficznie, starzejące się demograficznie.

15. Typologia demograficzna według J.W. Webba jest sposobem uporządkowania jednostek przestrzennych przy uwzględnieniu dwóch czynników rozwoju, tj. przyrostu naturalnego (PN) i salda migracji (SM).

Metoda Webba polega na zakwalifikowaniu badanej jednostki do jednego z ośmiu typów rozwoju ludności w zależności od znaku i wartości bezwzględnej przyrostu naturalnego oraz salda migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności. Klasyfikacja Webba wyróżnia:

I. Typy rozwojowe (przyrost liczby ludności):

- typ A: $+PN > |-SM|$ – dodatni przyrost naturalny przewyższa ujemne saldo migracji,
- typ B: $+PN > +SM$ – dodatni przyrost naturalny jest wyższy od dodatniego salda migracji,
- typ C: $+PN < +SM$ – dodatni przyrost naturalny jest niższy od dodatniego salda migracji,
- typ D: $|-PN| < +SM$ – dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensuje ujemny przyrost naturalny;

II. Typy regresyjne (spadek liczby ludności):

- typ E: $|-PN| > +SM$ – ujemny przyrost naturalny nie jest rekompensowany przez dodatnie saldo migracji,
- typ F: $|-PN| > |-SM|$ – ubytek liczby ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji,
- typ G: $|-PN| < |-SM|$ – ubytek liczby ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym saldem migracji niż ujemnym przyrostem naturalnym,
- typ H: $+PN < |-SM|$ – ujemne saldo migracji nie jest rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny.

W przypadku, gdy wartości bezwzględne współczynnika przyrostu naturalnego i współczynnika salda migracji stałej są równe lub gdy wartość jednego ze współczynników wynosi zero wprowadza się dodatkowe typy (przejściowe).

Typ badanej jednostki określa się odczytując relację obu zmiennych przy wykorzystaniu układu współrzędnych (oraz dodatkowo wprowadzonych przekątnych), w którym oś rzędnych odpowiada wartościom współczynnika przyrostu naturalnego, a oś odciętych wartościom współczynnika salda migracji stałej w badanym okresie.

16. Prognoza ludności do 2060 r. opracowana została w 2023 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 grudnia 2022 r. (w podziale administracyjnym w dniu 1 stycznia 2023 r.) oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych.

17. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 czerwca).

18. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

19. W celu utworzenia **rankingów** posłużono się metodą porównawczą wskaźników. W każdym przypadku dane uporządkowano malejąco; wskaźnikom o najwyższej wartości przypisano lokatę pierwszą (1), a wskaźnikom o najniższej wartości – lokatę ostatnią (dla powiatów – maksimum 35, dla gmin – maksimum 226). Jednostkom, dla których wskaźniki przyjęły identyczną wartość przypisano taką samą lokatę, kolejną pozostawiono niewykorzystaną, a dopiero następną przypisano jednostce o kolejnej wartości wskaźnika.

20. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

21. Szczegółowe informacje metodologiczne oraz pojęcia statystyczne opublikowane zostały w poniższych opracowaniach:

- Zeszyt metodologiczny – Ruch naturalny. Bilanse ludności,
- Zeszyt metodologiczny – Migracje ludności,
- Publikacja „Trwanie życia w 2023 r.”,
- Publikacja „Prognoza ludności na lata 2023–2060”,
- Rocznik Demograficzny 2023.

Methodological notes

1. Data were compiled on the basis of:

- 1) the balances of the size and structure of the **population** in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division which are reflected in Regulation of Council of Ministers on establishing the boundaries of certain gminas and cities and granting city status to certain localities (more – see item 2);
- 2) the registers of the Chancellery of the Prime Minister – on internal and international migration of population for permanent residence;
- 3) documentation of gminas regarding internal and international migration of population for temporary stay;
- 4) documentation of Civil Status Offices – regarding registered marriages, births and deaths;
- 5) documentation of courts – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. The data on the number and structure of population presented in this publication have been developed according to the **national definition of residence**. This means that includes internal migration for temporary stay, i.e. the difference between the number of persons who temporarily left the gmina for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) to another place in the country and the number of persons who arrived from somewhere else in the country for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months). For the population of the gmina therefore are not counted immigrants staying in Poland temporarily, but are counted Polish permanent residents temporarily staying abroad (regardless of the period of their temporary presence/absence).

3. **Data about population** (as of 30 June and 31 December) as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 population etc.) were compiled – unless otherwise stated – on the basis:

- for 2000–2009 – of the results of the Population and Housing Census 2002 (for 2000 and 2001 there was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 December 2002; for remaining years – on administrative division in force at a given moment);
- for 2010–2019 – of the results of the Population and Housing Census 2011, for 2010 by the administrative division valid as of 31 December 2011;
- since 2020 – of the results of the Population and Housing Census 2021.

4. **Working age population** refers to males aged 18–64, and females aged 18–59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the pre-working age population, i.e. up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e. 65 and more for males and 60 and more for females.

5. Data regarding the **vital statistics** according to territorial division were compiled as follows: marriages – by the place of residence of the husband before the contract of the marriage, separations and divorces – by the place of residence of the person filling petition, births – by the place of residence of the new born child's mother, deaths – by the place of residence of the deceased.

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

6. The data on **marriages** refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Act of 24 July 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canonic laws marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages may be contracted in the ten Churches and Religious Association: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

7. Separations as a legal institution were introduced in Poland on 15 December 1999 on the basis of the Act of 21 May 1999 (Journal of Laws 1999 No. 52, item 532).

In the separation statistics, the voivodship of residence in Poland of a persons filing petition for separation has been taken as criterion of division by voivodships (powiats, urban areas, rural areas). In the case when separation is filed by a person residing abroad, the separation is recorded in the voivodship in which the spouse resides. Data exclude cases of separation adjudicated on the basis of petitions of spouses who both resided abroad at the moment of filing petition.

8. Divorces as a legal institution were introduced in Poland on 1 January 1946 on the basis of the Act of 25 September 1945 – Marriage Law (Journal of Laws 1945 No. 48, item 270). The family law is regulated by the Act of 25 February 1964, the Family and Guardianship Code (Journal of Laws 1964 No. 9, item 59, as amended).

In the divorce statistics, the voivodship of residence in Poland of a persons fling petition for a divorce has been taken as criterion of division by voivodships (powiats, urban areas, rural areas). In the case when a divorce is filed by a person residing abroad, it is included in the voivodship in which the spouse resides. Data by territorial division exclude cases of divorces adjudicated on the basis of petition of spouses who both resided abroad at the moment of filing petition.

9. Information on **births and deaths** (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

10. The division into **legitimate and illegitimate births** is the result of the estimation made on the basis of information from civil registry offices and the PESEL register.

11. Compiling data on causes of deaths, an initial **cause of death** was assumed. An initial cause of death is defined as a disease that occurred at the beginning of an illness period and led to death or as an injury or poisoning that resulted in death.

12. Internal migration of the population is understood as changes in the place of residence within the country; presented data come from the PESEL register and in the case of migration:

- **for permanent residence** – were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons for permanent residence;
- **for temporary stay** – were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons for temporary stay above 3 months (for a period of more than 2 months until 2005).

The data reflect the state as of 31 December each year (they concern migration stocks, not migration flows).

This information does not include changes of address within the same gmina, with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

13. International migration of the population is understood as movements of persons related to the change of country of residence. The Regulation (EC) 862/2007 of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 contains definition of migration taking into account international period of residence in another country for at least 12 months. According to this definition:

- **immigration** means arrival in the country of person who previously was an usual resident of another country with intention to stay for at least 12 months
- **emigration** means departure from the country by its usual resident with intention to stay abroad for at least 12 months.

14. For presenting ageing processes of the population in a territorial layout, the typology of powiats with **Osann's triangle** was used.

The Osann's triangle was built in a coordinate system, which axes are sides of equilateral triangle characterising one of the features. Axes were scaled from 0% to 100%. In the case of the analysis of population ageing, the shares of economic age groups in the total population of a given territorial unit were used. As a result, the age structure of a territorial unit is expressed by the position of the corresponding point at the intersection of three lines parallel to the three sides of the triangle. This triangle is divided into six types, which define the stages of development of the age structure of the population. For each powiat average shares of particular age groups of persons were used as a criterion of a division of the population (a place of a point in the triangle indicates a share of particular age groups in total number of the population). Types of age of the population were grouped classifying powiats by structures of age of the population as demographically young, demographically stable and demographically ageing.

15. Typology of population change proposed by J.W. Webb is a way of ordering territorial units by taking into account two factors of development, i.e., natural increase (NI) and net migration (NM).

According to Webb's method, territorial units can be classified into one of eight types of population development depending on the sign and absolute value of natural increase and net migration for permanent residence per 1000 population. Webb's classification distinguishes:

I. Types of development (population growth):

- type A: $+NI > |-NM|$ – positive natural increase exceeds negative net migration,
- typ B: $+NI > +NM$ – positive natural increase exceeds positive net migration,
- typ C: $+NI < +NM$ – positive natural increase is lower than positive net migration,
- typ D: $|-NI| < +NM$ – positive net migration compensates for negative natural increase producing a net growth;

II. Types of regression (population decline):

- typ E: $|-NI| > +NM$ – negative natural increase is not compensated for by positive net migration,
- typ F: $|-NI| > |-NM|$ – population loss due to negative natural increase is large than caused by negative net migration,
- typ G: $|-NI| < |-NM|$ – population loss due to negative net migration is larger than that caused by negative natural increase,
- typ H: $+NI < |-NM|$ – negative net migration is not compensated for by positive natural increase.

If absolute values of the rate of natural increase and the rate of net migration for permanent residence are equal or when the value of one of the rates is zero – additional (transitional) types are introduced.

A given unit is classified into a particular type by identifying the relationship between both variables using a coordinate system (as well as additionally introduced diagonal lines), where the axis of ordinates

corresponds to values of the rate of natural increase and the axis of abscissas – values of the rate of net migration for permanent residence in a given period.

16. Population projection until 2060 calculated in 2023 on the basis of population number and structure as of 31 December 2022 (in administrative division valid of 1 January 2023) as well as assumption concerning fertility, mortality and international migration.

17. Rates concerning **vital statistics and migration** of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population (as of 30 June).

18. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

19. In order to create **rankings**, the method of statistical comparison of indicators was used. In every case data was organized descending; indicators with the highest value gained first place (1), indicators with the lowest value – last place (for powiats – maximum of 35, for gminas – maximum of 226). Units for which the indicators were the same were placed equally, next place was not used, and the following one was given to the unit with the next value of indicator.

20. Due to the electronic mode of data processing, in some cases component totals may differ from the amount given in the “total” field.

21. Detailed methodological information and statistical concepts have been published in the following elaborations:

- Methodological report – Vital statistic. Balances of population,
- Methodological report – Migration of population,
- Publication „Life expectancy of Poland in 2023”,
- Publication „Population projection 2023–2060”,
- Demographic Yearbook of Poland 2023.